

Strategické plánování jako nezbytná podmínka rozvoje mikroregionu

Bc. Patrik Pavelek

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Patrik PAVELEK**
Osobní číslo: **M09797**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Strategické plánování jako nezbytná podmínka rozvoje mikroregionu**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte základní pojmy v oblasti regionálního rozvoje.
- Provedte rešerši odborné literatury.
- Uvedte legislativní rámce dotčeného tématu.

II. Praktická část

- Zhodnoťte strategické cíle vybraných mikroregionů.
- Identifikujte nejčastější body analýz SWOT na úrovni mikroregionů.
- Navrhněte opatření založená na využívání SF EU pro vybraná území.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] HUDEČKOVÁ, H. a kol. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. 189 s. ISBN 978-80-213-1413-9.
[2] Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.
[3] WOKOUN, R. Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.
[4] WOKOUN, R. Strukturální fondy a obce I. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 28.4.2022

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá strategickým plánováním jako jednou ze základních podmínek rozvoje mikroregionů. Práce je složena ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část začíná definováním navržených cílů a použitých metod práce. Odborný úvod vymezuje strukturální politiku Evropské unie z pohledu institucionálního a legislativního. Na něj navazuje popis regionální politiky ČR až do úrovně obcí a regionů. Praktická část obsahuje vznik mikroregionů a jejich záměry podložené strategickými plány. Součástí je i vyhodnocení dotazníkového šetření u obyvatel vybraných mikroregionů. Následně je z obecného hlediska provedeno zhodnocení nejčastějších bodů SWOT analýz mikroregionů s přihlédnutím na aktuální potřeby a společenskou situaci. Na závěr jsou navrženy vlastní opatření na zvýšení významu a efektivnosti subjektů mikroregionální spolupráce s hlavním důrazem na možnosti využívání financování rozvoje území z prostředků strukturálních fondů EU.

Klíčová slova: strategické plánování, mikroregion, strukturální fondy, SWOT analýza

SYNOPSIS

The thesis deals with strategic planning as one of the essential conditions for the development of micro-regions.

It consists of two parts, theoretical and practical. The theoretical part begins with defining objectives and used work methods. The technical introduction defines structural policy of the European Union from the institutional and legislative points of view. It continues in the description of the CR regional policy up to the level of municipalities and regions.

The practical part includes the creation of micro-regions and their aims supported by strategic plans, and an evaluation of a survey conducted with residents of selected regions. Consequently there is an assessment of the most frequent points of SWOT analyses of micro-regions with a respect to the existing needs and social situation.

The conclusion presents measures to increase the importance and effectiveness of actors of micro-regional cooperation with the main emphasis on the possibility to finance the territorial development from the EU structural funds.

Key words: strategic planning, micro region, structural funds, SWOT analysis

Děkuji vedoucímu práce RNDr. Oldřichu Hájkovi Ph.D. za odbornou pomoc při tvorbě diplomové práce.

Motto: „ Budoucnost udržitelného rozvoje je otázkou aktivity podnikatelské sféry:“

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CÍL PRÁCE	12
2 METODY A ZDROJE PRÁCE	13
2.1 ROZHOVOR (INTERVIEW)	13
2.2 DOTAZNÍK	14
2.3 STUDIUM (ANALÝZA) DOKUMENTŮ	15
2.4 SWOT ANALÝZA.....	15
3 REGION, REGIONALISTIKA A REGIONÁLNÍ POLITIKA	17
4 SUBJEKTY MIKROREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE A STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE.....	19
4.1 MIKROREGION	19
4.2 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA (MAS).....	21
4.3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE	22
4.4 FINANCOVÁNÍ MIKROREGIONŮ A MAS VČETNĚ JEJICH STRATEGICKÝCH CÍLŮ.....	24
5 REŠERŠE ODBORNÉ LITERATURY	27
6 STRUKTURÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU A ČR.....	34
6.1 LEGISLATIVA A INSTITUCE STRUKTURÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKY EU.....	34
6.2 REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EU V OBDOBÍ LET 2007-2013	36
6.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA ČR.....	39
6.4 LEGISLATIVNÍ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR	40
6.5 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR.....	41
6.6 ÚZEMNÍ ÚROVNĚ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR	43
6.7 PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ LET 2007-2013 v ČR.....	44
6.8 ROP NUTS II MORAVSKOSLEZSKO	46
6.9 PROGRAM ROZVOJE OBCÍ (REGIONŮ).....	48
II PRAKTICKÁ ČÁST	50
7 STRATEGICKÉ CÍLE MIKROREGIONŮ	51
7.1 VZNIK MIKROREGIONŮ A JEJICH UKOTVENÍ VE SPOLEČNOSTI.....	52
7.2 STRATEGICKÝ PLÁN A STRATEGICKÝ CÍL	54
7.3 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	57
8 SWOT ANALÝZA MIKROREGIONŮ	61

8.1	SILNÉ STRÁNKY SWOT ANALÝZY MIKROREGIONŮ	61
8.1.1	Dostatečná technická a dopravní infrastruktura	61
8.1.2	Vyšší rekreační potenciál	64
8.1.3	Volná a kvalifikovaná pracovní síla.....	69
8.2	SLABÉ STRÁNKY SWOT ANALÝZY MIKROREGIONŮ	72
8.2.1	Nízká konkurenceschopnost zemědělství.....	72
8.2.2	Nedostatek pracovních příležitostí	74
8.2.3	Negativní demografický vývoj, stárnutí, migrace obyvatel.....	75
8.3	PŘÍLEŽITOSTI SWOT ANALÝZY MIKROREGIONŮ	77
8.3.1	Získávání dotací z podpůrných programů EU a ČR.....	77
8.3.2	Nové plochy pro podnikání a zástavbu	78
8.3.3	Zvýšení atraktivity území	80
8.4	HROZBY SWOT ANALÝZY MIKROREGIONŮ.....	81
8.4.1	Zvýšení nezaměstnanosti.....	81
8.4.2	Snížení příjmu obcí	82
8.4.3	Zvýšení kriminality	83
9	OBECNÉ NÁVRHY A OPATŘENÍ NA VYUŽÍVÁNÍ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU	86
	ZÁVĚR	92
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	94
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	102
	SEZNAM GRAFŮ	104
	SEZNAM OBRÁZKŮ	105
	SEZNAM TABULEK.....	106
	PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO OBYVATELE MIKROREGIONŮ.....	107

ÚVOD

V roce 2004 Česká republika svým vstupem do Evropské unie započala novou epochu způsobu financování rozvoje svého území. Tímto aktem byla dovršena snaha státu, samospráv a jiných dotčených subjektů veřejného života, která doposud spočívala v přípravě legislativního a institucionálního zázemí národní regionální politiky. V rámci pro nás zkráceného programovacího období 2004 – 2006, docházelo k pochopení celého spektra možností, jež poskytovaly fondy Evropské unie. V běhu se spoluutvářely celky participující na získávání informací a jejich následném přenosu do společnosti. A tak vznikaly, s ohledem na podmínky ze strany Evropské unie, nové instituce, jakými jsou například Regionální rady regionů soudržnosti.

Složitost problému a podmínky podpory limitovaly a dnes výrazně omezují možnost získání podpory ve formě dotací či grantů. Tento fenomén se přenesl i do oblasti podpory národní. Navíc otázka reálnosti kofinancování příslušných projektů mnohdy zapříčiní nezájem subjektů o jakoukoliv pomoc. Zejména města a obce při zcela aktuálním stavu hospodářství a politických tendencí jsou ve velké většině odkázány na defenzívu v oblasti investic. Proto je nutné mít na vědomí, že současný život v českých a moravských městech se propojuje a mnohdy zájmy a následná realizace projektů jedné obce přináší tížený efekt i obyvatelům sousední obce.

Vlastní zkušenosti jednotlivých subjektů, společný zájem a mikroregionální homogenost nahrávají vzniku společných celků. Jedním z nich je tvorba mikroregionů obcí. Na podstatě širšího celku společného zájmu lze očekávat efektivní a hospodárný způsob rozvoje území. Zejména oblasti dopravní dostupnosti, podpory podnikání a trhu práce, cestovního ruchu, volnočasových aktivit a jiných, jsou ideálním tématem pro zkvalitnění života sousedících obyvatel. Umocněná síla obcí v podobě sdružení jakými jsou mikroregiony, může přinést ještě větší efekt při plnění kritérií podpory a intenzity lobbingu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍL PRÁCE

Primárním cílem práce je zanalyzování a posouzení strategických cílů vybraných mikroregionů. Z globálního hlediska budou definovány nejčastější body SWOT analýz a bude popsána jejich závažnost a vzájemné souvislosti v rámci rozvoje území. Zpětně se ohlédneme za dosavadním rozvojem a jeho financováním ve vybraných mikroregionech. Po celkovém pohledu na směřování rozvoje jednotlivých mikroregionů budou navržena opatření usnadňující a podporující využívání strukturální fondů Evropské unie a zdrojů národní finanční podpory. Celá problematika je řešena v kontextu vybraných mikroregionů Moravskoslezského kraje.

Sekundárním cílem je posléze zařazení pojmu mikroregion do základního kontextu oblasti regionálního rozvoje. Úkolem je objasnění základní terminologie včetně systému navazujícího legislativního a institucionálního zabezpečení regionální a strukturální politiky Evropské unie a České republiky. Celý okruh problematiky regionálního rozvoje zmapuje rešerše vybrané odborné literatury z oblasti regionálního rozvoje a regionální politiky.

2 METODY A ZDROJE PRÁCE

Pro účely této práce jsou v rámci teoretické části použity všeobecně známé tituly regionální rozvoje a dále konkrétní tituly řešící problematiku rozvoje určitého mikroregionu. Literaturu propůjčila Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě. Využity jsou také související internetové zdroje včetně klasických webových adres, jakými jsou www.mmr.cz, www.uur.cz, www.strukturalni-fodny.cz, atd.

Pro praktickou část práce jsou využity zejména místně příslušné dokumenty jednotlivých mikroregionů včetně komentářů představitelů těchto mikroregionů, webové adresy a vlastní zkušenosti ze zastupitelstva obce a také z osobních jednání s představiteli vybraných mikroregionů. Hodnocení je doplněno dotazníkovým šetřením a mým subjektivním pohledem na celou problematiku. Pro účely získávání informací byly použity dále uvedené metodologické postupy.

2.1 Rozhovor (interview)

Představuje ucelenou soustavu ústního jednání mezi tazatelem (anketiérem) a dotazovaným (respondentem) s cílem získat pomocí otázek informace o zkoumané realitě a jejích souvislostech. Za nejdůležitější považujeme dělení rozhovorů na řízené (standardizované) a volné (nestandardizované).¹

Standardizovaný rozhovor probíhá tak, že výzkumník postupuje přesně podle textu formuláře rozhovoru a s osobami, které byly předem vybrány podle určitých a pevně stanovených kritérií. Výzkumník nejen nesmí změnit ani jedno slovo v textu otázek obsažených v rozhovoru a natištěných ve formuláři, ale navíc musí přesně podle předtištěného textu postupovat při navazování rozhovoru, při přechodu od jednoho problému k jinému. Výhodou standardizovaného rozhovoru je, že získané odpovědi se dají dobře statisticky zpracovat, kvantifikovat (vyčíslit). Nevýhodou je značná pracnost a nákladnost. Naproti tomu nestandardizovaný rozhovor obvykle zjednodušuje formální stránku, ale může zjednodušit i celé téma rozhovoru a tím i výzkumu. Každopádně i nestandardizovaný rozhovor musí být předem dobře připraven. Tazatel musí mít určený jasný cíl, co se má rozhovorem dozvědět.

Okruh informací, které mají být zjištěny, bývá většinou definován výčtem otázek, jejichž konečná formulace je však ponechána na tazateli. Sled otázek, jejich formulace, vkládání dalších témat a podobně je operativně přizpůsobováno zvláštním měnícím se podmínkám každého jednotlivého rozhovoru.²

2.2 Dotazník

Jedná se o způsob psaného řízeného rozhovoru. Na dotazy, které jsou na rozdíl od rozhovoru psané, se vyžadují písemné odpovědi. Dotazník je méně časově náročný než rozhovor. Při sestavování dotazníků je třeba promyslet a přesně určit hlavní cíl dotazníkového průzkumu, logicky a stylisticky správně připravit konkrétní otázky a před definitivní aplikací dotazníku provést pilotáž na menším počtu zkoumaných osob, která nám pomůže provést poslední úpravy dotazníku. Otázky by měly být anonymní. Tím lze zvýšit upřímnost odpovědí. Dotazník bývá řazen do tzv. metod subjektivních. Subjektivnost dotazníku je dána tím, že vyšetřovaný zde může různým způsobem ovlivňovat své výpovědi. Při sestavování dotazníku je nutno dbát na to, aby byl srozumitelný a neobsahoval sugestivní otázky. Před definitivní formulací otázek je vhodné předběžné ověření dotazníku na menším počtu osob (asi 30). Při rozesílání dotazníku při hromadném průzkumu počítáme s tím, že se nám všechny dotazníky nevrátí, a proto je rozesíláme ve dvojnásobném počtu, než je nutno k vlastnímu zkoumání. Dotazník umožňuje zkoumat i velký počet osob současně, takže v krátké době je možno získat velké množství výpovědí. Odpovědi však bývají často subjektivně zkreslené (i nevědomě). Zkoumané osoby mohou při vyplňování dotazníku více zvažovat své odpovědi, nejsou pod tlakem nutnosti okamžité odpovědi, jako je tomu při aplikaci metody rozhovoru.³

Jak při rozhovoru, tak i dotazníkem se zjišťují jak fakta tvrdá (např. nacionalie, pohlaví, věk, povolání), tak fakta měkká (např. názory, zkušenosti, zájmy, postoje, hodnotový systém, prožitky, představy, přání, potřeby). Výsledky metody dotazníku jsou často značně

¹ Josef Čichovský. *Sociologický výzkum*. (cit. 11.2.2011) http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FTK-dokumenty/Katedra_rekreologie/Sociologicky_vyzkum_def_1.doc

² Ministerstvo práce a sociální věci ČR. *Komunitní plánování sociálních služeb*. (cit. 25.3.2011) http://www.mpsv.cz/files/clanky/4173/prac_materialy_5.pdf

³ prof. PhDr. Rudolf Kohoutek, CSc. *Dotazník jako průzkumná metoda*. (cit. 11.2.2011) <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

zkresleny velkou vnitřní korekcí, autocenzurou některých zkoumaných osob, které usilují odpovídat ve shodě s tzv. sociální deziderabilitou (sociální žádoucností), tedy adaptivně, nikoliv expresivně (upřímně, ryze, pravdivě). V dotazníku se mohou vyskytovat uzavřené, otevřené a škálové otázky.⁴

2.3 Studium (analýza) dokumentů

Jde o klasickou metodu, je to analýza jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Obsahová analýza dokumentu je kvantitativní objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Může se zabývat jak obsahem sdělení, tak jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení. Do dokumentu řadíme např. úřední statistiky, novinové články, osobní deníky, plakáty, letáky nebo osobní korespondenci.⁵

2.4 SWOT analýza

SWOT analýza je komplexní metoda kvalitativního hodnocení, kdy rozčleníme faktory rozvoje do čtyř skupin na silné (Strengths) a slabé stránky (Weaknesses), tj. vnitřní faktory a na příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats), tj. vnější faktory, a to vždy z hlediska subjektu hodnocení.⁶

Smysl SWOT analýzy spočívá v akceptování silných stránek a odstraňování (nebo omezování) stránek slabých, čímž se zvyšuje pravděpodobnost budoucí realizace příhodných možností a naopak se omezuje dopad takto pojmenovaných hrozeb. Jedná se o analýzu současné a očekávané budoucí situace s určením směru rozvoje a nalezením prostředků pro dosažení stanovených cílů. Je zapotřebí mít na paměti výstižnost, kdy hrozí při vtěsnání jednoduchých formulací nebezpečí schématické. Dalším důležitým faktorem sestavení SWOT analýzy je realističnost, kdy je zřejmé, že sama jako taková představuje zjednodušení určitého složitého systému, který nelze absolutně obsáhnout. A v neposlední řadě

⁴ prof. PhDr. Rudolf Kohoutek, CSc. *Dotazník jako průzkumná metoda* (cit. 11.2.2011)
<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

⁵ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Metody výzkumu v sociální práci*. (cit. 11.2.2011)
http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/pore/czv/studijni_materialy-dokumenty/metody_vyzkumu_soc_prace/view

⁶ Metodická podpora regionálního rozvoje. *SWOT analýza*. (cit. 12.2.2011)
<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>

tvorbu analýzy ovlivňuje objektivita v podobě psychologické bariéry zpracovatele při sebechvále vlastních předností a opačně při přiznávání slabin.⁷

Pro správné uplatnění SWOT analýzy je klíčový fakt, že příležitosti a hrozby jsou definovány jako parametry prostředí, které nejsou pod přímou kontrolou místní správy a mají významné dopady na socioekonomický rozvoj regionu. Silné a slabé stránky jsou faktory alespoň částečně kontrolovatelné místní správou. Pojmy "externí" a "interní" se v případě koncepcí veřejné správy vztahují na okruh kompetencí subjektu (v případě dané analýzy kraje, respektive dalších subjektů působících v kraji), nikoli výhradně na měřítko geografického působení procesů.⁸

⁷ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2008, s. 176-178

⁸ Metodická podpora regionálního rozvoje. *SWOT analýza*. (cit. 12.2.2011)
<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>

3 REGION, REGIONALISTIKA A REGIONÁLNÍ POLITIKA

Region se definuje jako území s více či méně přesně vyznačenými hranicemi, které často slouží jako správní jednotka nižší, než je úroveň národního státu. Regiony mají svou identitu tvořenou specifickými rysy, jako je jejich krajina (např. hory, pobřeží, lesy), podnebí (např. suché, s velkými vodními srážkami), jazyk (např. v Belgii, Finsku, Španělsku), etnický původ (např. Wales, severní Švédsko a Finsko, Baskicko) či společně sdílená historie. Hranice regionů probíhají tam, kde charakteristické rysy jader sousedních regionů se stávají nejméně výrazné a navzájem se spojují. Hranice nodálních regionů jsou potom hranice mezi gravitačním působením sousedních center.⁹

Později vlivem činnosti člověka vznikají regiony dle vzájemných výrobních, sociálních a jiných vazeb. Velmi důležitou vlastností regionů je jejich struktura. Dle ní jsou rozdělovány regiony na homogenní, vyznačující se stejnorodostí svých vlastností, a heterogenní, jež se vyznačují nestejnorodostí svých vlastností, ale funkční jednotností.¹⁰

Regionalismus je pocit sounáležitosti k regionu a představuje jistý druh prostorového jevu, který v sobě obsahuje složité prostorové vztahy a s postupem času se stále vyvíjí.

Snahou tradičního regionalismu je specifické zachování kulturních a etnických tradic určitého území. Tradiční regionalismus se nezabýval ekonomickými, politickými či sociálními otázkami. Jeho další vývoj již ovšem směřoval ke komplexnějšímu obsahu. Posléze moderní regionalismus se projevuje především v podobě tzv. funkčního regionalismu, který se snaží o získání legislativně podložených a ekonomicky zaručených pravomocí pro vlastní rozhodování. Funkční regionalismus má za cíl plně ovlivňovat realizaci regionální politiky. Vedle něj stojí tzv. politický regionalismus, který se v různých zemích odlišuje svou intenzitou, s cílem získání politické autonomie regionu.¹¹

Jelikož neexistuje striktní definice regionální politiky, jsou výklady upravovány podle

⁹ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 65-70

Gymnázium Cheb. *Ekonomicky nejvyspělejší a nejzaostalejší regiony Evropské unie*. (cit. 3.8.2008) http://lide.gymcheb.cz/~kocvarro/seminarka_ze/vysledky.html

¹⁰ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 65-69

¹¹ Kol. autorů. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2007, s. 18

stylu a záměru pojetí. Pro praktickou potřebu lze regionální politiku charakterizovat jako „...soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.“ Představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností.¹²

Motivem regionální politiky jsou faktory sociální, politické, ekologické a zejména ekonomické. Základním ekonomickým motivem je plné využití výrobních faktorů, zejména pracovní síly. Poptávka a nabídka práce v souvislosti s problémem nezaměstnanosti byla dříve řešena přesunem pracovních sil mezi regiony. Také důležitým ekonomickým motivem regionální politiky je argument ekonomického růstu. Zde je nutné si uvědomit, že nízká úroveň rozvoje určitých regionů představuje omezení tržních možností silnějších regionů. Souvisejícím faktorem ekonomického růstu je optimální rozmístění firem. Úkolem regionální politiky je vytvořit takové prostředí, kde dojde ke kompromisu mezi veřejnými požadavky a potřebami firem. Ve vysoce urbanizovaných zemích jsou argumentem regionální politiky náklady přelidnění. V neposlední řadě nelze zapomínat na existenci vztahů mezi regionální nerovnováhou a inflací. Zde je úkolem regionální politiky aplikovat taková opatření (rozdílná úvěrová omezení, dotace, slevy z úroků, apod.), které rozliší podmínky pro regiony s rozlišnými ekonomickými aktivitami a produktivitou práce.¹³

Mezi sociální motivy regionální politiky lze zařadit snahu o plnou zaměstnanost, regionální rozdělení příjmu a obecné blaho. Ekologický motiv je argumentován jako důležitý prvek ochrany životního prostředí. Z části se projevuje politický motiv regionální politiky, který na státní úrovni ve prospěch regionální politiky klade čistě politické argumentace.¹⁴

¹² WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 12,13

¹³ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 105,106

¹⁴ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 106,107

4 SUBJEKTY MIKROREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE A STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE

V současné době lze zařadit mezi dva nevýznamnější typy sdružení obcí pro oblast rozvoje území tzv. mikroregiony a místní akční skupiny vznikající kvůli společnému prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout změn. Mikroregiony a místní akční skupiny (MAS) vznikají nejčastěji jako seskupení obcí kolem přirozeného centra, jde obecně o jakási spádová území. Jejich velikost a způsoby fungování jsou rozmanité. Navazují na dřívější historickou spolupráci statutárních zástupců příslušných obcí.¹⁵

Pro přípravu realizace veškerých záměrů obou typů sdružení je zpracován dokument metodou strategického plánování. Strategické plánování je systematické řízení jakékoliv organizace zaměřené na to, aby mobilizovaly a co nejefektivněji využívaly všechny vlastní zdroje a včas a správně reagovaly na změny prostředí. Strategické plánování pomáhá při stanovení směru dlouhodobého vývoje a soustřeďuje veškeré úsilí a zdroje na řešení klíčových problémů. Strategické plánování představuje ucelenou sadu standardních, prakticky ověřených kroků a nástrojů řízení změn a zároveň i samotný proces řízení těchto změn, který zahrnuje přesné určení žádoucího směru změn, stanovení přesného postupu provádění těchto změn, vlastní provádění změn v praxi i průběžné sledování a vyhodnocování jejich průběhu a výsledků.¹⁶

4.1 Mikroregion

Obecně lze charakterizovat mikroregion jako dobrovolný svazek obcí dle ust. § 49 zákon č. 128/2000 sb., o obcích, v platném znění. Obdobnou formou mohou vznikat mikroregiony na základě ust. § 20f zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění, a to jako zájmové sdružení právnických osob.¹⁷

Primárním důvodem vzniku mikroregionů se stal společný zájem na prosazování zájmů zejména venkovských obcí s cílem dosažení žádoucích změn ve všech obcích určitého pro-

¹⁵ Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 25.3.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

¹⁶ Ladův kraj. *Strategický plán rozvoje DSO Ladův kraj*. (cit. 25.3.2011) <http://www.laduv-kraj.cz/laduv-kraj/plan-rozvoje/>

¹⁷ zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

storu. Toto uskupení mělo významně pomáhat obcím, které jsou součástí mikroregionů k získání finančních prostředků z různých fondů pomocí vytváření mikroregionálních programů, aktivit a konkrétních projektů. Mnohé z těchto finančních prostředků by samotné obce nebyly schopny získat.

Důvody, které i dnes vedou ke vzniku jednotlivých mikroregionů, jsou různé. V minulosti vznikaly zejména monotematicky zaměřené mikroregiony, které většinou po splnění účelu, za kterým byl mikroregion vytvořen, nepokračovaly v další spolupráci. Ovšem některé mikroregiony založené na jednorázovém úkolu, postavily dlouhodobě fungující sdružení pro svůj regionální rozvoj. Mikroregiony vznikající „zdola“ mají stále častěji komplexní charakter a monofunkční mikroregiony jsou s postupem času méně čtené. Geografické vymezení nově vznikajících mikroregionů se stále častěji blíží reálným funkčním mikroregionům a má v mnoha případech nodální charakter.¹⁸

Mezi konkrétní hlavní funkce vzniku mikroregionu patří zejména podávání integrovaných projektů pro řešení infrastruktury obcí, řešení problémů, které svým rozsahem zasahují až za hranice obce a zvyšování kvality životní úrovně obyvatel členských obcí. V posledním případě se jedná o okruh zájmů obyvatel v rámci společenského života. Udržení či rozvoj dopravních spojů, podpora podnikatelské činnosti, rozšiřování IT technologií, podpora kulturních a sportovních akcí a zařízení a jiné, jsou mnohdy limitovány finančními prostředky v rámci jedné obce. Kapacity a zájmy obyvatel překračují hranice jednotlivých obcí.¹⁹

Při jednání s vyššími celky v rámci struktury státní správy a samosprávy lze považovat vznik mikroregionu jako nástroj regionálního lobbingu podložený společnou strategií širšího územního celku, zejména pro obnovu venkova. Synergickým efektem se potom stává výměna zkušeností mezi obcemi a v menší míře i vzájemně mezi mikroregiony.

Oblast problematiky mikroregionů je z pověření Ministerstva pro místní rozvoj předaná do díkce Ústavu územního rozvoje (ÚÚR). Od roku 2000 ÚÚR monitoruje všechny mikroregiony včetně jejich rozvojových dokumentů. V roce 2006 byl na ÚÚR založen informační systém - registr GIS mikroregionů.

¹⁸ Ústav územního rozvoje. *Monitoring mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů*. (cit. 4.2.2011) <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1923>

Tabulka 1: Zapojení obcí do mikroregionů v letech 2003-2008

Rok	Počet obcí celkem	Obce v mikroregionech		Obce mimo mikroregiony		Počet mikroregionů
		Absolutně	%	Absolutně	%	Absolutně
2003	6 249	4 625	74,01	1 624	25,99	491
2004	6 249	4 685	74,97	1 564	25,03	505
2005	6 248	5 280	84,51	968	15,49	533
2007*	6 249	5 385	86,17	864	13,83	551
2008	6 249	5 473**	87,58	776	12,42	570

* v roce 2006 došlo ke změně metodiky zjišťování, data k tomuto roku jsou pouze odhadem, proto nejsou součástí tabulky
 ** k 31.8.2008

Zdroj: Ústav územního rozvoje. Monitoring mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů (cit. 4.2.2011)
<http://www.uur.cz/default.asp?ID=1923>

Tabulka č. 1 demonstruje mimo jiné vzrůstající trend počtu mikroregionů. Po teoretické stránce lze tedy usuzovat na celorepublikový pozitivní náhled na potenciál těchto sdružení.

4.2 Místní akční skupina (MAS)

Za totožným účelem vznikaly a vznikají tzv. místní akční skupiny. Tyto jsou společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region, metodou LEADER (Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale neboli Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku). MAS musí dodržovat základní principy metody LEADER (přístup „zdola“, partnerství, místní strategii, integrování akcí, spolupráce, síťování, inovativnost). Pro vznik a fungování MAS musí být také dodrženy základní parametry (počet obyvatel, hustota obyvatel, poměrové zastoupení místní subjektů, atd.).²⁰

Metoda LEADER byla v České republice známá už od 90. let minulého století. První MAS u nás začaly vznikat v roce 2002 v souvislosti s Programem obnovy venkova. Další příležitostí pro MAS byl Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

¹⁹ CHOBOTOVÁ, M.. *Tvorba Strategie Mikroregionu a její uplatnění v Mikroregionu „Javornicko“*. 1. vyd. Opava, Slezská univerzita v Opavě, 2004, s. 41

²⁰ Venkov. *Místní akční skupiny*. (cit. 6.3.2011) <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>

v programovém období 2004–2006 (LEADER+), který byl spolufinancován Evropskou unií, a dále samostatný národní program LEADER ČR financovaný výhradně ze státního rozpočtu ČR, který byl vypisován v letech 2004–2008 jako roční dotační program Ministerstva zemědělství. Od r. 2007 je LEADER jednou z os Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013, konkrétně osy IV. LEADER.²¹

4.3 Strategické plánování rozvoje

Jak mikroregiony, tak místní akční skupiny mají v současné době zpracované dlouhodobé záměry, priority, opatření a konkrétními rozvojové projekty. Téměř polovina všech subjektů má zpracovanou rozvojovou strategii ve střednědobém horizontu (3 – 7 let), což koreponduje s programovacím obdobím EU pro čerpání strukturálních fondů 2007 – 2013. Dominantní postavení mezi zpracovateli strategických plánů mají externí poradenské firmy, pouze v osmnácti případech si sdružení (deset mikroregionů a osm MAS) zpracovalo strategický plán vlastními silami.²²

Tvorba strategií regionálního rozvoje vychází z požadavku Evropské unie, která jasně definovala strategické cíle a směry vývoje jednotlivých regionů České republiky. Strategie má subjektu poskytnout možnost vyrovnat se s neustálými změnami prostředí, určit směry k zajištění cíle a vytvořit plán k uplatnění potřebné taktiky v prostředí, které je specifické svými příležitostmi a hrozbami. Nedílnou součástí strategie a zejména jejich cílů rozvoje jsou oblasti rozvoje podnikání, infrastruktury, rozvoje lidských zdrojů, zdravotnictví, kultury, výzkumu, ochrany a kvality životního prostředí, rozvoje venkova a zemědělství, rozvoje cestovního ruchu, mezinárodní spolupráce, atd. Pro účely naplňování cílů rozvoje vytvářejí subjekty tzv. SWOT analýzu jako podklad analýzy prostředí rozvoje a vnitřního potenciálu.²³

Strategie rozvoje mikroregionu je koncepční dokument, jehož cílem je koordinovat aktivity zaměřené na společné řešení problémů neobecního charakteru. Základním krokem je jed-

²¹ Venkov. *Místní akční skupiny*. (cit. 6.3.2011) <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>

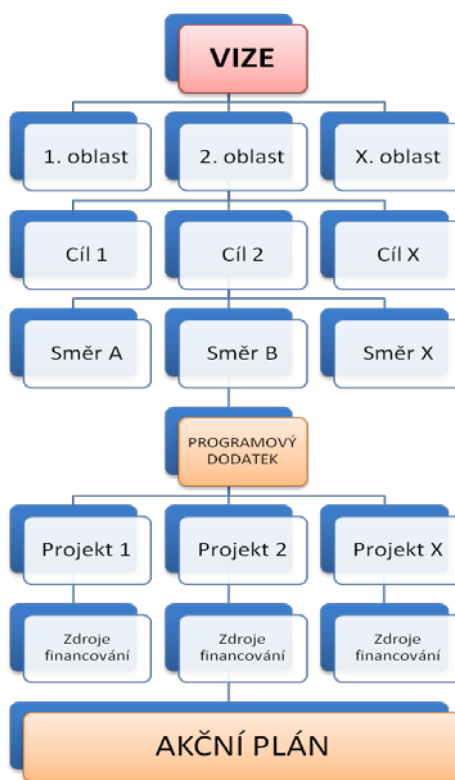
²² Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 4.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

²³ CHOBOTOVÁ, M.. *Tvorba Strategie Mikroregionu a její uplatnění v Mikroregionu „Javornicko“*. 1. vyd. Opava, Slezská univerzita v Opavě, 2004, s. 42,43

noznačně určení okruhu problémů, které jsou pro dané území společné a k jejichž řešení by aktivity mikroregionu měly přispět.²⁴

Dokument se zpravidla skládá z části analytické (situační analýza, SWOT analýza), strategické (vize, směry, priority, opatření) a implementační (akční plán). Součástí dokumentu bývá programový dodatek, jenž zejména doplňuje přehled finančních zdrojů včetně podrobných kontaktů a dále akční plán, jenž představuje dodatek strategie. Dodatek většinou stanovuje prioritní projekty, které by měly být realizovány v horizontu jednoho roku. Jako takový se aktualizuje zpravidla 1x ročně.²⁵

Obrázek 1: Strategická a implementační část strategie mikroregionu

Zdroj: Centrum pro komunitní práci západní Čechy. Strategie rozvoje venkovských mikroregionů. (cit. 11.2.2011) http://odl.celodin.org/cd/cz/pdf/1_7.pdf

Strategický dokument je pouze jedna stránka věci, důležitý je její efekt v praxi. Jsou řady dokumentů, které sice analyzují, popisují a doporučují, ovšem bez jakékoliv odezvy v praxi a bez jakékoliv aktualizace současných potřeb.

²⁴ Centrum pro komunitní práci západní Čechy. Strategie rozvoje venkovských mikroregionů (cit. 11.2.2011) http://odl.celodin.org/cd/cz/pdf/1_7.pdf

Všeobecně lze mezi „živé“ dokumenty zařadit investičně zaměřené projekty do okruhu rekonstrukcí či budování inženýrských sítí. Častým důkazem fungujícího systému realizace strategických cílů je oblast cestovního ruchu, kterou lze vnímat jako potencionálně nejsnazší možnost domluvy a širší spolupráce členů mikroregionů a MAS. Nelze ovšem jednoznačně soudit, zda jsou současné výsledky v souladu s udržitelným rozvojem území. Samozřejmě je zapotřebí vzít do kontextu priority obyvatel. Pro některé obyvatele rozvoj území představuje zcela rozdílnou vizi než pro statutární představitele obcí, kdy aktivita je směřována do budování nových cyklotras, do rekonstrukcí infrastruktury, budování nových sportovišť nebo tvorby turistických propagačních materiálů.²⁶

4.4 Financování mikroregionů a MAS včetně jejich strategických cílů

Financování těchto subjektů probíhá formou vlastních i cizích zdrojů. Většinu vlastních zdrojů představují příspěvky členů. Členské příspěvky jsou vyšší u mikroregionů než u MAS. Důvodem je především rozdílné fungování obou typů organizací s trochu odlišným způsobem financování rozvojových záměrů. MAS mají oproti mikroregionům možnosti získávat finanční prostředky z různých programů častěji i na svůj provoz a fungování organizace. Nejčastějším způsobem určování výše členských příspěvků je u mikroregionů počet obyvatel v členských obcích. MAS častěji využívají kombinaci počtu obyvatel obce a pevné částky dle druhu subjektu (například pět set korun pro fyzické osoby, jeden tisíc korun pro obec plus tři koruny na obyvatele). Nicméně členské příspěvky tvoří cca 1/4 příjmů.²⁷ Nejvýznamnější částí příjmu je čerpání finančních zdrojů (dotace, granty) z externích zdrojů. Zkušenosti jednotlivých subjektů s čerpáním externích finančních zdrojů lze spatřit v níže uvedeném grafu č. 1. Hlavním místem zdroje se stává kraj, který je spojen především s čerpáním v rámci Programů obnovy venkova.²⁸

²⁵ Centrum pro komunitní práci západní Čechy. *Strategie rozvoje venkovských mikroregionů*. (cit. 11.2.2011) http://odl.celodin.org/cd/cz/pdf/1_7.pdf

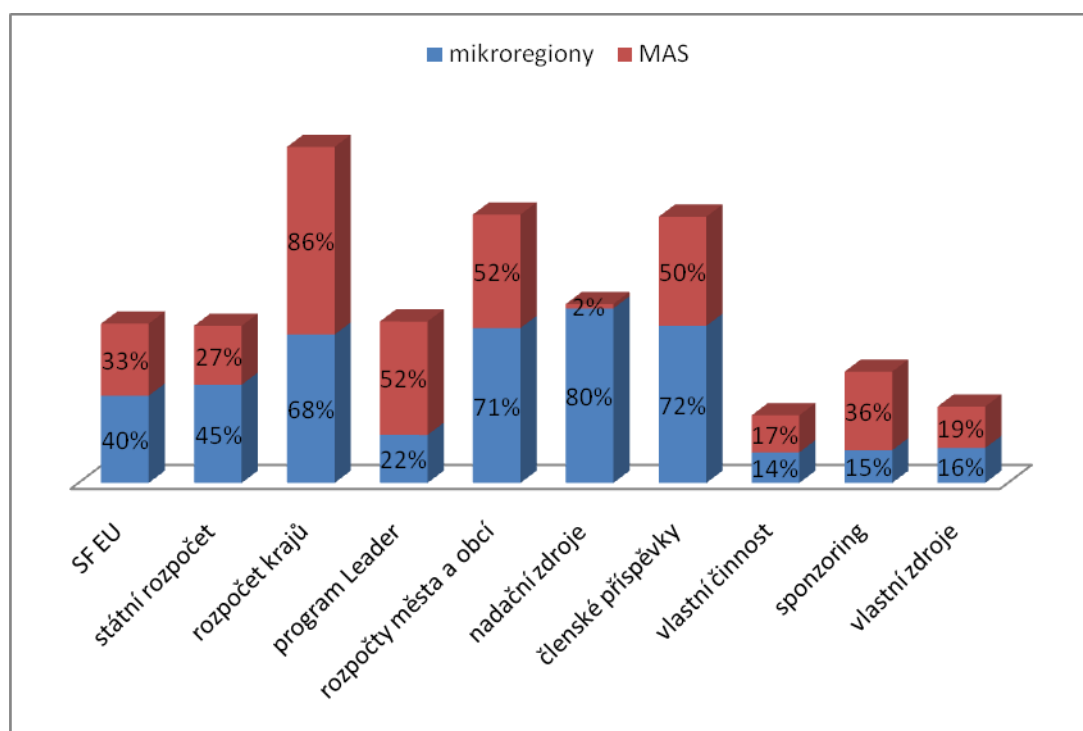
²⁶ Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 4.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

²⁷ Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 4.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

²⁸ Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 4.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

V rámci třech regionů soudržnosti (NUTS II) - Střední Morava, Střední Čechy a Severozápad, se uskutečnil projekt Benchmarking venkova - Zkvalitňování managementu mikroregionů. Projekt, jenž byl odstartován v roce 2007 a ukončen v roce 2010, měl za cíl zkvalitnit a zprofesionlizovat vybrané typy managementu rozvoje mikroregionů. Tím se má dosáhnout odhalení a kvantifikace regionálních disparit. Benchmarkingem venkova vzniknul vhodný nástroj (kriteria) pro hodnocení regionálního rozvoje. Z jeho výstupu jsou patrné příkladně zkušenosti s čerpáním finančních prostředků.²⁹

Graf 1: Zkušenosti s čerpáním finančních zdrojů v %

Zdroj: Centrum pro komunitní práci. Benchmarking venkova (cit. 4.2.2011) <http://www.cpkp.cz/projekty-benchmarkingvenkova>

Nejčastější forma pomoci mikroregionů a MAS svým „členům“ se zaměřuje na poskytování informací o dotačních titulech. Již tvůrčí pomoc je poskytována v podobě následného zpracování projektů obcím, podnikatelům a neziskovým organizacím. Častější pomoc je sledována u MAS než u mikroregionů, což má zřejmě souvislost s různou mírou zajištění profesionálního managementu rozvoje. Proto je velmi důležitou složkou úspěchů komplexu koordinační, iniciační, strategické a výkonné funkce správně fungujícího managementu

²⁹ Centrum pro komunitní práci. *Benchmarking venkova*. (cit. 4.2.2011) <http://www.cpkp.cz/projekty-benchmarkingvenkova>

mikroregionů či MAS. Pouze kvalitní management rozvoje může efektivně vnímat dopady projektů na rozvoj daného území.³⁰

³⁰ Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny* (cit. 4.2.2011)
<http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

5 REŠERŠE ODBORNÉ LITERATURY

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR odpovídá za základní dokument regionální politiky, jímž je Strategie regionálního rozvoje ČR pro období let 2007 – 2013. Tato strategie obecně vytváří most mezi národní regionální politikou a regionální politikou Evropské unie a zejména také mezi ostatními odvětvovými politikami, jenž řeší rozvoj území. Ze strategie vycházejí regionálně zaměřené rozvojové programy financované výhradně z národních zdrojů nebo spolufinancované ze zdrojů Evropské unie. Dá se říci, že výsadní postavení v otázkách regionální politiky má oblast specifických problémů rozvoje měst a venkovských oblastí. Mezi základní cíle regionální politiky patří rozvoj regionů zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti. Každý region by měl mít příležitosti ke svému vyváženému rozvoji, který odpovídá jeho potenciálu a specifickým stránkám.

Širokou problematiku regionální politiky blíže popisuje a specifikuje řada odborné literatury. Jako taková zasahuje do mnoha lidských činností a odráží se v oblastech ekonomie, veřejné správy, sociologie, politologie, historie, geografie atd.

Na její široké spektrum problematiky ukazuje již kniha Úvod do regionálních věd a veřejné správy, která se dle mého názoru stala jakousi „biblí“ regionální politiky, což dokazuje i počtem aktualizovaných vydání. Představuje regionální vědu v podobě regionalistiky a dodává průřez jejího vzniku včetně regionálních teorií. V rámci pochopení regionální terminologie plynule přechází do oblasti regionální politiky, kde se zaměřuje na vývoj a fungování regionální politiky v Evropské unii. Následně se zaměřuje na procesy, které jsou touto politikou jsou ovlivňovány v ČR. Dá se říci, že v 2. části vytváří základní manuál dalšího stupně regionalistiky v ČR v podobě konceptů, programů a plánů pro rozvoj obcí a měst. V poslední části se zaměřuje na státoprávní, správní a veřejnoprávní oblasti spadající do vlivu regionální politiky.

Na rozdíl od uvedeného titulu se kniha Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie zaměřuje detailně na skutečný stav strukturální politiky Evropské unie. Ukazuje prostředky k ožívování a k podpoře ekonomické výkonnosti regionů odpovídající principům evropské regionalizace a integrace. Demonstruje socioekonomickou situaci vybraných evropských zemí. Na jejich základě a po představení vývoje regionální politiky v ČR, poukazuje na současný stav a očekávanou tendenci ve vývoji regionální struktury ČR

Detailní rozbor finanční podpory a legislativy v období fungování Evropské unie a fondů s ní spojených přináší kniha *Strukturální fondy a obce I*. Ta je zaměřena na kompletní výčet a popis finančních nástrojů pro období let 2000 - 2006 a let 2007 - 2013. Nastiňuje rámce podpory včetně následného řízení, implementace, monitorování a kontroly. Autor knihy se skutečně zabývá konkrétními alokacemi finančních prostředků a konkrétními prioritními oblastmi podpory.

S ohledem na problémy řízení regionálního rozvoje a modernizací veřejné správy lze spojit knihu *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Tato kniha již blíže ukazuje význam spojení soukromé sféry s jednotlivými složkami veřejné správy. Ze všeobecného hlediska se opět zabývá nástroji regionální politiky, ovšem již se zaměřením jak na teoretickou, tak praktickou část provázanosti regionální politiky se socioekonomickými oblastmi, jakými jsou podpora podnikání, cestovní ruch a sociální věci. V poslední části se kniha zabývá současným fungováním a úskalími odpovědnosti a efektivit jednotlivých složek regionální politiky. Principem subsidiarity kniha přechází s problematikou do úrovně municipalit a rozebírá jim plynoucí úkoly z platné legislativy ČR.

Bližší informace z oblasti regionálního rozvoje přináší články autorů publikované v odborných časopisech. Při pohledu na rozvoj měst lze poukázat na *Zásady urbánní politiky* od POSTRÁNECKÉHO (2010) odkazující se na Lipskou chartu o udržitelných evropských městech, která byla přijata ministry zodpovědnými za rozvoj měst ve dnech 24. a 25. května 2007 za německého předsednictví Rady EU. Cílem Zásad urbánní politiky je iniciovat ucelený koncepční přístup k politice rozvoje měst. Takováto politika nebyla dosud v ČR jednotně zpracována a ve stávajícím programovém období do roku 2013 je rozptýlena v řadě dokumentů, především ve *Strategii regionálního rozvoje ČR do roku 2013*, v *Národním strategickém referenčním rámci ČR 2007–2013*, ve *Strategickém rámci udržitelného rozvoje*, v *Politice územního rozvoje ČR 2008* a v dalších odvětvových či sektorových politikách či koncepcích. Základním cílem zásad v tomto období je přispět k provázání sektorových a odvětvových politik s urbánní politikou, být východiskem pro zpracování

koncepce urbánní politiky na období po roce 2013 a z věcného hlediska přispět k formulaci jejích základních cílů.³¹

Konkrétní část urbánní politiky popisuje JAKUBCOVÁ (2010) ve svém článku Nový urbanistický styl „Dům za domem!“, který upozorňuje na úskalí nemožnosti výstavby další stavby na pozemku funkčně navazujícím na stavbu jinou. Autorka ubezpečuje, že: „V blízké budoucnosti, bude tedy obec, tvořena rodinnými domy vyrostlými docela bez ladu a skladu – tu a tam volně stojícími či dvojdomky, nebo i jejich řadou ve druhé pozici za stávajícími řadovými rodinnými domy (zpřístupněnými přes jejich průjezdy).“ Sama se ohlíží za dosavadní urbanistickým trendem a zhodnocuje ho slovy: „Kde jsou veškerá urbanistická pravidla, kde je teorie o bydlení v rodinných domech a jejich klidovém zázemí pro denní rekreaci jejich uživatelů? Často se jedná o nádherné vnitrobloky plné zeleně ohraničené souvislou řadovou zástavbou. Zázemí uličních staveb bude narušeno provozem staveb za nimi, hustota zástavby se bude zvyšovat a bude tu pomalu k nežítí.“³²

Rozvojem obcí z pohledu suburbanizačních procesů se zabývá KUBÁTOVÁ (2007). Popisuje důvody vzniku satelitních městeček a segment lidí upřednostňující tento způsob bydlení. Autorka pro laika velmi výstižně vypichuje negativa tohoto sídelního uspořádání ovšem v kontextu se způsoby chování českého občana. V textu tvrdí, že: „Satelitní města nerespektují klasický model sídla, tak souhlasím s tím, že je to problém, který je podobný problému se sídlišti ve městech. Chybí-li sídlu centrum (náměstíčko nebo náves), restaurace, služby apod., pak to samozřejmě znamená, že se tam lidé příliš nestýkají, proto se asi vzájemně neznají. Dále, že tam chybí sociální kontrola (nikdo se nezabývá tím, co je za vraty jejich domu), proto tam možná ani není (nebo v budoucnu nebude) tak bezpečno, jak předpokládají ti, kteří si tam kupují domy. A v neposlední řadě, že za všemi službami i zábavou musí jezdit do města (ale možná jim to nevádí, je to otázka návyku na nový životní styl). Z toho všeho také plyne, že tam nejsou velké šance na vybudování nějaké sousedské komunity (ale komunity nemají v naší zemi žádnou tradici, a tak to lidem ani nemusí vadit).“ Lze říci, že při srovnání s klady, jenž hodnotí slovy: „Lidé si řeší svou bytovou

³¹ Ústav územní rozvoje. *Zásady urbánní politiky*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-03/01_zasady.pdf

³² Ústav územní rozvoje. *Nový urbanistický styl „Dům za domem“!*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-03/03_novy.pdf

situaci sami a nespolehnají se například na stát, bydlí v dobrém životním prostředí. Obyvatelé některých satelitních měst se snaží povznést i původní lokalitu, např. tím, že přispívají na výstavbu nové silnice nebo obchodu apod. To vše je ale samozřejmě značně odlišné podle konkrétní lokality. Negativa mají a zřejmě i v budoucnu budou mít větší váhu při posuzování návrhů na další výstavby satelitních městeček.³³

Při pohledu na územní celky vyššího řádu nelze opomenout na článek autorů HÁJKA, GREBENÍČKA, HUBÁČKOVÉ (2010), jež potvrzují dlouhodobou situaci řešení strategického plánování pouze z pohledu čerpání finančních prostředků z fondů EU v globálním hledisku. Detailní zaměření na kraje je dle autorů opomíjeno a zjevně existují rozdílnosti mezi přístupy jednotlivých krajů ke strategickému plánování. Autoři tvrdí: „Je tedy zřejmá jistá nevyváženost skladby a využití strategických a dalších krajských koncepčních dokumentů. Krom této skladebné nevyváženosti se ve strategickém plánování na úrovni krajů objevuje nový fenomén. Krajské samosprávy připravují na podporu svého územního rozvoje dvou až tříúrovňové členění strategických a koncepčních dokumentů. Primární úroveň zastupuje vrcholová Strategie rozvoje daného kraje. Obvykle následuje konkrétnější a časově omezenější Program rozvoje územního obvodu, který se dále rozpadá do jednotlivých sektorových koncepcí. Ovšem, různé kraje řeší tuto problematiku odlišně“.³⁴

Nedílnou součástí území a to jak obce, města či kraje jsou veřejné prostory. Autorka ŠINDLEROVÁ (2009) popisuje ve svém článku Poznámky k systémovému pojetí veřejných prostorů českých měst zásadní technický i sociální význam tohoto území pro fungování města či obce a života jeho obyvatel. Konstatuje, že: „Veřejné prostory se nejenom podílejí na formování hmotného prostředí, umožňují přístupnost jednotlivých pozemků a objektů a integrují například technickou či dopravní infrastrukturu, ale především jimi proudí život. Veřejné prostory představují tradiční místa setkávání lidí, místa určená pro jejich pohyb a pobyt, ale také místa pro jejich každodenní komunikaci, výměnu názorů a informací, odpočinek a rekreaci.“³⁵

³³ Časopis Stavebnictví. *Satelitní městečka očima sociologa*. (21.2.2011)

http://www.casopisstavebnictvi.cz/satelitni-mestecka-ocima-sociologa_N298

³⁴ Ústav územního rozvoje. *Dekáda zkušeností strategického plánování krajů v České republice*. (cit. 21.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-01/02_dekada.pdf

³⁵ Ústav územního rozvoje. *Poznámky k systémovému pojetí veřejných prostorů českých měst*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-05/06_poznamky.pdf

Jednu část celého systému regionu tvoří věci – pozemky, stavby, infrastruktura a druhou tvoří lidé. Ti jsou velmi intenzivně a mnohdy rozhodujícím způsobem ovlivňování vzájemnou provázaností trhu práce a trhem bydlení. Vzájemnými vlivy trhu práce a bydlení se můžeme zabývat i z pohledu migrace obyvatelstva. Autor SUNEGA (2009) ve svém článku *Stěhování českých domácností za pracovními příležitostmi a trh s bydlením na regionální úrovni*, uvádí velmi významný aspekt vlivu rozvoje území a tvrdí, že: „Obecně lze říci, že se i na mikroúrovni vztahů mezi trhem bydlení a trhem práce potvrdilo zjištění, že vlastníci bydlení jsou méně mobilní než lidé (domácnosti) s jiným právním důvodem užívání domu/bytu. K tomu dodává v článku citovaná stať z výzkumů a analýz provedených týmem socioekonomie bydlení Sociologického ústavu AV ČR, v letech 2005–2006 v rámci řešení projektu „Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR“ podpořeného Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, z které vyplynulo mimo jiné, že zamýšlená migrace respondentů za prací je podle očekávání ovlivněna „objektivními“ faktory, jakými jsou věk, vzdělání, rodinný stav, velikost místa bydliště, pohlaví, ale také právní důvod užívání bydlení nebo typ zástavby bydliště dotázaného, ale ještě podstatně silnější vliv na deklarovanou ochotu stěhovat se za prací měly „postojové“ faktory, zejména: „spokojenost dotázaného s bydlením (jednoznačně nejdůležitější faktor), míra flexibility dotázaného v pracovních záležitostech obecně, psychologická typologie dotázaného na škále konzervativně-liberální orientace, spokojenost dotázaného s dosavadním zaměstnáním, vnímání důležitosti úspěchu v profesní kariéře a skutečnost, do jaké míry je pro dotázaného důležité dělat zajímavou duševní činnost, být kreativní a poznávat nové věci.“³⁶

Cestovní ruch, v poslední době jedna ze základních indicií atraktivity území, lze hodnotit z článku autorky TOMÍŠKOVÉ (2009) komentující výstup z konference Mezinárodní federace pro bydlení a územní plánování z května roku 2009. Autorka obecně hodnotí současný stav a tvrdí, že: „V každé zemi je jiný přístup k cestovnímu ruchu, rovněž kvalita služeb je rozdílná. Města rozvíjejí cestovní ruch podél trasy s maximálním ponecháním autenticity. Je však zapotřebí zlepšit příhraniční spolupráci a přizpůsobit infrastrukturu i pro využívání v nepříznivém počasí. Zájem turistů vždy vzbuzují různé historky a kuriozity, které se váží

³⁶ Ústav územního rozvoje. *Stěhování českých domácností za pracovními příležitostmi a trh s bydlením na regionální úrovni*. (cit. 10.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-04/08_stehovani.pdf

k navštíveným lokalitám. Součástí zájezdů je nabídka rekreačních, sportovních a kulturních aktivit. Takto připravené trasy přispívají k prodloužení doby pobytu návštěvníků v příslušné oblasti.“³⁷

Na závěr vybraných titulů nelze opomenout otázku udržitelného rozvoje včetně daných strategických dokumentů. Od výchozího konstatování o dosavadním převážně formálním charakteru dokumentů udržitelného rozvoje, respektive jejich uplatňování v praxi, se odvíjí úvaha o reálných možnostech prosazování principů udržitelného rozvoje v systémech založených na zásadách demokracie a liberálně tržní ekonomiky. Jak popisuje KRAJÍČEK (2009) ve svém článku Udržitelný rozvoj (nejen) v územním plánování, je zapotřebí mít na paměti, že: „Společným jmenovatelem udržitelného rozvoje zůstávají tyto základní principy jakými jsou tzv. mezigenerační odpovědnost založená na uspokojování potřeb současné generace bez omezení schopnosti naplňování potřeb generací budoucích a dekompozice obecné udržitelnosti na ekonomickou, environmentální a sociální komponentu.“ Dále objasňuje rozpory mezi politickou podporou principů udržitelného rozvoje na celoevropské, národní i regionální úrovni a problematickým uplatňováním dokumentů udržitelného rozvoje v praxi. Upozorňuje na stav, kdy: „Stranou pozornosti zůstávají dva aspekty, které v sobě obsahují dost významný vnitřní rozpor konceptu udržitelného rozvoje a to konstantní součet vzájemných interakcí základních komponent (pilířů) udržitelného rozvoje – tzn. posílení jedné nebo (při synergickém efektu) dvou složek systému má za důsledek oslabení zbývajících složek (složky). Zjednodušeně vystihuje tuto situaci anglické přísloví „nelze celý koláč sníst a současně ho mít“. Druhým aspektem je, že dynamický charakter vzájemných interakcí mezi složkami tohoto systému v čase, kdy jako takový prodělal v historii lidstva řadu zásadních změn, které dlouhodobě redefinovaly charakter a intenzitu vzájemných vztahů těchto složek, přičemž není důvod se domnívat, že tomu tak nebude i v budoucnu. V tomto kontextu je tedy zcela na místě otázka, jakým způsobem, respektive jakými nástroji, lze v podmínkách demokratického státu s liberálně-tržní ekonomikou usilo-

³⁷ Ústav územního rozvoje. *Cestovní ruch – současné a budoucí výzvy pro územní rozvoj*. (cit. 10.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-03/15_cestovni.pdf

vat o posílení rovnovážných vazeb mezi environmentální, ekonomickou a sociální komponentou (pilířem) udržitelnosti.“³⁸

³⁸ Ústav územního rozvoje. *Udržitelný rozvoj (nejen) v územním plánování*. (cit. 10.2.2011)
http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-01-02/17_udrzitelny.pdf

6 STRUKTURÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITIKA EU A ČR

Regionální politika vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky. Regionální politika se snaží snižovat meziregionální rozdíly (nezaměstnanost, průměrné příjmy, HDP/obyvatele) a formulovat cíle pro rozvoj regionů v oblastech životního prostředí, podnikatelských aktivit, technické infrastruktury, atd.³⁹

Regionální politika Evropské unie vznikla na nadnárodní úrovni z důvodu rozporů mezi závažností regionálních problémů a schopnostmi států tyto problémy řešit a dále snahy o vytvoření ekonomické a monetární unie, zejména snahy o zavedení společné měny a snahy o kompenzaci dopadů neregionálních politik Evropské unie. Jelikož stále častěji byla kritizována nízká míra koordinace mezi regionální politikou a politikou zemědělskou a sociální, došlo k rozhodnutí o spojení těchto politik do tzv. strukturální politiky. Tato změna měla přinést požadovanou vyšší míru koordinace ve sféře koncepcí a finančních podpor.

V rámci evropské integrace se Evropská unie snaží o snižování rozdílů v hospodářské úrovni regionů a členských států. Na základě zásady solidarity Evropská unie reaguje použitím různých nástrojů a finančních zdrojů. Ty mají posloužit k vyrovnání ekonomické úrovně členských států a k rozvoji regionů. Mimo realizaci regionální rovnováhy má strukturální a regionální politika zejména aktivně bojovat s nezaměstnaností, podporovat hospodářskou a sociální oblast v zaostávajících regionech či regionech s nevyhovující průmyslovou strukturou.⁴⁰

Regionální a strukturální politika Evropské unie, včetně využívání strukturálních fondů, vychází ze základních principů koncentrace, partnerství, programování, adicionality, monitorování a vyhodnocování, solidarity a subsidiarity.⁴¹

6.1 Legislativa a instituce strukturální a regionální politiky EU

Provádění strukturální a regionální politiky Evropské unie vychází ze Smlouvy o Evropském společenství, která je obsažena v hlavě XVII pod titulem - Hospodářská a sociální soudržnost. Bližší specifika k realizaci strukturální politiky jsou zakotvena v nařízeních

³⁹ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 17

⁴⁰ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 19-24

Rady Evropské unie ke strukturálním fondům. Tato nařízení mají závazný legislativní akt normativní povahy a jsou obecně závazná pro Společenství, jednotlivé státy a také pro vnitrostátní subjekty práva.⁴²

V souvislosti s právními akty Evropského společenství lze předpisy v první úrovni rozčlenit na akty členských států a na akty orgánů EU. Na druhé úrovni potom akty členských států představují primární právo. Toto právo je tvořeno zakládacími (zřizovacími) smlouvami a akty, které je revidují. Primární právo tvoří ústavní základy práva EU, ovšem nejedná se však o ústavu ve formálním slova smyslu. Dále je uplatňováno právo terciární zahrnující mezinárodní smlouvy mezi členskými státy EU. V poslední řadě jsou to akty zástupců členských států v Radě EU představující akty sjednávané v případech, kdy zástupci členských států v Radě EU zasedají nikoliv jako kolektivní orgán, ale jako reprezentanti jednotlivých zemí shromáždění v tomto orgánu. Druhé, tedy akty orgánů EU se pak na druhé úrovni člení na sekundární právo, vnější smlouvy a judikaturu Soudního dvora. Sekundární právo je pak tvořeno akty orgánů EU, jež lze rozdělit podle právní závaznosti na nařízení, směrnice a rozhodnutí, které jsou právně závazné respektive doporučení, stanoviska a akty sui genesis, které jsou právně nezávazná.⁴³

Pro nové programovací období let 2007 – 2013 jsou hlavní priority pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti obsaženy v nejvyšším strategickém dokumentu Strategické obecné zásady Společenství (SOZS). Hlavní rozvojové problémy země každý členský stát definuje v Národním rozvojovém plánu (NRP). Priority státu musejí odpovídat prioritám politiky hospodářské a sociální soudržnosti dohodnutých všemi členskými státy Evropské unie na nadnárodní úrovni. Dokument, představující soulad mezi SOZS a NRP a vymezující podobu realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti, je nazýván Národním strategickým referenčním rámcem. V soustavě programových dokumentů jsou pro

⁴¹ WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I.* 1.vyd. Praha: Nakladatelství ASPI a.s., 2006, s. 13-15

⁴² WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I.* 1.vyd. Praha: Nakladatelství ASPI a.s., 2006, s. 48, aktualizováno a doplněno zdroje: Evropská centrální banka. *Smlouva o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství.* (cit. 2.7.2008) <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>

⁴³ HÁJEK, O., NOVOSÁK, J. *Kohezní politika v širších souvislostech.* 1. vyd. Žilina: GEORG, 2010, s. 44,45

žadatele a realizátory projektů nejdůležitějšími dokumenty operační programy, které jsou tematicky a regionálně vymezené a specifikují určité cíle.⁴⁴

Mezi institucemi pro samotnou realizaci strukturální a regionální politiky jsou významné, mimo hlavní orgány Společenství, také Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů a Evropská investiční banka, kterým jsou také přiřazena práva a povinnosti dle Smlouvy o založení ES.⁴⁵

Pomocnou institucí fondů je Evropská investiční banka. Banka má vypomáhat při rozvoji společného trhu v zájmu Společenství jak formou prostředků získaných na kapitálovém trhu, tak prostředků vlastních. Její pozitivní příspěvek pro rozvoj lze spatřit v poskytování půjček a záruk, čímž usnadňuje financování projektů v oblastech méně rozvinutých. Banka přispívá na modernizaci nebo konverzi podniků a na vytvoření nových pracovních příležitostí.⁴⁶

6.2 Regionální a strukturální politika EU v období let 2007-2013

Od 1. ledna 2007 odstartovalo v Evropské unii nové šestileté programovací období. Období je spojeno s několika změnami v oblasti strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. První změnou je počet strukturálních fondů. V minulém období let 2000–2006 do politiky Hospodářské a sociální soudržnosti spadaly čtyři strukturální fondy (Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond a Finanční nástroj na podporu rybolovu) a Fond soudržnosti. V současném programovacím období let 2007–2013 byl snížen počet strukturálních fondů na dva – Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond + Fond soudržnosti. Zbylé dva fondy se transformovaly v Evropský rybářský fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a současně se staly součástí společné zemědělské politiky. Druhou významnou změnou je zapojení Fondu soudržnosti do nového způsobu podpory, kdy z fondu nebude poskytována

⁴⁴ Euroskop.cz. *Regionální a strukturální politika Evropské unie* (cit. 10.5.2008)
<http://www.euroskop.cz/40542/110838/clanek/regionalni-a-strukturalni-politika-evropske-unie/strukturalni-politika/>

⁴⁵ LUKÁŠ, Z. *Regionální a strukturální politika EU*. 1. vyd. Hronov: Grafické závody, 2000 s. 54

⁴⁶ WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I.* 1.vyd. Praha: Nakladatelství ASPI a.s., 2006, s. 23,24

podpora individuálním projektům, ale obdobně jako v případě strukturálních fondů budou podpořeny programové dokumenty vypracované na národní úrovni.⁴⁷

Pro období let 2007 - 2013 je připraven nový finanční rámec a s přihlédnutím k němu se snaží Evropská unie zlepšit účinnost své regionální a strukturální politiky. Evropská unie má za cíl budoucí efektivnější spolupráci mezi státy EU spojením jejich potenciálů rozvoje. Evropská unie má tyto tři konkrétní hlavní cíle:

Cíl Konvergence je zaměřen na podporu hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Možnost čerpání z tohoto cíle mají také státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii.⁴⁸

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je orientován na podporu regionů na úrovni NUTS II nebo NUTS I. Ty přesahují limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence.⁴⁹

Cíl Evropská územní spolupráce má sloužit k podpoře přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III. Nacházejí se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všech regionů úrovně NUTS III, podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů. Součástí tohoto cíle má být také podpora meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů.⁵⁰

Legislativní základ na úrovni EU, jež má určovat strategii EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro programovací období let 2007 – 2013, je dokument nazvaný Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS). Dokument vymezuje orientační rámec pro intervenci Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti v členských státech Evropské unie. Rada Evropské unie

⁴⁷ Euractiv.cz. *Strukturální fondy*. (online) c2008 (cit. 10.7.2008) <http://www.euractiv.cz/strukturalni-fondy>

⁴⁸ Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

⁴⁹ Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

⁵⁰ Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

dále také přijala Strategické směry Společenství pro rozvoj venkova a Nařízení o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.⁵¹

Cílem SOZS je, aby došlo ke zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a ochrany životního prostředí. Úkolem se má stát podpora inovací, podnikavosti a růstu hospodářství, založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií. V oblasti zaměstnanosti má dojít k vytváření nových a lepších pracovních míst pomocí zapojení většího množství osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.⁵²

Smyslem Nařízení o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v programovém období let 2007-2013 má být podpora aktivit pomáhajících zlepšovat konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, usnadnit a zrychlit restrukturalizace, podpořit rozvoj a inovace, pomoci při zlepšování životního prostředí a krajiny v souvislosti s hospodařením s půdou a zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech.⁵³

Dříve zmiňovaná iniciativa společenství Program ESPON (Monitorovací síť pro evropské územní plánování) pokračuje v programovém období 2007 - 2013 jako OP ESPON 2013 pod cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) s názvem Evropská územní spolupráce (EUS)⁵⁴. Dále se také pokračuje v programu INTERACT, nyní jako INTERACT II, jenž je zaměřený na šíření výstupů programů a cílů evropské územní spolupráce.⁵⁵

⁵¹ Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/strategicke-obecne-zasady-spolecenstvi-ceska-verze-1>

⁵² Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Regionalni_politika/Regionalni_politika_EU_2007_2013/Dokumenty/Rozhodnuti_Rady_SOZS_2006_702_ES.pdf

⁵³ Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Regionalni_politika/Regionalni_politika_EU_2007_2013/Dokumenty/Narizeni_Rady_1698_2005_EAFRD.pdf

⁵⁴ Fondy Evropské unie. *ESPON*. (cit. 13.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000006005>

⁵⁵ Fondy Evropské unie. *Interact II*. (cit. 12.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/interact-ii>

6.3 Regionální politika ČR

Regionální politika se v České republice rozvíjí až na počátku devadesátých let dvacátého století, kdy je ještě potlačována řešením transformačních problémů. V rámci transformace České republiky na tržní hospodářství měly problémy makroekonomickou podstatu a zasahovaly plošně celé území. Tehdejší meziregionální rozdíly nebyly zpočátku tak velké jako ve většině zemí Evropské unie.⁵⁶

Až ve druhé polovině devadesátých let se stala regionální politika ČR jednou z nejdůležitějších vládních politik.⁵⁷ V této době docházelo k větším meziregionálním rozdílům v oblasti socioekonomického rozvoje (např. ve vývoji regionální míry nezaměstnanosti). Svůj vliv na obrat v regionální politice ČR měly i procesy demokratizace a decentralizace rozhodování, které souvisely především se vznikem nižších územně-správních celků a následným přesunem pravomocí a odpovědností na tyto celky. Důležitá se také stala potřeba vytvoření systému regionální politiky ve vazbě na proces přípravy vstupu do Evropské unie a čerpání podpory ze strukturálních fondů EU. Start aktivní regionální politiky České republiky lze datovat od roku 1998, kdy vláda usnesením č. 235 zvaným Zásady regionální politiky vytvořila hrubý rámec v oblasti legislativní, institucionální a programové části budoucí regionální politiky.⁵⁸ Důležitou snahou bylo řešení meziregionálních nerovností podpořených řadou programových dokumentů na úrovni centrální i místní. Na místní úrovni docházelo k vytváření Programů rozvoje obcí. Navazující se stala úroveň mikroregionální. Na této úrovni díky spolupráci obcí vznikaly a doposud vznikají různé Strategie či Programy rozvoje mikroregionů.⁵⁹

Legislativní základ regionální samosprávy již řešila Ústava ČR účinná od roku 1993, která vytvořila ústavně-právní základ pro existenci obcí a vyšších územně samosprávných celků jako základních stavebních kamenů demokracie. Následně v období let 1993-1997 probíhaly intenzivní debaty, jak má vypadat regionální uspořádání z hlediska počtu a vymezení

⁵⁶ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 148

⁵⁷ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 195

⁵⁸ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 148

vyšších územně samosprávných celků. Na základě toho vzniká kompromisem názorových skupin 14 krajů s poukazem na spory transferu kompetencí a finančních zdrojů ze státu na kraje.⁶⁰

Základním dokumentem v oblasti programového zabezpečení regionální politiky se stala Strategie regionálního rozvoje ČR. Strategie má za cíl, aby v horizontu okolo roku 2010 byla Česká republika plnoprávným, ekonomicky výkonným členem Evropské unie s parametry blízcími se průměru EU ve všech základních kritériích (zaměstnanost, HDP na obyvatele, apod.). Základním atributem strategie je uplatnění principu subsidiarity a mobilizace vlastních zdrojů regionů. Tomu má pomoci vytvoření institucionálního zázemí a potřebného legislativního rámce vymezujícího působnost správních a samosprávních orgánů. Strategie vytváří základní rámec regionální politiky ČR navazující na regionální politiku EU. Tento rámec má umožnit skloubení zájmů a potřeb jednotlivých regionů a státu. Globálním cílem je naplnění konvergenčních kritérií Evropské unie a vytvoření kombinace zdrojů regionů, státu a fondů Evropské unie s vnitřními i zahraničními zdroji soukromých investorů.⁶¹

6.4 Legislativní zabezpečení regionální politiky ČR

Nejdůležitějším zákonem regionální politiky ČR lze označit zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění, který v původním znění vešel v platnost 1.1.2001. Zákon upravil koncepci regionální politiky a postavení jednotlivých státních, regionálních či místních orgánů. Zákon stanoví podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje a s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí. Úkolem Ministerstva pro místní rozvoj ČR je ve spolupráci s ostatními dotčenými ústředními správními úřady a kraji na základě

⁵⁹ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 7

⁶⁰ HÁJEK, O., NOVOSÁK, J. *Kohezní politika v širších souvislostech*. 1. vyd. Žilina: GEORG, 2010, s. 113,114

⁶¹ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 149-151

průběžné analýzy hospodářského a sociálního rozvoje státu navrhopvat vymezení regionů, jejichž rozvoj je potřebný s ohledem na vyvážený rozvoj státu.⁶²

Dalšími důležitými zákony regionální politiky ČR jsou tyto zákony: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech. Významným dokumentem se stal zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), ve znění zákona č. 347/2005 Sb. (úplné znění vyhlášeno pod č. 11/2006 Sb.).⁶³

Zákon č. 128/2000 Sb. v platném znění, stanovuje subjektivitu obcí, jejich samostatnou a přenesenou působnost a organizační strukturu. Novela tohoto zákona č. 313/2002 Sb., účinná od 1.1.2003 a vydaná v souvislosti se zrušením okresních úřadů, upravuje přenesenou působnost obcí. Přenesená působnost se upravuje na tři stupně a to v základním rozsahu, v rozsahu pověřeného obecního úřadu a v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností.⁶⁴ Obdobně zákon č. 129/2000 Sb., v platném znění, stanovuje subjektivitu kraje, jeho postavení, působnost a strukturu.⁶⁵

6.5 Institucionální zabezpečení regionální politiky ČR

Do oblasti podpory regionálního rozvoje zasahují jednotlivá ministerstva. Jejich působnost a kompetence stanovuje tzv. kompetenční zákon, tj. zákon č. 272/1996 Sb., v platném znění. Z tohoto zákona přímé kompetence přísluší Ministerstvu pro místní rozvoj ČR (MMR), jakožto hlavnímu orgánu regionální politiky státu.⁶⁶ MMR zejména vypracovává strategie regionálního rozvoje, koordinuje v něm činnost jednotlivých složek, zabezpečuje a kontro-

⁶² Portál veřejné správy ČR. *Zákon č. 248/2000 Sb* (cit. 20.7.2008) http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/708/_s.155/701?l=248/2000%20Sb.

⁶³ Ministerstvo pro místní rozvoj. *Oblast regionální politiky*. (cit. 15.5.2008) <http://www.mmr.cz/pravni-predpisy-mmr-oblast-regionalni-politiky>

⁶⁴ Blansko. *Výklad zákona o obcích*. (cit. 15.5.2008) http://www.blansko.cz/urad/106/dok-vyklad_zakona_o_obcich.php

⁶⁵ Portál veřejné správy ČR. *Zákony*. (cit. 15.5.2008) http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/695/_s.155/701?l=129/2000

luje plnění státních programů regionálního rozvoje. Z pohledu nadnárodního zabezpečuje mezinárodní spolupráci a spolupráci s Evropským společenstvím v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Část úkolů v oblasti realizační je přenesena na Centrum pro regionální rozvoj a v oblasti výzkumné na Výzkumný ústav územního rozvoje se sídlem v Brně.⁶⁷

Další speciální institucí jsou různé Regionální rozvojové agentury, které spolupracují s orgány samosprávy a státní správy na přípravě a realizaci projektů regionálního rozvoje.⁶⁸

Z pohledu regionů soudržnosti byly zákonem č. 138/2006 Sb. vytvořeny nové právnické osoby nazvané Regionální rady regionů soudržnosti neboli Regionální rady. Regionální rady plní úkoly řídicích orgánů při realizaci regionálních operačních programů. Jejím prostřednictvím jsou čerpány finanční prostředky poskytované orgány Evropských společenství na regionální rozvoj cestou státního rozpočtu. Důležitým výchozím principem je odvození působnosti Regionálních rad od působnosti krajů. Na základě toho má v Regionálních radách důležité postavení výbor, jehož členy volí z vlastních řad zastupitelstva krajů. Regionální rada není orgánem územního samosprávného celku, proto se ustanovení zákona o krajích, dotýkající se jejich přenesené působnosti, použijí obdobně i na vztah státu k Regionálním radám. Tím je umožněno ovlivňovat činnost této právnické osoby i usneseními vlády a směrnicemi příslušných ústředních správních úřadů.⁶⁹

Mezi další aktéry regionálního rozvoje patří zákonodárné orgány (Poslanecká sněmovna, Senát), výkonné složky státu (vláda, ústřední orgány státní správy), rozvojové agentury (Agentura pro rozvoj podnikání, Agentura pro rozvoj průmyslu ČR, aj.), různé komory a sdružení (Agrární komora, Hospodářská komora, aj.), instituce veřejného sektoru (vysoké školy, neziskové organizace, aj.) a také subjekty soukromého sektoru.⁷⁰

⁶⁶ Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 160,161

⁶⁷ WOKOUN, R., MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2006, s. 207,208

⁶⁸ WOKOUN, R., MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2006, s. 213

⁶⁹ Deník veřejné správy. *Regionální rady*. (cit. 25.7.2008) <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6231613>

⁷⁰ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, s. 218

6.6 Územní úrovně regionálního rozvoje ČR

Základními úrovněmi v regionálním rozvoji České republiky jsou statistické územní jednotky NUTS (viz tabulka č. 2).

Tabulka 2: Statistické územní jednotky NUTS v ČR (stav k 31.12.2010)

statistická jednotka		počet v ČR
zkratka	český ekvivalent	
NUTS 1	území	1
NUTS 2	region	8
NUTS 3	kraj	14
LAU1	okres	91
LAU2	obec	6 249*

Zdroj:
BusinessInfo.cz., *Svaz měst a obcí ČR⁷¹

Úlohou státní úrovně je vytvářet v obecné šíři koncepci regionální politiky celého státu. Související úlohou je také výkonná funkce státní úrovně v podobě zajišťování prostředků státního rozpočtu a příslušných legislativních opatření pro oblast regionální politiky. Pro účely využívání finančních prostředků z předstupních a strukturálních fondů EU byly zřízeny tzv. regiony soudržnosti, které jsou totožné s územně statistickými jednotkami NUTS 2. Tuto úroveň institucionálně reprezentují regionální rady. Hlavním nositelem regionálního rozvoje České republiky jsou kraje – regiony NUTS 3. Spolupracují s ústředními orgány státní správy a koordinují zájmy jednotlivých obcí. Úlohu dřívější okresní úrovně nahradila

⁷¹ BusinessInfo.cz. *Nomenklatura územně statistických jednotek*. (cit. 14.5.2008) <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/nomenklatura-uzemnich-statistickyh/1001179/6584/>
*Svaz měst a obcí ČR. *Krajská setkání 2011*. (cit. 31.3.2011) <http://www.smocr.cz/cz/nase-akce/krajska-setkani/2011/krajska-setkani-2011.aspx>

úroveň pověřených obcí nebo krajů. Obce vytvářejí své vlastní koncepce místního rozvoje a participují na řešení regionálních problémů.⁷²

6.7 Programovací období let 2007-2013 v ČR

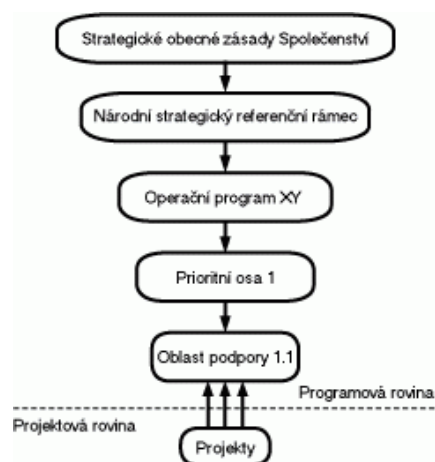
V České republice vznikla nová strategie pro plánovací období let 2007 – 2013 v podobě Národního strategického referenčního rámce ČR 2007 - 2013, který byl Evropskou komisí schválen dne 27.7.2007. Tato strategie vychází z povinností členského státu definovaných v Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Důvodem úpravy jsou nová nařízení Evropské unie a jejich nutnost implementace v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti a dále aktualizace prioritních zájmů české regionální politiky. Podkladem pro zpracování návrhu Národního strategického referenčního rámce se stal Národní rozvojový plán ČR. Národní strategický referenční rámec se zaměřuje na identifikaci klíčových silných a slabých stránek ČR, jež ovlivňují cestu udržitelného růstu konkurenceschopnosti, ekonomiky i společnosti. Strategie se opírá o klíčové evropské (Strategické obecné zásady Společenství) i domácí (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje pro léta 2007 - 2013 a další platné resortní a regionální strategie) strategické dokumenty.⁷³

Pro žadatele a realizátory projektů jsou nejdůležitější operační programy, které tematicky, regionálně a specificky stanovují vymezené cíle. Návaznost jednotlivých programových dokumentů znázorňuje obrázek č. 2.

⁷² Kol. autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 159,160

⁷³ Fondy Evropské unie. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013*. (cit. 17.5.2008)
<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/nsrr>

Obrázek 2: Řazení operační programů

Zdroj:

Fondy Evropské unie. Programy 2007 - 2013. (cit. 17.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013>

Pro období let 2007 – 2013 bude využíváno 26 operačních programů, které jsou rozděleny do tří cílů hospodářské a sociální soudržnosti.

Cíl 1 (Konvergence) zasahuje všechny regiony soudržnosti vyjma region Hlavního města Prahy. Cíl obsahuje osm tematických⁷⁴ a sedm regionálních operačních programů (ROP).⁷⁵

Cíl 2 (Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost) má dva operační programy a týká se regionu soudržnosti Hlavního města Prahy.⁷⁶

Cíl 3 (Evropská územní spolupráce) se skládá z devíti operačních programů a spadají do něj všechny regiony ČR.⁷⁷ Tato oblast podpory má sloužit k přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů.⁷⁸

Česká republika má šanci v období let 2007 – 2013 čerpat ze strukturálních fondů 26,69 mld. €, což představuje částku 752,70 mld. Kč. Podmínkou Evropské unie je kofinancování

⁷⁴ OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program, OP Technická pomoc

⁷⁵ ROP NUTS II Severozápad, ROP NUTS II Moravskoslezsko, ROP NUTS II Jihovýchod, ROP NUTS II Severovýchod, ROP NUTS II Střední Morava, ROP NUTS II Jihozápad, ROP NUTS II Střední Čechy

⁷⁶ OP Praha Konkurenceschopnost, OP Praha Adaptabilita

⁷⁷ OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko, OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko, OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko, OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko, OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko, OP Meziregionální spolupráce, OP Nadnárodní spolupráce, ESPON 2013, INTERACT II

těchto výdajů Evropské unie, které mohou být max. do 85 % výše celkových výdajů. Česká republika se tedy musí podílet na spolufinancování částkou přibližně 132,83 mld. Kč.⁷⁹

Nezbytnou podmínkou čerpání těchto finančních prostředků je vytvoření dostačujícího a kvalitního množství programových dokumentů podpořených dobře fungujícími institucemi.

6.8 ROP NUTS II Moravskoslezsko

Regionální operační program II Moravskoslezsko v rámci Cíle 1 (Konvergence) na rozdíl od tematicky zaměřených operačních programů podporuje aktivity, které jsou realizovány podle české legislativy obcemi a kraji. Program ve své aktuální podobě má za priority regionální podporu podnikání (9,9 % alokace finančních zdrojů), regionální rozvoj infrastruktury (43,4 % alokace finančních zdrojů), rozvoj lidských zdrojů a sociální integraci v regionech (20,3 % alokace finančních zdrojů), rozvoj cestovního ruchu (23,8 % alokace finančních zdrojů) a technickou pomoc (2,6% alokace finančních zdrojů).⁸⁰

Operační program zasahuje do oblasti Moravskoslezského kraje a obsahuje čtyři prioritní osy, které jsou konkretizovány tzv. oblastmi podpory (viz tabulka č. 3).

⁷⁸ Fondy Evropské unie. *Programy 2007 - 2013* (cit. 17.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013>

⁷⁹ Fondy Evropské unie. *Programy 2007 - 2013*. (cit. 17.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013>

Tabulka 3: Schéma Regionálního operačního programu NUTS 2 Moravskoslezsko 2007-2013

Prioritní osy	1. Regionální infrastruktura a dostupnost	2. Podpora prosperity regionu	3. Rozvoj měst	4. Rozvoj venkova
Oblasti podpory	1.1 Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury	2.1 Infrastruktura veřejných služeb	3.1 Rozvojové póly regionu	4.1 Rozvoj venkova
	1.2 Rozvoj a dostupnost letiště Ostrava	2.2 Rozvoj cestovního ruchu	3.2 Subregionální centra	
	1.3 Rozvoj dopravní obslužnosti	2.3 Podpora využívání brownfields		
	1.4 Infrastruktura integrovaného záchranného systému a krizového řízení	2.4 Marketing regionu		

Zdroj: Regionální rada. ROP Moravskoslezsko. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/rop/schema-rop-moravskoslezsko>

Hlavními cíli ROP Moravskoslezsko je zlepšování podmínek pro růst a zaměstnanost prostřednictvím investic do fyzického a lidského kapitálu, rozvoj inovací a znalostí společnosti, zlepšování schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, ochrana a zlepšování životního prostředí i výkonné správy.⁸¹ Jednotlivé oblasti podpory se zaměřují na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu, včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, na podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, regenerace brownfields pro budoucí neprůmyslové využití. Jeho cílem je zlepšování životních podmínek ve městech a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.⁸²

⁸⁰ Kol. autorů. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2007, s. 146,147

⁸¹ Fondy Evropské unie. *ROP NUTS II Moravskoslezsko*. (cit. 15.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/rop-ms>

⁸² Regionální rada. *ROP Moravskoslezsko*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/rop/schema-rop-moravskoslezsko>

Řídicím orgánem ROP MS je Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko. Program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF).⁸³ Konečný návrh Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko (ROP MS) z 1.11.2007 byl Evropské komisi odeslán dne 7.11.2007. Tato verze ROP MS pak byla dne 3. 12. 2007 Evropskou komisí oficiálně schválena.⁸⁴

Aktuální možnosti finanční podpory jsou pro žadatele zveřejňovány v tisku a na webových stránkách Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko. Tyto výzvy jsou vyhlášovány na základě plánu výzev, který je vždy po schválení Výborem Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko zveřejněn. K výzvám je vždy přiložena veškerá dokumentace pro žadatele či příjemce, potřebná pro zpracování žádostí o dotaci a pro informovanost žadatele o podmínkách v určité fázi realizace projektu.⁸⁵

6.9 Program rozvoje obcí (regionů)

Návrh programu rozvoje obcí, případně regionů se připravuje na podnět regionální samosprávy, orgánů státní správy, sdružení obcí a to někdy za podpory ústředních orgánů státní správy. Z pohledu obcí nemá program rozvoje obce charakter obecně závazného předpisu. Jeho nezastupitelný význam spočívá v reálném řízení a koordinaci rozvoje území obce či regionu. Program má vytvářet koncept společných zájmů regionu a realizaci nutných opatření, vytvářet optimální územně-technické a sociálně-ekonomické podmínky, zejména pro rozvoj bydlení a podnikání, a koordinovat vynakládání veřejných investic.

Program rozvoje obce můžeme definovat jako střednědobý dokument určující hlavní směry rozvoje obce, většinou na příslušné volební období. Podkladem pro jeho zpracování jsou koncepční materiály obce a projekty vypracované v předchozích letech. Aktivity, podněty a náměty, obsažené v tomto dokumentu, bývají jedním z podkladů při sestavování obecního rozpočtu. Zpracovaný program je možno na základě dalších poznatků doplňovat či upřesňovat. K jeho aktualizaci dochází zejména s ohledem na současné finanční možnosti obce.

⁸³ Fondy Evropské unie. *ROP NUTS II Moravskoslezsko*. (cit. 15.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/rop-ms>

⁸⁴ Regionální rada. *ROP Moravskoslezsko*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/file/57/>

⁸⁵ Regionální rada. *Aktuální výzvy*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/rop/aktualni-vyzvy>

V praxi by tento program a jeho následné uplatnění měly přinést tvorbu dílčích mikroregionů, jak účelových, tak územních. Program rozvoje obcí a regionů by měl pomoci při koncepcích rozvoje dílčích funkčních systémů, k vytvoření územních plánů či jiných strategických, regulačních a plánovacích podkladů.

Jednoznačným cílem je provést analýzu stavu obce nebo regionu, identifikovat oblasti možného rozvoje a oblasti problémů, vypracovat strategii v rámci obce, mikroregionu či většího regionu a navrhnout konkrétní projekty.

Program stanoví jednotlivé oblasti úkolů pro obnovu a další rozvoj obce v rámci její architektonicko-urbanistické tvorby, sociálně ekonomického rozvoje a kulturně společenského života. Smyslem programu je podnítit zájem občanů o péči a vzhled obce, jejího okolí a krajiny. Cílem je podpora rozvoje školství, kultury a sportu a zkvalitňování stavu občanské vybavenosti obce, rozšíření nabídky rozvojových ploch pro bydlení a tím i stabilizace počtu obyvatelstva.

V detailním pohledu je nutné, aby programy rozvoje byly koordinovány v rámci dané obce či v souladu s historickými i novodobými zájmy jednotlivých sdružení obcí. Nejpodstatnější je zachování a obnova vlastního obrazu daných obcí a specifického rázu venkovské zástavby, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic, životního stylu a pospolitosti venkovského obyvatelstva.

Obce musejí do budoucna intenzivněji spolupracovat při naplňování programů rozvoje regionu v oblastech společenských problémů a zájmů, při dopravní obslužnosti, zajištění zdravotnických služeb, školství, problémů ekologie a technické infrastruktury.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 STRATEGICKÉ CÍLE MIKROREGIONŮ

Pro účely praktické části jsem se zaměřil na vybrané mikroregiony Moravskoslezského kraje. Výběr byl zcela náhodný s ohledem na nulovou znalost možné dřívější vzájemné komparace vybraných mikroregionů.

Mikroregion Matice Slezská

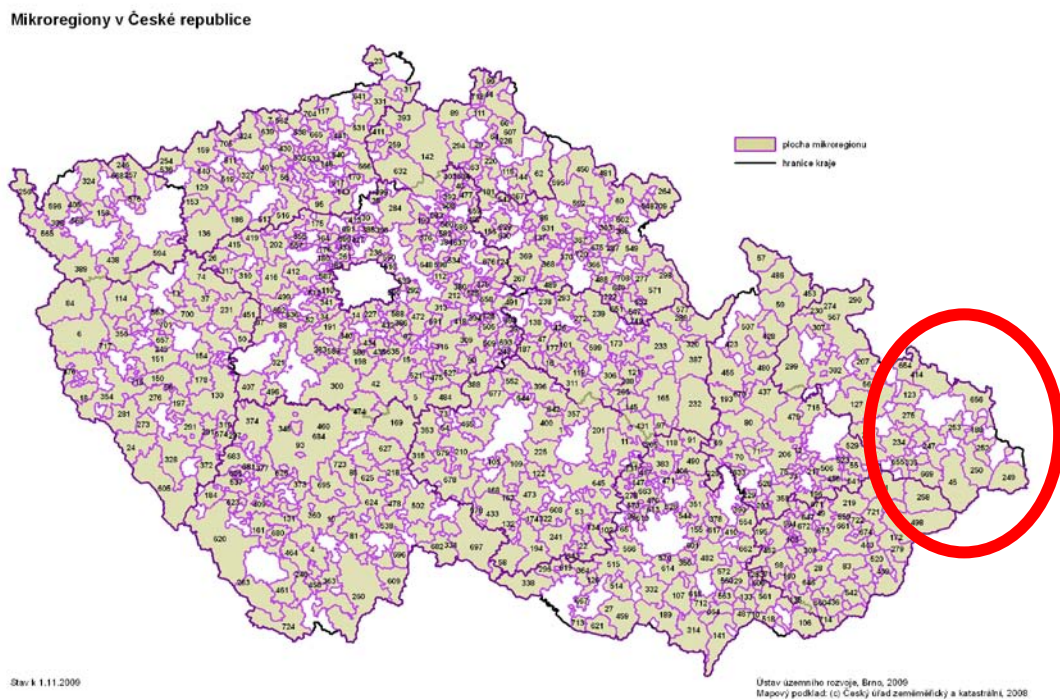
Sdružení obcí Region Slezská brána (Mikroregion Slezská brána)

Sdružení obcí Bílovecka (Mikroregion Bílovecko)

Mikroregion Odersko

Region Poodří (Mikroregion Poodří a na něj navazující místní akční skupina)

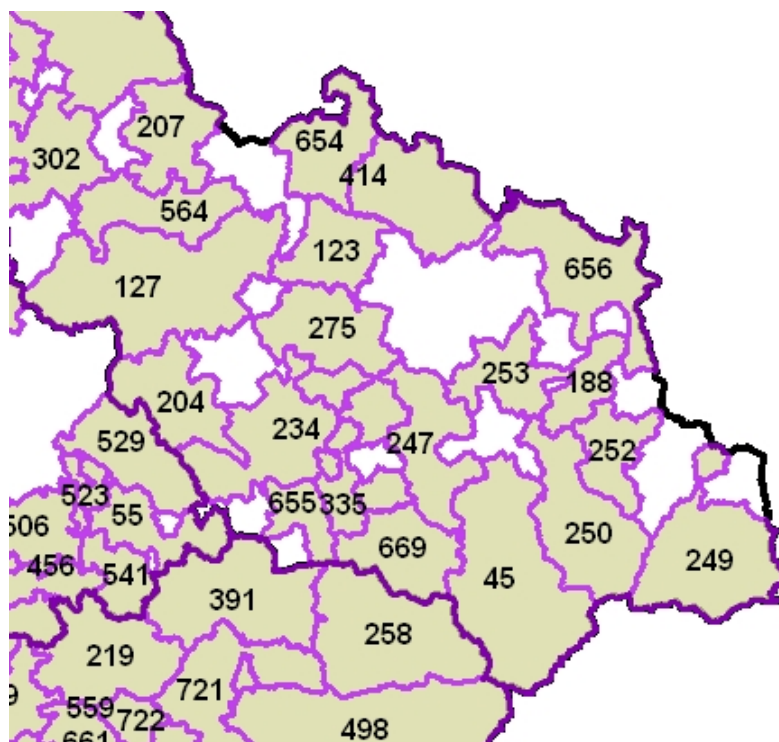
Obrázek 3: Mikroregiony ČR

Zdroj: Ústav územního rozvoje. Grafické výstupy z monitoringu mikroregionů ČR (2009). (cit. 7.2.2011)
<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3781>

Obrázek 4: Vybrané mikroregiony ČR – detail

(č. 253 Slezská brána, č. 123 Matice Slezská, č. 275 Bílovecko, č. 234 Poodří, č. 204 Odersko)

Zdroj: Ústav územního rozvoje. Grafické výstupy z monitoringu mikroregionů ČR (2009). (cit. 7.2.2011)
<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3781>

7.1 Vznik mikroregionů a jejich ukotvení ve společnosti

V roce 1999 se v České republice začaly intenzivně oproti minulosti zakládat sdružení obcí – mikroregiony. Hlavní aktér Ministerstvo pro místní rozvoj ČR odůvodňovalo vznik těchto mikroregionů budoucí potřebou snadnějšího a efektivnějšího čerpání prostředků z evropských fondů a rovněž se mělo umožnit obcím předkládat některé společné projekty přesahující územní rámec jedné obce. Řada dotací z tuzemských i evropských zdrojů byla určena právě pro větší územní celky, než je jedna obec. Činnost mikroregionů byla spolufinancována z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj ČR a dále, zejména v posledních letech, tuto úlohu převzaly krajské úřady. Již v té době a dnes to praxe ukazuje, že celý tento proces se odehrál pod silným tlakem Ministerstva pro místní rozvoj ČR, jehož snahou bylo vytvořit administrativně a funkčně stabilnější a větší územní celky. Počítalo se s tím, že společná potřeba rozvoje infrastruktury, podpory konkurenceschopnosti a zlepšení ži-

votního prostředí obyvatel, udržení a revitalizace regionálních kulturních a přírodních akcí a památek vytvoří jasný rámec pro dlouhodobě udržitelný rozvoj území.

Úvodní myšlenka vycházela z předpokladu, že mikroregionální seskupení budou vytvářet obce s historickou spádovostí a vzájemnou propojeností z dřívějších let. Leč teoreticky jasný, ovšem v praxi, ne zcela řešitelný klíč vzájemného propojení obcí vyzvedl do popředí zejména aspekt geografický. Nejjednodušší jednání o vzniku mikroregionu a patrný společný zájem se objevoval zejména u obcí na společné regionální dopravní páteřní síti. Uvedme příklad Mikroregionu Matice Slezská, kde silnice I/11, propojení mezi Ostravou a Opavou je rozhodujícím článkem zájmů v konfrontaci životního prostředí a meziregionální dopravy.

Obrázek 5: Mikroregion Matice Slezská

Zdroj: Mikroregion Matice Slezská. Integrovaná rozvojová strategie Mikroregionu Matice Slezská. Brno: EKOTOXA s.r.o., 2007, s. 7

Poslední známá státní intervence ministra dopravy umocnila vzájemnou historickou provázanost mezi danými obcemi a paradoxně došlo k posílení tohoto svazku. Byla to opětovně dopravní komunikace a to konkrétně pozastavení stavby dálnice I/11 Ostrava – Opava, jež vytvořilo nový společný problém de facto všech obcí daného sdružení. Stavba, jejíž investice měla přesahovat 5,5 mld. Kč, bude teď za dosti vysoké náklady zakonzervována.

Ovšem, jak již vyplývá, společný problém bude znát zejména v krajině. Na mnohých pozemcích již byly provedeny terénní úpravy (vykácení stromů, úprava svažítostí terénu, atd.), které zanechaly významné negativní dopady na životním prostředí.

Další důvody vzniku mikroregionů byly opodstatněny společným povodím řek či jiných přírodních teritorií. Pro tyto účely lze uvést Region Poodří jako součást Chráněné krajinné oblasti Poodří a území Moravské brány. Snad obdobně lze s ohledem na přírodní význam a spojitost společného regionálního rozvoje nahlížet na vznik Mikroregionu Odersko.

Při vzniku mikroregionů byly důležitým vodítkem okresní hranice. Právě okresy zastřešovaly úvodní jednání starostů pro tuto oblast a sdružení obcí v mikroregionálním seskupení mělo být jakýmsi společným článkem budoucí korporace mezi obcemi, které měly historicky daný společný zájem. Byly ovšem mikroregiony, jakým je příkladem mikroregion Slezská brána, kdy jeho složení prioritně neodpovídalo standardním důvodům vzniku. Právě zde bylo založeno sdružení obcí, jež „zbyly“ a jako poslední nebyly součástí žádného mikroregionu. Tento proces vzniku je nutné zhodnotit záporně, neboť se zcela vymyká smyslu vzájemné spolupráce obcí a již při zrodu se stává jen pouhou administrativní institucí.

O vzniku mikroregionů, o prvních praktických příkladech fungování a následné medializace veřejnosti zcela jednoznačně rozhodovali starostové příslušných obcí. Bylo zapotřebí vytvořit koncept, který na bázi širokého konsensu přinese efekt pro všechny obce. Stalo se nutností vysvětlit veřejnosti nezbytnost spolupráce se sousedními obcemi a ukázat další možné přínosy, které samostatná obec nemůže docílit. Zejména vzájemná loajalita a snaha o skutečné naplnění záměrů rozvoje mikroregionu, mohla přinést tížený efekt z výstupu jednotlivých strategických plánů mikroregionů.

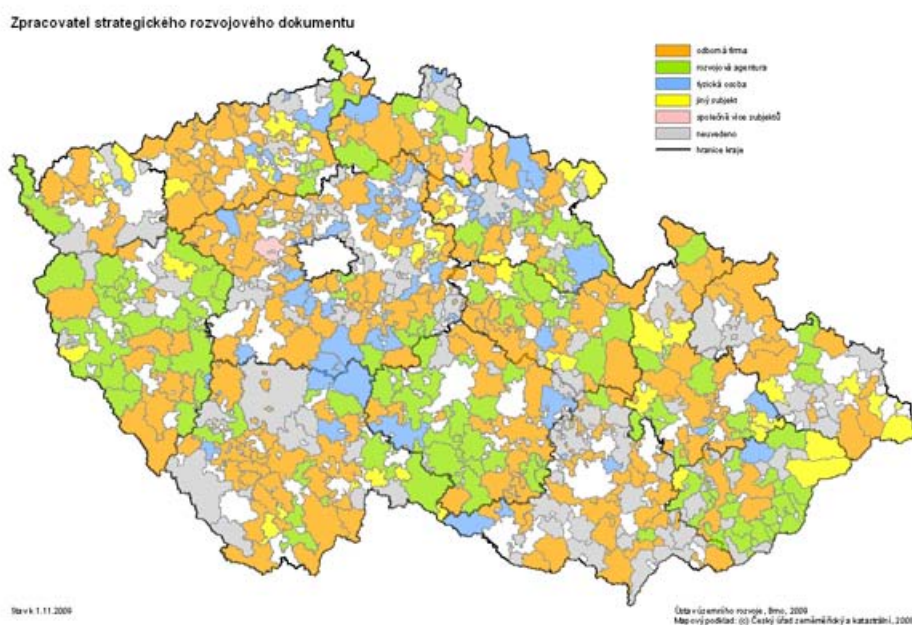
7.2 Strategický plán a strategický cíl

První setkání obcí bylo standardně svoláváno za účelem vytvoření statutárních zástupců (předsedy a místopředsedy, případně komisi). Po obecních volbách v roce 2010 se právě volba statutárních zástupců opětovně stala velmi „živou“. Volby přinesly řadu změn na pozicích starostů, kde je nutné opětovně hledat vzájemný konsensus mezi těmito lidmi. Na jedné straně lze sledovat „boj“ o pozici předsedy mikroregionu jako důvod prestiže a budoucí lepší znalosti procesů podpory obcí. Ovšem na druhé straně lze sledovat nezájem. Ten bývá odůvodněný časovou indispozicí starosty, či následně ne už tak jednoznačného

významu vzniků mikroregionu. Nezájem se leckdy promítá ze zkušeností ostatních mikroregionů či obcí při zajišťování finančních zdrojů.

Jedním z prvních jednání příslušných mikroregionů vystává úkol sestavení základního písemného podkladu mapujícího dosavadních stav v oblasti mikroregionu, nastiňujícího opatření rozvoje a ukazujícího možné finanční zdroje. Tímto vzniká první základní strategický dokument nazvaný obcemi příkladně jako strategický plán, strategie rozvoje, integrovaná rozvojová strategie, aj. V této části hledíme nejdůležitější problém budoucího fungování mikroregionu. Úvodem byly opodstatněné myšlenky obnovy historických tradic v území a dále druhotně vize rozsáhlé investice v oblasti infrastruktury. Ovšem následné zpracovávání dokumentu bylo doplňováno přehnanými nápady. Projekty ve velké míře uměly zanalyzovat prostředí, dále se ovšem jednalo o teorii. Do popředí byly dávány projekty typu agroturistiky, krajových restaurací, revitalizací infrastrukturně i sociálně zdevastovaného prostředí, atd. Zcela se vytratily aspekty vysoké nákladovosti, budoucí ziskovosti, priority pro společnost a efektivnosti pro veřejnost. Některé strategické plány byly připravovány soukromými firmami (Třanovice služby o.p.s., EKOTOXA s.r.o., atd.), případně byly s obdobnými firmami realizovány konzultační porady.

Obrázek 6: Zpracovatel strategického rozvojového dokumentu

Zde si utvořme první zhodnocení počátku systému strategického plánování v rámci mikroregionu. Představitelé mikroregionu, tedy starostové, předávají základní vstupní informace z doposud uchovaných písemností. Dodavatelské firmy dle dalších statistických zjištění provádějí analýzu území. Pouze na základě vizí starostů a doporučené textace ze strany firem se obecně v mnohých případech stává strategickým záměrem vize - připravit podmínky pro schopnost území uživit své obyvatele, jenž se považuje za základní rozvojový princip. Na základě této teze potom vychází obecně a obdobě jako například u Mikroregionu obcí Bílovecka hlavní strategický cíl rozvoje spočívající ve zlepšení sociálně ekonomické situace v mikroregionu a v udržitelném rozvoji všech stránek života jeho obyvatel a to rychlou a pohotovou aktivizací všech vnitřních potenciálů mikroregionu k zajištění nových a udržení dosavadních pracovních míst v obcích mikroregionu.⁸⁶

Proč zrovna vybrané firmy zpracovávají strategické plány? Proč chybí v rámci Moravskoslezského kraje strategické plány, jež zhotovuje regionální agentura či jiná specializovaně zaměřená instituce či individuální subjekt? Otázek může být mnoho, ovšem všechny mají svůj společný jmenovatel. Zkrátka firma připraví formulářový koncept a objednatel jej jako takový stvrdí svým souhlasem. Jednoduchý proces, jak bez časové a možná i finanční náročnosti vytvořit základní dokument.

V praxi se tak vytváří dokument "shora" i navzdory kvalitě dokumentu obsahující skutečně důležité cíle obnovy kulturních a historických tradic, případně obnovy a rozšíření atraktivity území pro zejména příměstský cestovní ruch. V této části lze vidět v hlavní roli samotné obce či jejich sdružení. Následná jejich činnost skutečně dokazuje, že se tohoto úkolu zhostily. Jak kvalitně, posoudíme dále. Naprosto se ovšem zapomíná, že úspěchem udržitelného rozvoje území je podpora subjektů v něm působících. Malí a střední podnikatelé, firmy s nadregionálním významem, neziskové organizace, volnočasové spolky, to je výčet nejvýznamnějších hráčů ovlivňující rozvoj území. Při tvorbě původních strategických dokumentů bylo na tyto subjekty myšleno, ovšem bez jejich námětů z praxe.

⁸⁶ Strategie rozvoje Mikroregionu Bílovecko, Třanovice služby, o.p.s. ve spolupráci se Sdružením obcí Bílovecka, Bílovec, 2001, s. 41

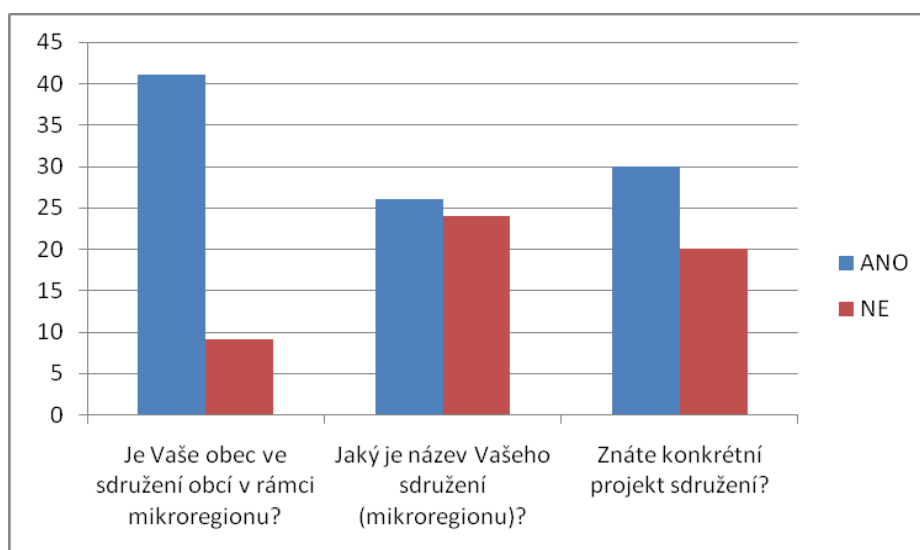
Proto na rozdíl od vybraných mikroregionů lze velmi kladně hodnotit fungování místní akční skupiny, ke kterým se detailněji dostaneme v dalších kapitolách a v konkrétní lokalitě Regionu Poodří. Zde skutečně v úvodu zafungovala spolupráce se všemi složkami společenského života v daném území. Tradiční oblasti aktivity obcí z mikroregionální pohledu jsou markantně rozšířena a dále doplněna o společné aktivity v rámci venkovského prostoru zaměřená na turistické zajímavosti a podporu malého a středního podnikání. Do budoucna je tedy nutné vyvarovat se autoritativním frázím a je nutné zpracovávat do strategických plánů myšlenky subjektů „zdola“.

Obecně je zapotřebí poznamenat, že významnou roli v celé oblasti naplňování rozvoje území hrála a do budoucna bude ještě více hrát, znalost a manažerská schopnost starostů či jiných vůdčích představitelů sdružení. V globále nutno podotknout, že sebelepší strategický cíl i jeho konkrétní kroky k naplnění musí realizovat kvalitní a odhodlaní lidé.

7.3 Dotazníkové šetření

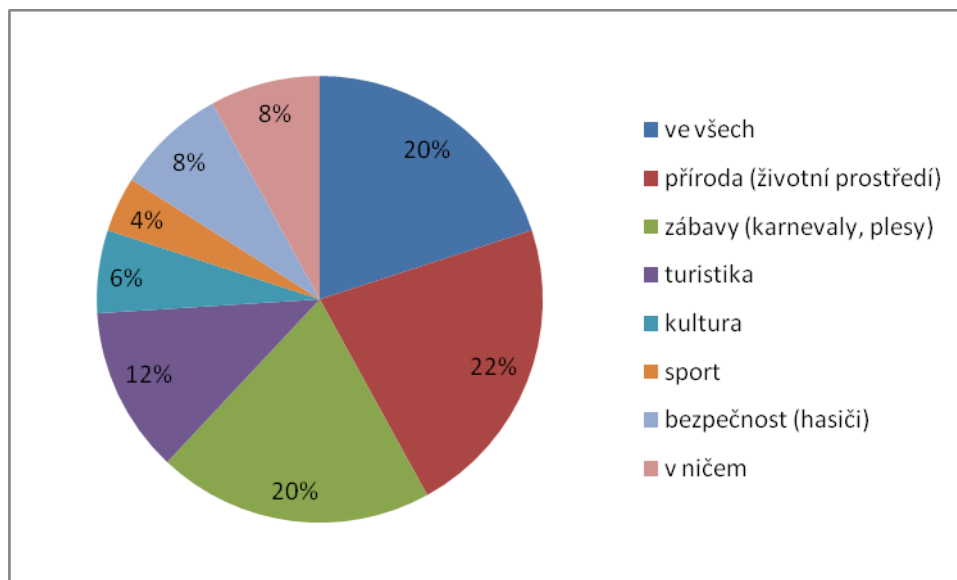
V rámci dotazníkového šetření jsem v průběhu měsíce února r. 2011 oslovil 50 obyvatelů vybraných pěti mikroregionů ve věku v rozmezí mezi 18 – 60 lety.⁸⁷ V první části jsem zjišťoval, zda pojem mikroregion či svazek obcí je v podvědomí obyvatel. Situaci demonstruje graf č. 2.

Graf 2: Názory občanů

Dále jsem zaměřil na konkrétní stránky veřejného života. V rámci sousedících obcí a jejich případné spolupráce jsem nechal hodnotit klady i zápory (viz graf č. 3 a 4). Poslední otázka je směřována do oblasti atraktivity území pro daného respondenta (viz graf č. 5).

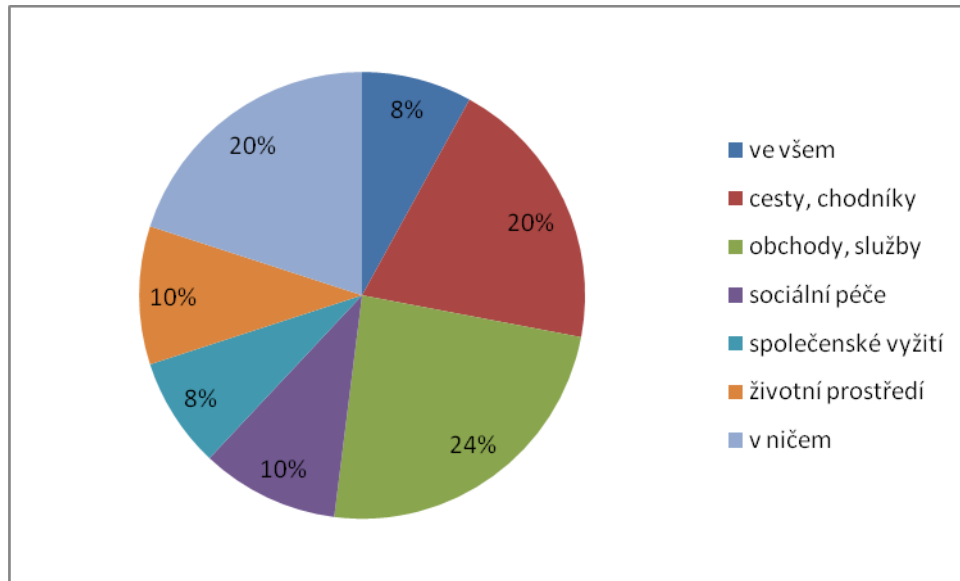
Graf 3: Ve které oblasti dle Vašeho názoru funguje spolupráce mezi sousedními obcemi?

Jak můžeme pozorovat v daných mikroregionech vládne pozitivní nálada a spektrum výběru ukazuje, že obce mají co nabídnout. Z daných čísel i subjektivního pohledu mne jako tazatele se vytváří reálný dojem historické vazby a pocitu bezpečí obyvatel daného území.

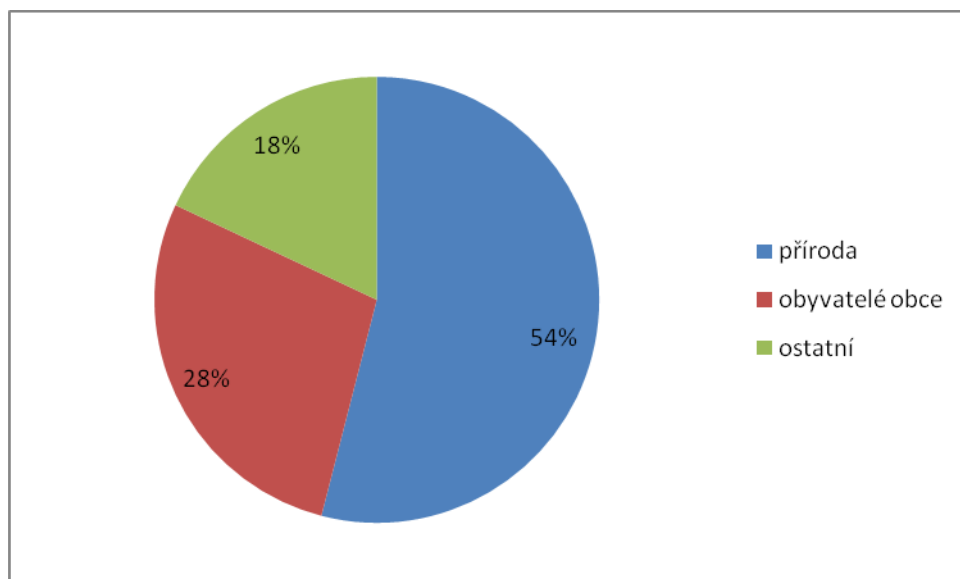
⁸⁷ osloveno vždy 10 obyvatelů v jednom mikroregionu

Graf 4: Ve které oblasti nefunguje a měla by fungovat bližší spolupráce mezi sousedními obcemi?

Dopravní infrastruktura, zejména její kvalita a zázemí obchodů a služeb jsou jednoznačným problémem nespokojenosti občanů. Dlouhodobě zhoršující se kvalita cest a chodníků je trnem v oku pro občany všech věkových kategorií. Úpadek podnikání a lokální reorganizace služeb je pak odrazem současné celorepublikové ekonomické situace.

Graf 5: Co nejvíce oceňujete na regionu v němž bydlíte?

Graf č. 5 potvrzuje, že vybrané venkovské regiony musí stále myslet na udržení svého vzhledu a charakteru. S ohledem na snižující se vzdálenosti, díky novým dopravním technologiím a dopravní infrastruktuře, se bude cena venkovského prostoru stále zvyšovat a bude jednou z nejdůležitějších příčin lokalizace rodinných novostaveb.

8 SWOT ANALÝZA MIKROREGIONŮ

V této kapitole se snažím popsat a zhodnotit vždy nejčastější silné a slabé stránky mikroregionů, jejich příležitosti a hrozby. Jelikož jednotlivé strategické dokumenty jsou v části SWOT analýzy velmi rozsáhlé, vybral jsem z dostupných informací a podkladů vždy tři z každé oblasti. Bylo zapotřebí pojmut jednotlivou oblast obecně. Při stanovení a posouzení vybraných faktorů jsem do textu kapitol zapracoval můj popis aktuální situace mikroregionů při vzájemné konfrontaci se zástupci těchto mikroregionů. Obecné teze z dříve zpracovaných strategických plánů mikroregionů jsem čtenáři přiblížil v konkrétních záměrech.

8.1 Silné stránky SWOT analýzy mikroregionů

8.1.1 Dostatečná technická a dopravní infrastruktura

Při zkoumání této problematiky je nutné vyjasnit základní pojmosloví v oblasti infrastruktury. Mnohé zdroje zcela zmatečně popisují danou věc. Základem je tzv. veřejná infrastruktura zahrnující pozemky, stavby, zařízení a to v oblasti dopravní infrastruktury, technické infrastruktury, občanského vybavení a veřejných prostranství tak, jak stanovuje § 2 odst. 1 písm. k) zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Tudíž podmnožinou veřejné infrastruktury je pak technická infrastruktura. Představuje vedení a stavby a s nimi provozně související zařízení technického vybavení, například vodovody, vodojemy, kanalizace, čistírny odpadních vod, stavby a zařízení pro nakládání s odpady, trafostanice, energetické vedení, komunikační vedení veřejné komunikační sítě a elektronické komunikační zařízení veřejné komunikační sítě, produktovody, opětovně ukotveny ve stejném ustanovení stavebního zákona⁸⁸.

Tudíž nelze v této kapitole hovořit o pozemcích, rodinných či bytových domech či jiných komerčních budovách, které v současné době nelze zařadit z obecného pojetí SWOT ana-

⁸⁸ Ústav územního rozvoje. *Metodické návody*. (cit. 7.2. 2011)
http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MethodickeNavody/Methodicky_navod_1A/Komentar_k_TI_20070710.pdf

lýzy do silných stránek mikroregionů. Pochopitelně dle současné situace mohou být za silné stránky považovány samostatné dopravní stavby.

Celistvá oblast zkoumaných mikroregionů, potažmo veškeré obce i v rámci kontextu celorepublikovém jsou téměř stoprocentně vybaveny sítí vodovodů a kanalizací. Oba tyto druhy rozvodů jsou realizovány dle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR pro Moravskoslezský kraj zpracovaný v roce 2007 Ministerstvem zemědělství ČR. Nahraditelné zdroje tepla a způsobu odkanalizování staví naopak vodovody jako jedinečné. I v tomto ohledu lze říci, že všeobecné zastavěné území obcí jsou plně pokryty. Detailní koncepce jsou vždy zpracovány na úrovni zejména okresů ve formě dokumentů Programy rozvoje vodovodů a kanalizací, technicky vyjádřeny specifickými studii.

Velmi pozitivním trendem je poskytování služeb v oblasti elektrické energie a datových IT služeb. Široká konkurence a stále nižší náklady na jednotku odběratele představují jednoduše dostupnost služby téměř na jakémkoliv místě daného území. Dalším, dnes můžeme říci překonaným, činitelem budoucího rozvoje území byl jeho stav plynofikace. V dnešní době není zejména s novou rodinnou či bytovou zástavbou absence plynového rozvodu alarmující položkou bezprizornosti území. Mnohé nahradí alternativní zdroje vytápění a skutečnost nahraditelnosti plynu elektřinou při vaření.

Dříve velký problém, dnes silná stránka. Mluvíme-li o kvantitě dopravní infrastruktury v oblasti Moravskoslezského kraje musíme vyzvednout bezkonkurenční význam dálnice D47, dnes zařazené pod označením dalšího úseku dálnice D1. Důležitou podmínkou příkladně vzniku průmyslových zón je kvalitativně i kvantitativně zabezpečená dopravní infrastruktura. Její komplexní podoba se díky uvedené dálnici skutečně dotváří a bude jen otázkou udržení či zlepšení na ní navazujících silnic I. a II. třídy. Zde nynější i budoucí podnikatelé a také celá široká veřejnost může reálně počítat s výrazným oživením regionu. Dálnice D47 zajistila nejen nezbytné spojení kraje se zbývajícími částmi České republiky, ale jako součást VI.b transevropského multimodálního koridoru je rovněž částí páteřní dopravní sítě sever – jih (viz obrázek č. 7).

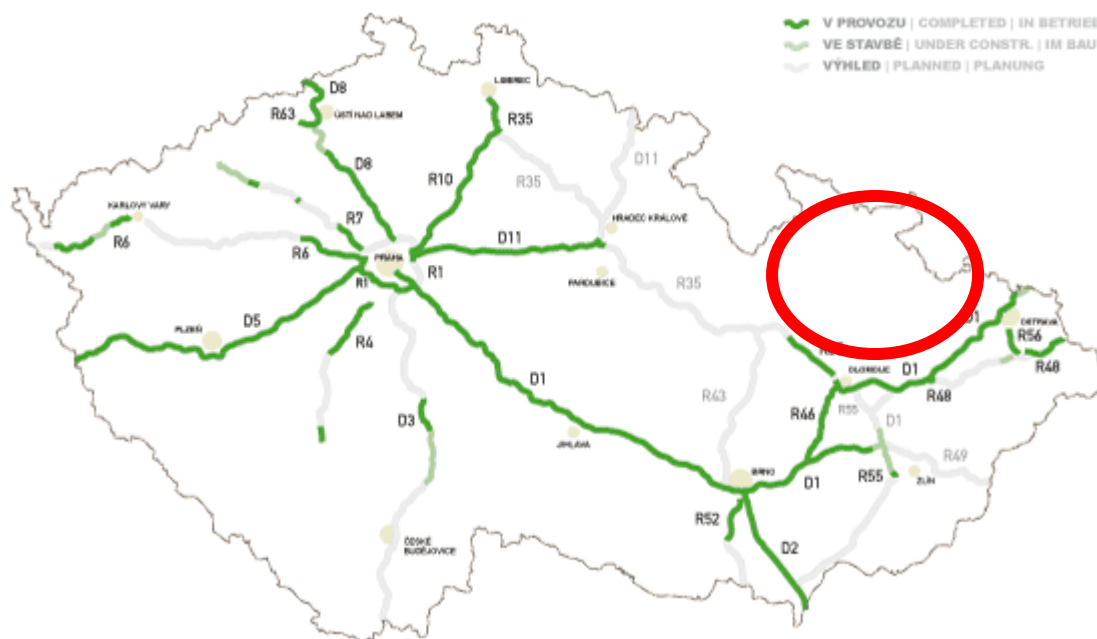
Obrázek 7: Dálnice D47

Zdroj: Viamoravica. Transevropský koridor. (cit. 19.2.2011) http://www.viamoravica.cz/index.php?menu=dalnice_d47

Je patrné, že širší pojatá oblast Ostravska, jejíž součástí jsou i vybrané mikroregiony, se pevněji integruje mezi ostatní regiony České republiky. Po realizaci celé stavby došlo ke zlepšení dopravního propojení i uvnitř samotného Moravskoslezského kraje. Po výstavbě dálnice a díky každodennímu provozu na této komunikaci lze předpokládat nárůst poptávky po čerpacích stanicích, restauracích, ubytovnách, hotelech a různých obchodech. Velmi významná se stane nákladní doprava a s ní spojené skladovací nároky. O to větší se zde nabízí možnost nových podnikatelských aktivit a širších možností profesního uplatnění. Tato gigantická stavba, jakou je dálnice D47, může být tím rozhodujícím činitelem budoucího rozvoje podnikání v oblasti Moravskoslezského kraje.

Obrázek 8: Mapa dálnic a rychlostních silnic ČR

Zdroj: Ceskedalnice.cz. Mapa dálnic a rychlostních silnic ČR. (cit. 19.2.2011) <http://www.ceskedalnice.cz/dalnicni-sit/rychlostni-silnice>

Již zmiňovaným a zcela aktuálním handicapem dopravní infrastruktury mikroregionů Moravskoslezského kraje je absence kvalitního dopravního propojení mezi významnými průmyslovými uzly kraje Ostrava a Opavou. Pozastavení výstavby dálnice I/11 přináší další omezení odběratelsko-dodavatelských vztahů pro tak podnikatelsky silné město jakým je Opava. Navíc existence dálnice umocňuje dosavadní rozvojové problémy měst Krnov, Bruntál, Rýmařov, Šumperk či Jeseník. „Díru“ v poměrně vyrovnané intenzitě dálniční sítě či sítě rychlostních komunikací ukazuje zakres v obrázku č. 8.

8.1.2 Vyšší rekreační potenciál

Příroda a celková rozmanitost je jednou z nejkrásnějších stránek Moravskoslezského kraje a to i navzdory dlouhodobě přetrvávající špatné kvalitě ovzduší. Nejkrásnější a přírodně nejcennějšími pohořími jsou Hrubý Jeseník a Moravskoslezské Beskydy s nejvyššími vrcholy Pradědem a Lysou horou. Mezi nimi se nachází velice pestrý kraj, kde je jednou z nejpěknějších oblastí Poodří s lužními lesy, mokřady a rybníky. Právě tři zmíněné oblasti jsou jedinými chráněnými krajinnými oblastmi regionu s celkovou rozlohou téměř 2 000 km². Celkově se v Moravskoslezském kraji v roce 2005 nacházely 3 chráněné krajinné

oblasti, 10 národních přírodních rezervací, 6 národních přírodních památek a dalších 125 maloplošných chráněných území.⁸⁹

Celý systém přírodních zajímavostí atraktivně dotváří vesnický ráz klasické slezské rozptýlené zástavby. Vlastnictví domů a staveb bylo odjakživa spojováno s větší rozlohou souvisejících zemědělsky obdělávaných pozemků. Pro lepší názornost je vybrán útržek mapové pokladu obce Řepiště viz obr. č. 7, demonstrující tzv. slezskou zástavbu, vyznačující se rozptýlenou urbanizací venkova s poměrně rozsáhlými intravilány obcí a s jednotlivými sídly značně mezi sebou vzdálenými.⁹⁰

Obrázek 9: Část obce Řepiště⁹¹

Zdroj: www.mapy.cz

Celá zmiňovaná oblast poskytuje dobré zázemí cestovnímu ruchu. Vzrůstající trend automobilové dopravy a rozvoj dopravní infrastruktury velmi viditelně přibližuje malé obce příměstské turistice. Rozmáhají se cyklistické i pěší výlety. Lidé s nadšením kvitují volně prostupnou krajinu. Zvyšující se kvalitou životního prostředí roste i kvalita a kvantita pro oblast charakteristického biotopu. Výsadba dřevin, opětovná reprodukce původních živočichů, odpočinková místa jako součást místních cyklostezek doplněná historickými informačními tabulemi a v neposlední řadě restauracemi a občerstveními lákají rodiny z okolních měst i obcí ke stále častějším návštěvám těchto míst. Zde je jednoznačně patrné,

⁸⁹ Moravskoslezský kraj. *Příroda*. (cit. 21.2.2011) <http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/priroda.html#>

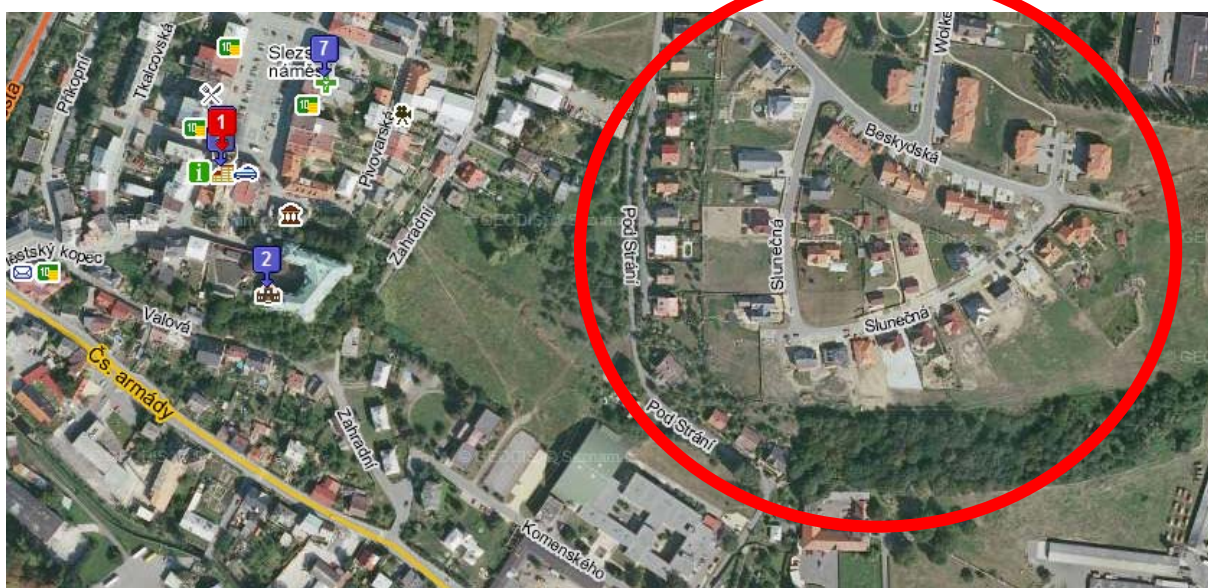
⁹⁰ dříve intravilál obce = dnes současně zastavěné území obce

⁹¹ Obec Řepiště je součástí Mikroregionu Slezská brána.

že urbanistická minulost těmto obcím ukazuje správný směr ke zvýšení atraktivity území s ohledem na hledisko přírody a krajiny.

Ovšem v praxi se vytvářejí další dva názory řešící problematiku urbanistického rozvoje obcí. Po již zmiňovaném zachování rozptýlené zástavby je tady názor zastávající právě opačnou tezi. Vybraní starostové se přiklání k větší hustotě sídel a tedy nalezení stavebních pozemků ve stávajícím současně zastavěném území. Záměrem je skutečně nezastavěnou část obce, geologicko-stavebně funkční, rozparcelovat na 900 až 1 000 m² velké stavební pozemky. Hlavním argumentem je využití stávající technické i dopravní infrastruktury, případně nižší jednotkové náklady na prodloužení či zvýšení kapacity této infrastruktury. „Zahuštění“ sídel můžeme vidět příkladně na městu Bílovec a jeho části zvané Jižní město.⁹²

Obrázek 10: Část města Bílovec

Zdroj: www.mapy.cz

Třetím způsobem, dá se říci kompromisem předešlých dvou je proces suburbanizace. Proces suburbanizace můžeme chápat jako transformaci sociálního a fyzického prostředí z venkovského na (před)městské, (sub)urbánní. Na suburbanizaci lze nahlížet jako na změnu v rozmístění obyvatelstva a v prostorové struktuře příměstských území i jako na proměnu

⁹² Město Bílovec je součástí Mikroregionu Bílovecko

způsobu života "suburbanizujících" se obyvatel. Díky suburbanizaci se stále větší část území a společnosti dostává do kontaktu s městskými funkcemi a městským způsobem života. Nové obyvatelstvo suburbánních lokalit s sebou přináší zvyky, způsoby chování a trávení volného času, které ovlivňují původní (venkovské) obyvatelstvo příměstských oblastí. Toto prostorové šíření (difúze) městských prvků a městského způsobu života je označováno jako nepřímá urbanizace. V rozmístění nové výstavby a rozvoji jednotlivých suburbánních oblastí existuje značná nerovnoměrnost. Nedochozí tedy k plošnému kontinuálnímu růstu příměstské zóny velkých měst, ale spíše k výstavbě v příhodných lokalitách podél dopravních komunikací, v blízkosti větších sídel s rozvinutou infrastrukturou nebo v atraktivních lokalitách, které splňují hlavní požadavky pro "zdravé" bydlení v dosahu města. Nová výstavba přináší řadu změn ve fyzickém a sociálním prostředí suburbanizovaných území. Lokalizace nových rezidenčních a komerčních funkcí v příměstské zóně působí nejen jako impuls k reorganizaci životního prostředí rozvíjených lokalit, ale přináší pozitivní i negativní dopady na život celého městského regionu.⁹³

V této chvíli se ve vybraných mikroregionech klasické „satelitní“ zástavby moc nenacházejí. Převážně venkovský charakter obcí stále umožňuje širší výběr stavebních pozemků, leč administrativně složitějších pro účely stavebního řízení. Při komparaci na jedné straně jediného stavebního pozemku či menší celku stavebních pozemků v rámci intravilánu obce a na druhé straně satelitní městečka je velmi důležité posoudit, zejména mnoha lety neosvědčený systém satelitních městeček, při srovnání se standardními venkovskými zástavbami. Plusy a mínusy velice názorně ukazuje tabulka č. 4.

⁹³ Ministerstvo vnitra ČR. *Současná česká suburbanizace a její důsledky*. (cit. 21.2.2011)
<http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx>

Tabulka 4: Důsledky suburbanizace

		SUBURBANIZÉR 	ČÍLOVÁ OBEC 	MĚSTSKÝ REGION
FYZICKÉ (A FUNKČNÍ) PROSTŘEDÍ	+	Lepší životní prostředí Rodinný domek za městem Prestiž spojená s vlastnictvím domu	Zlepšení technické infrastruktury (inženýrské sítě, dopravní komunikace) Vyšší příjmy obce	
	-	Více času v dopravě (nutnost použití auta, špatná obsluha hromadnou dopravou) Špatná občanská vybavenost	Narušení urbanistické struktury, architektonického rázu (např. uniformní nebo eklektická architektura) Nedostatek veřejného prostoru Náklady na údržbu inženýrských sítí a komunikací Nedostatečná kapacita technické infrastruktury (např. čistírna, rozvodna) a občanské vybavenosti (např. školy, školky)	Prostorové rozpínání a rozvolňování městského regionu Energetická a materiální náročnost na budování technické infrastruktury Změny ve využití krajiny (méně ploch pro zemědělské a rekreační využití) Narušení rázu venkovské krajiny Nárůst individuální automobilové dopravy (dopravní zácpy)
SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ	+	Život v lokalitě obývané sociálně silnějšími skupinami Větší bezpečí	Příchod mladších, vzdělanějších a bohatších obyvatel Zvýšená politická participace Populační růst obce	
	-	Izolovanost některých skupin (zelené vdovy, teenageři)	Riziko konfliktů mezi původními a novými rezidenty (odlišný sociální status a životní styl) Nepřihlašování trvalého bydliště nových rezidentů v obci V nových suburbii chybí místa k setkávání (veřejné prostory, hospody apod.)	Pokles sociálního statusu ve zdrojových lokalitách (sídliště, vnitřní město)

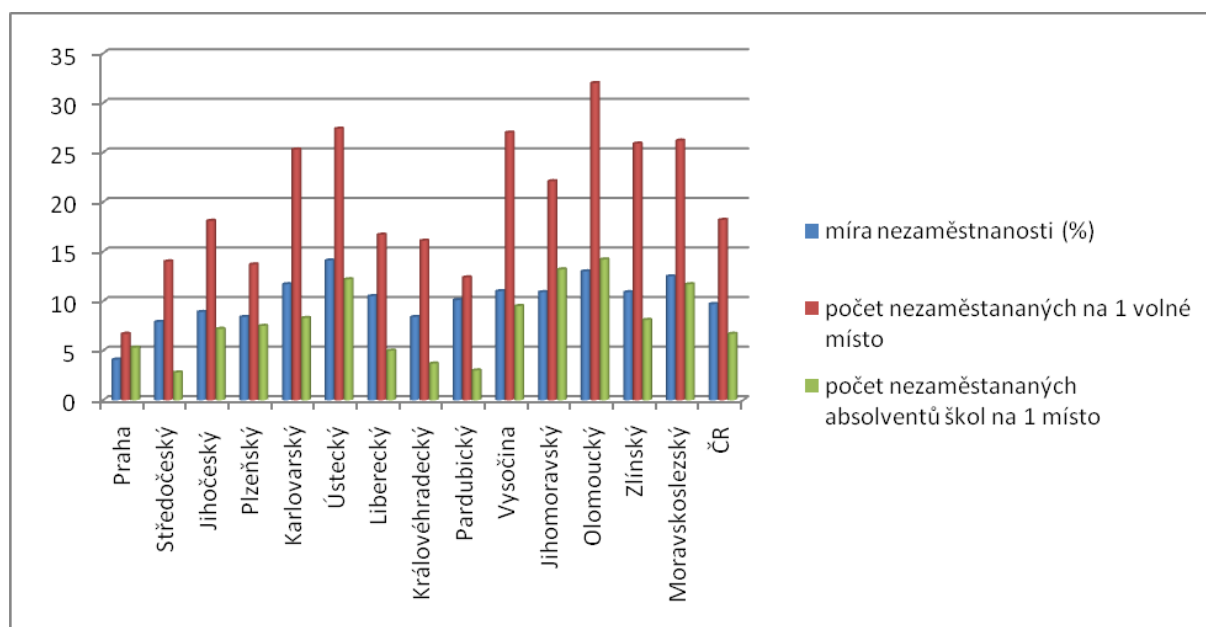
Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR. Současná česká suburbanizace a její důsledky. (cit. 21.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx>

V závěru této části, je z pohledu udržení atraktivního charakteru a vzhledu daných mikroregionů, nepostradatelnou podmínkou pokračování trendu dosavadního urbanismu. Předběžný dotazník výstižně potvrzuje cenu současného vzhledu daných obcí a okolní krajiny. I přes úpadek klasických prvků zemědělské prvovýroby bude zájem o příměstský život venkovského charakteru stále narůstat. Rozšířením zejména dopravní infrastruktury se stávají mikroregiony jakousi místní částí měst a tím se navíc vytváří velmi příznivé zázemí pro rodinnou turistiku.

8.1.3 Volná a kvalifikovaná pracovní síla

Dlouhá historie průmyslu v rámci Moravskoslezského kraje a v dílčím pohledu v jednotlivých mikroregionech ukazuje na kvalifikovanou pracovní sílu v oblastech hornictví, kovářství, hutnictví a strojírenství. Pro obecné pochopení problematiky nezaměstnanosti, jejího vývoje a možných návrhů směřujících k pozitivnímu trendu, je potřebné podívat se na celorepublikový stav. Graf č. 6 poukazuje na „přední“ umístění Moravskoslezského kraje v oblasti nezaměstnanosti.

Graf 6: Údaje o nezaměstnanosti krajů ČR (leden 2011)

Zdroj: Svaz průmyslu a dopravy ČR. Statistické informace. (cit. 23.2.2011) <http://www.spcr.cz/statistika/indexn.htm>

V jednom případě třetí a dále dvě čtvrtá místa potvrzují dlouhodobě známý problém nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji. Přes řadu dosavadních lokálních i celohospodářských opatření je alarmující i stav nezaměstnanosti nové generace absolventů škol. Jejich neuplatnění na trhu práce může dlouhodobě, v horizontu řekněme deseti let, způsobit opačné hodnocení při pohledu na kvalitu pracovní síly v tomto kraji. Původní generace průmyslově zdatného obyvatelstva může být nahrazena pracovní silou bez praktických dovedností a zkušeností. Jak již ukazuje níže uvedená tabulka č. 5, nejedná se v Moravskoslezském kraji o jen aktuální situaci, nýbrž o negativní vývoj mající svůj počátek z let 2007 a 2008.

Tabulka 5: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v Moravskoslezském kraji

Moravskoslezský kraj								
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Uchazeči o zaměstnání (ks)								
101 214	106 304	105 486	96 528	85 422	65 816	57 455	80 581	78 767
Počet volných míst (ks)								
2 301	2 403	2 674	3 306	7 896	10 696	8 795	2 756	3 235
Počet uchazečů na 1 volné místo (ks)								
44	44	39	29	11	6	7	29	24

* k datu 28.2.2010
Zdroj: Český statistický úřad⁹⁴, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR⁹⁵

Při tomto pohledu na konkrétní stav a vývoj můžeme namítat, že situace nelze považovat za něco, co představuje silnou stránku pro další rozvoj. Ovšem kvalita lidí a snaha o zaměstnání, obětování času v rámci případného doškolení, tady stále je. Budoucí nově vznikající firmy, vyjma některých specifických oborů, mají velmi široký výběr uchazečů. Je jen

⁹⁴ Český statistický úřad. *Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo 2002-2009*. (cit. 23.2.2011) http://www.czso.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/uchaz_na_misto

⁹⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska*. (cit. 31.3.2011) http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.statse=2000000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000038&_piref37_240429_37_240428_240428.obdob=2011&ok=Vybrat

otázkou, jak v praxi pomoci celému systému trhu práce rozpumpovat nabídku pracovních míst. Je pravdou, že mnoho dosavadních opatření v oblasti celorepublikové se zaměřovalo na tematiku nezaměstnanosti, ale vždy bez zjevného efektu zejména pro oblast malého a středního podnikání. Různé analýzy, články či jiné zdroje uvádějí, že vhodnými nástroji veřejné a sociální politiky je zapotřebí podpořit vznik nových pracovních míst především v drobných rodinných firmách. A v neposlední řadě se klade důraz na změny v oblasti pracovního práva. To vše jsou pouze teoretické záměry bez konkrétní vazby na daný mikroregion či obec.

Z úst vybraných předsedů mikroregionů skutečně vyznívá jakási nechuť, obava, předpoklad nespolupráce při oslovení místních firem. Většina z nich si uvědomuje, že právě pomoc soukromého sektoru je zcela nezbytná. Z pohledu jejich následného přístupu pak nepochopitelně uvádějí, že by se tak otevřely další možnosti rozvoje mikroregionů. Nestranný pozorovatel si může ovšem všimnout, že nastavení všech možných způsobů spolupráce obcí a podnikatelů nutí zástupce obcí k zamyšlení nad jejich časovou dispozicí pro celou tuto oblast zájmu. Vytváří se tak dojem, co je jednodušší, to je pro nás zajímavější. Celému tomu názoru nahrávají i zkušenosti okolních mikroregionů. Při detailním zkoumání již narážíme na problematiku stagnující výše této finanční podpory a administrativní zátěže. Kdo jen někdy začínal podnikat, chápe současnou složitou a v té chvíli pro laika nepřehlednou situaci byrokratického aparátu. O to složitější je celý proces vzniku podnikatelského subjektu v oboru potravinářském, v zemědělské prvovýrobě či při provozu restauračního zařízení.

Naopak příkladně aktivně fungující místní akční skupina Regionu Poodří se může svévolněji rozhodovat o podpoře podnikatelů a to i v oblasti finanční podpory. Právě tento způsob korporace podnikatelských a nepodnikatelských subjektů na bázi místní akční skupiny je ukázkou opravdové regionální podpory malého a středního podnikání. V tomto regionu stále přetrvává plnohodnotný zájem vytvořit podnikatelské prostředí zejména pro oblast limitovanou hygienickými předpisy tak, aby se využil potenciál současného venkovského obyvatelstva, také dříve z významné části zaměstnané v oboru zemědělství.

8.2 Slabé stránky SWOT analýzy mikroregionů

8.2.1 Nízká konkurenceschopnost zemědělství

Zemědělská prvovýroba je v posledních letech považována za odvětví největšího úpadku národního hospodářství. Ovšem není divu při pohledu na množství a závažnost překážek bránících rozvoji tohoto odvětví.

První z nich hledejme již v 90. letech 20. století vzniklé vlivem privatizace státních zemědělských podniků. Tzv. „Velká privatizace“ dala do rukou jednotlivců tvořících velké zemědělské celky veškerý majetek představující budovy, stroje a technologie. Zemědělská půda se posléze rozdělila na tři skupiny a dodnes se s nimi setkáme. První skupinu tvořily právě tyto velké subjekty, které svým lobingem bránily privatizaci této půdy v rámci veřejných nabídek. S ohledem na solidární systém zemědělských finančních podpor drží tyto pozemky v nájmu. Asi nelze nic namítat, že platná legislativa umožnila tento postup. Praxe ale ukazuje, co vše negativního to přineslo. Demonstrujme celou situaci příkladně, dá se říci, na nástupnické organizaci Státního statku Bílovec. Pozemky jsou vesměs udržovány takovým způsobem, jaký vyžadují příslušné dotační tituly. Připomeňme neuvážené rozorávání luk a pastvin. Záporná profitabilita je kompenzována prodejem zprivatizovaných budov a staveb. Nastavené osevnické postupy a následná péče o porosty znehodnocuje úrodnost území.

Druhou skupinu tvoří restituenti, jimiž byla zemědělská půda vydána v rámci náhrady poskytnuté dle příslušných ustanovení zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, zákon o půdě. Právě tato skupina obsahuje velký problém, kdy takto vlastněná půda je ve vlastnictví těch, kteří v převážné většině na ní nepracují, a ti, kteří na ní pracují, nemají tolik finančních prostředků na odkoupení těchto pozemků. Jejich hospodaření bývá při akceptování plateb nájemného dlouhodobě nerentabilní.

Třetí část tvoří již skutečně pro obor odhodlané subjekty rekrutující se z historicky dlouhodobých zemědělských společností či zejména z „rodinných“ farem. Právě plná odpovědnost za svou životní úroveň, mnohdy podpořena psychologickým aspektem dědičného podnikání představuje do budoucna cestu kvalitního a ziskového zemědělství. Celý zemědělský systém příkladně Rakouska a Švýcarska tak z převážné části funguje.

Navíc Evropská unie preferuje rodinné farmy jako základ extenzivního i intenzivního hospodaření už i proto, že u takových subjektů je čitelný vlastnický vztah k půdě a vazba k příslušnému regionu a navíc tímto zajišťují na venkově vyšší zaměstnanost.⁹⁶

Jenže vraťme se ke konkurenceschopnosti. Administrativní zátěž je jakousi úvodní překážkou celého systému. Složitost evidence, veterinárních předpisů a finančních podpor komplikuje každodenní fungování zemědělce. Mnoho z nich nemůže tolik času věnovat administrativě a je zcela nereálné zaplacení dalšího zaměstnance, jenž by se touto činností zabýval. Proto slýcháme, že řada zemědělců nějakou nabídku nevyužila.

A naposledy to hlavní. Národní zemědělská politika jako součást politiky Hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie se de facto postupně se vstupem ČR do EU přenesla pouze do sféry této nadnárodní instituce. Kompletní zemědělská prvovýroba České republiky je udusávána výhodnějšími výrobními podmínkami konkurentů z jiných zemí. Rozdílná výše dotačních titulů jednotlivých zemí je rozhodujícím článkem celého systému upadajícího zemědělství v ČR. Není možné jakkoliv nahradit v tržním systému hospodářství ojedinelý význam nákladovosti při pohledu na evropských trh zemědělských komodit.

Máme-li se zabývat trendem vývoje zemědělství v mikroregionech, jež je ovlivněn výše uvedeným, dochází k tomu, že zemědělci (dosud hospodařící klasicky) snižují množství pěstovaných plodin či chovaných zvířat a postupně se snaží přejít na jakoukoliv přidruženou výrobu. Ta se ovšem kvůli specializaci dosavadních výrobců, vysoké investici na nákup nových strojů a zařízení obtížně realizuje. A navíc nákupy jsou dnes limitovány možností bankovních úvěrů, neboť vlastní disponibilní finanční prostředky společností neexistují.

Celou situaci konkurenceschopnosti českého zemědělce velmi ukázkově popisuje článek z webu Euroskop.cz, který uvádí: „Rozdíly v dotacích mezi starými a novými členskými zeměmi by se i v následujících letech měly zmenšovat až do roku 2013, kdy se mají dotace vyrovnat. Dle dostupných informací budou však rozdíly přetrvávat i po tomto oficiálním srovnání. Majoritní část platby, vyplácená z unijních prostředků rok od roku skutečně roste,

⁹⁶ Profit.cz. *Rozdíly mezi zemědělstvím v ČR a EU je propastný.* (cit. 25.2.2011)
<http://www.profit.cz/clanek/rozdil-mezi-zemedelstvim-v-cr-a-eu-je-propastny.aspx>

v příštím roce má činit v přepočtu zhruba 17 miliard, letos přes 13 miliard korun. Zatímco německému farmáři unie v příštím roce, stejně jako letos, vyplatí 345 eur na hektar obhospodařované půdy, jeho českému protějšku by měla vyplatit 178 eur, dalšími až 77 eury může českému sedlákovi přispět stát. Pokud by stát zemědělcům přímé platby napřesrok skutečně plně dorovnal, rozdíl v nich by se meziročně snížil o 11 procent a byl "jen" 26 procentní. Státní rozpočet pro příští rok počítá na dorovnání přímých plateb zemědělcům s 1,75 miliardy korun. Při plném dorovnání, na které mají sice farmáři nárok, stát však nemá povinnost jej učinit, by inkasovali více než sedm miliard.⁹⁷

8.2.2 Nedostatek pracovních příležitostí

Oblast pracovních příležitostí navazuje na problematiku zemědělství. Od roku 2000 se postupně snižoval počet pracujících v českém zemědělství, lesnictví a rybářství z více než 175 000 lidí na necelých 120 000 v roce 2008, což představuje cca 45 % snížení.⁹⁸ Mnou vybrané mikroregiony představují zejména venkovské regiony, kde došlo ještě k výraznějšímu utlumení zemědělské prvovýroby a tedy i propouštění zaměstnanců. Z úst mnou vybraných zástupců mikroregionů lze hledat průměr na cca 60 % snížení počtu zaměstnanců v zemědělství.

Zde hledíme důvod vyšší nezaměstnanosti a akutní potřebu celou situaci řešit. I přes jakousi specializaci mikroregionů v rámci zemědělské prvovýroby existuje, jak jsem již dříve uváděl, kvalifikovaná pracovní síla. Co vše jednotlivé obce a svazky obcí postrádají, je skutečná podpora malého a středního podnikání. Vybrané mikroregiony dnes nespolupracují s podnikatelskou sférou vyjma místní akční skupiny Regionu Poodří. Uváděná skupina se snaží, i přes nedostačující podporu, poskytnout podnikatelské sféře finanční podporu. Přes iniciativu Leader, osy 4 – Programy rozvoje venkova získává cca 10 mil. Kč. Prostředky jsou alokovány mezi v poměru 50 % obce regionu a v 50 % podnikatelé a neziskové organizace. Leč omezená, ale skutečná podpora, která v praxi existuje na podporu malého a středního podnikání. MAS Poodří vytváří podnikatelské zázemí v rámci slavností,

⁹⁷ Euroskop.cz. *Zemědělský svaz: Rozdily v dotacích by se mohly prohloubit.* (cit. 25.2.2011)

<http://www.euroskop.cz/8963/13981/clanek/zemedelsky-svaz-rozdily-v-dotacich-by-se-mohly-prohloubit/>

⁹⁸ Novinky.cz. *Mezi lety 2000 – 2008 přibýlo téměř 160 000 zaměstnanců.* (cit. 26.2.2011)

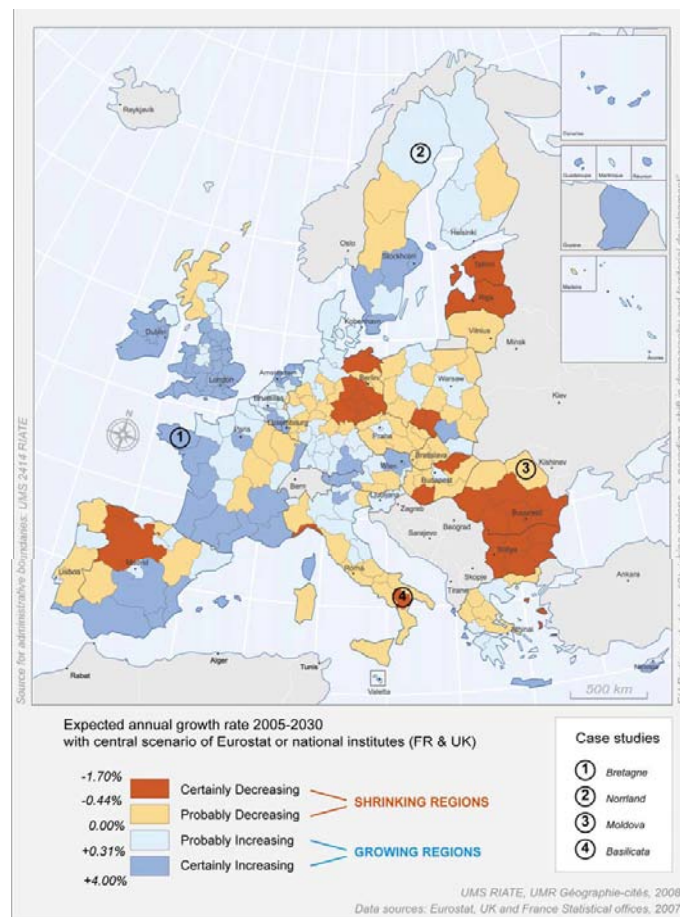
<http://www.novinky.cz/kariera/180697-mezi-lety-2000-a-2008-pribylo-temer-160-000-zamestnancu.html>

výstav či trhů. Snaží se finančně podílet na přípravách podnikatelských záměrů a marketingu místních firem.

8.2.3 Negativní demografický vývoj, stárnutí, migrace obyvatel

Česká republika patří k oblasti s regiony s klesajícím počtem obyvatel. Vyjma NUT2 Praha a Střední Čechy lze počítat téměř s 0,5 % poklesem počtu obyvatel. Bez ohledu na to, zda se v daných regionech projevuje demografický růst, fáze stabilizace nebo demografický pokles, postihuje úpadek zejména řídké osídlené a izolované venkovské oblasti.

Obrázek 11: Typologie regionů s klesajícím počtem obyvatel (2005–2030)

Zdroj: Evropský parlament.⁹⁹

⁹⁹ Evropský parlament. *Regiony v procesu úpadku: nové demografické a územní paradigma.* (cit. 3.2.2011) <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=cs&file=22314#search=%20strategické%20plánování%20>

Ve velkých městech se oproti tomu často projevuje určitá míra dynamiky. Stejně je tomu v případě obcí nacházejících se v blízkosti velkých měst, což souvisí s příměstskou urbanizací.¹⁰⁰

Jev týkající se úbytku obyvatelstva, který se projevil v nedávné době, zasahuje často oblasti, které byly narušeny již dříve a ztratily tak svůj tvůrčí inovační potenciál i schopnost reagovat na změny. Uvedené jevy snižují naději na vznik nových hospodářsky zajímavých oblastí a díky nim vzniká potřeba využívat externí pracovní síly, ať již v rámci daného státu či ze zahraničí.

Ruku v ruce se s úbytkem obyvatelstva potýká ČR se stárnutím obyvatelstva. Úbytek obyvatelstva a jeho stárnutí má významný dopad na místní služby a místní trh práce. Dochází k narušování struktury služeb a posiluje se nerovný přístup k těmto službám. Díky tomu vznikají stále nové potřeby. Na regionální úrovni se stává hlavním problémem reorganizace služeb a zařízení. Poslední doba je poznamenána poklesem počtu školních tříd způsobený poklesem počtu mladých lidí. Demografická krize může zcela ochromit oblasti s nízkou hustotou zalidnění. Naopak zvýšená potřeba zdravotní péče ze strany starších osob může být indicií rozvoje v této oblasti. Nová potřeba zejména v citlivé oblasti zdravotnictví ovšem může zapříčinit zjevnou polarizaci mezi různými regiony. Celé problematika může být pocitově ovlivněna vnímáním obyvatel v rozdílech mezi venkovem a městem či mezi velkým či malým městem. Proto pro izolované oblasti bude vhodným řešením pro zajištění služeb často mobilita služeb, díky které lze zabránit situaci, v níž dochází k rozptýlení nedostatečně využívaných zařízení.

Na místní úrovni je hlavním problémem uvědomit si, že obce či města nemohou řešit otázku stárnutí a úbytku obyvatelstva samy. Ve venkovských oblastech, v nichž se projevuje demografický pokles, se bude každá obec snažit bránit „svou“ školu nebo „svůj“ místní obchod, přičemž hrozí nebezpečí, že bude v této oblasti konkurovat sousedním obcím obhajujícím tutéž strategii. To může skončit buď uzavřením veškerých zařízení, nebo úsilím o zákaz veřejných úvěrů podporujících činnosti, které nepřinášejí žádný zisk. V městských

¹⁰⁰ Evropský parlament. *Regiony v procesu úpadku: nové demografické a územní paradigma.* (cit. 3.2.2011) <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=cs&file=22314#search=%20strategické%20plánování%20>

oblastech se může projevit tentýž druh protikladu mezi centry měst, v nichž dochází k demografickému poklesu, a vzrůstajícími předměstími, přičemž výsledkem je plýtvání finančními prostředky a snaha řešit na místní úrovni otázky, které vznikají na vyšších úrovních. S výjimkou případů, kdy se spoléháme na autoritativní rozhodnutí přijaté na regionální či vnitrostátní úrovni.¹⁰¹

Velmi významným činitelem se v rámci migrace stává stěhování obyvatel. Jednotlivé obyvatele ovšem musíme rozdělit do dvou kategorií – mladí a starší. Mladí lidé směřují nejčastěji do velkých měst, jakými jsou Praha či Brno. Dle vyjádření předsedů mikroregionů jsou důvody odchodů zapříčiněny vidinou lepšího pracovního uplatnění (v praxi osvědčené) a vyššího životního standardu. Sekundárně můžeme uvést důvod širšího společenského vyžití. Bohužel některé specializované obory místní Vysoké školy báňské především z oblasti IT technologie a elektrotechniky předurčují některé studenty požadující uplatnění přímo v daném oboru k budoucímu stěhování z místních mikroregionů. Sice minoritní část, ovšem z pozice mikroregionální migrace nepřehlédnutelná, je část mladých lidí a také starších stěhující se do vesnic za účelem výstavby nového domu, či rekonstrukce staršího. Za rozhodující činitele se považují místní ceny stavebních pozemků, případně ceny domů a také zájem o vlastního zázemí u svého domu. Zkušenosti místních starostů naznačují částečnou segregaci a individualismus těchto přistěhovalých lidí. Vytvářejí si vlastní teritorium a jejich sociální vazby jsou ohraničeny rodinou, případně spolupracovníky z jejich zaměstnání. Veřejný život bývá pro ně často zanedbatelný.

8.3 Příležitosti SWOT analýzy mikroregionů

8.3.1 Získávání dotací z podpůrných programů EU a ČR

Mikroregiony se staly legitimními příjemci finančních podpor, pocházejících z různých, především veřejných zdrojů. Vedle finančních prostředků vázaných na realizaci jednotli-

¹⁰¹ Evropský parlament. *Regiony v procesu úpadku: nové demografické a územní paradigma*. (cit. 3.2.2011) <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=cs&file=22314#search=%20strategické%20plánování%20>

vých projektů, hlavním pravidelným a často jediným finančním zdrojem, který mají svazky obcí k dispozici, jsou členské příspěvky. Příspěvky se nejčastěji vypočítávají jako pevně stanovená částka na jednoho obyvatele. Z vybraných mikroregionů Moravskoslezského kraje se jedná o 3,- (Mikroregion Bílovecko) až 20,- Kč (Mikroregion Slezská brána) na obyvatele. Z těchto zdrojů jsou placeny zejména institucionální náklady (režie), přípravy rozvojových projektů, případně konkrétní projekty. Zmiňme příkladně obecně známé projekty mikroregionů, jakými jsou značení cyklotras, zavádění informačních technologií, tisky propagačních materiálů území a historicky pravidelně provozované slavnosti či jiné společenské akce. Nezbyvají již finanční prostředky na personální zabezpečení kvalitního fungování mikroregionu a na klasické investiční projekty. Mikroregiony jsou tak ve velké míře závislé na vnějším okolí, respektive na vnějších finančních zdrojích, především krajských a evropských.

Negativní zkušenosti jsou spojeny především s tím, že mikroregiony mají problémy se získáváním finančních prostředků. Jejich získávání je příliš komplikované a zdlouhavé. Je zapotřebí mít jak finanční prostředky na spolufinancování, tak i zálohové finance. Podmínky čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů jsou podle představitelů mikroregionů špatně nastaveny v tom, že obce respektive mikroregiony musí nejdříve projekt realizovat ze svých prostředků a teprve poté dostanou příspěvek z různých fondů.

Určitým vodítkem a řešením do budoucna je příkladně právě připravovaný projekt Cyklostezky – úsek Vratimov, Sviadnov v celkové hodnotě téměř 26 mil. Kč. Projekt má být financován zejména ze zdrojů ROP Moravskoslezsko – části Podpory obnovy venkova. Jeho hlavní výhodou má být, že dvě třetiny projektu budou uhrazeny ze strany kraje z dosud nezaplacených faktur dodavatelů stavebních prací a kofinancování bude netradičně provedeno díky dlouhodobé bankovní půjčce samotného mikroregionu.

Celý okruh finančních podpor dle představitelů mikroregionů dělá složitějším stále se měnící podmínky čerpání, takže jim to velmi ztěžuje přípravu projektů, neboť často ani nestačí změny sledovat. Při pohledu na tíživou situaci personální kapacity, není ani divu.

8.3.2 Nové plochy pro podnikání a zástavbu

V mnohých strategiích mikroregionů jsou různými prostředky nastiněny příležitosti rozvoje území, které můžeme shrnout do efektu vzniku nových ploch pro rodinnou a bytovou zá-

stavbu, či ploch pro podnikatelskou činnost. Celá tato rozvojová sféra je řešena v územně plánovacích dokumentacích jednotlivých obcí, neboli v územním v plánu.

Územní plán je naprosto klíčový dokument pro jakýkoliv stavební rozvoj lidských sídel a změny v krajině. Pro stavby nebo záměry, které nejsou v souladu s územním plánem, nesmí žádný úřad vydat povolení, například územní rozhodnutí nebo stavební povolení. Naopak projekty, které jsou v územním plánu zaneseny, jsou velmi obtížně odvratitelné. Zákon č. 50/1976 Sb., stavební zákon, v platném znění, říká, že úřad příslušný k pořízení územního plánu je povinen sledovat, zda se nemění podmínky, za nichž byl územní plán schválen. Pokud se podmínky změní, má úřad připravit změnu. Podle zákona by měl být územní plán dlouhodobě platný, aby mohl poskytovat všem obyvatelům, majitelům nemovitostí, podnikatelům i firmám jistotu. Ve skutečnosti se územní plány mění až příliš často a to zdaleka nejen kvůli ochraně veřejných zájmů, ale kvůli soukromým komerčním aktivitám. Ve skutečnosti se většina změn územních plánů odehrává de facto na popud investorů a na základě konkrétních stavebních projektů (nejčastějšími případy jsou stavby domů v městské zeleni nebo továrny na zemědělské půdě). Je to v současné době jeden z největších problémů územního plánování.¹⁰²

O to viditelnější jsou změny územních plánů na úrovni obcí mikroregionu. Rezidentní místa pro rodinnou výstavbu, či současná zeleň pro komerční sféru jsou ty nejčastější. Ovšem s přibývajícím mediálním tlakem spojeným se změnami územních plánů se od individuálních účelových změn upouští a příkladně v městě Bílovec, je po šesti změnách územní plánu v roce 2009 sestaven celkový územní plán. Avšak stále v některých obcích přetrvává trend změn. Zde uveďme příklad změny územního plánu č. 4 obce Háj ve Slezsku.¹⁰³

Postup při projednávání změn je prakticky totožný jako při schvalování nového územního plánu. Proces se opět skládá ze zadání, konceptu a návrhu, přičemž prostřední část (koncept) může být vynechána. Lhůty a technický průběh projednávání je zcela stejný. Před schválením změn územního plánu si pořizovatel vždy musí vyžádat stanovisko nadřízeného orgánu územního plánování. Změnu závazné části územního plánu schvaluje stejný orgán, který je oprávněn rozhodovat o územním plánu (zastupitelstvo obce nebo kraje).

¹⁰² Občanská společnost – informační server. *Územní plánování staré*. (cit. 28.2.2011)
<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=1920520>

V rámci území obcí je v globále mnoho pozemků i pozemků ve vlastnictví přímo obcí, které mohou být využity pro účely rozvojových záměrů. Územní plán a jeho řešení v komplexu všech záměrů rozvoje (cestovního ruchu, podnikání, životního prostředí, bytové politiky, služeb, aj.), je zapotřebí pojmut celkově a to s delším časovým výhledem, ne jen posuzovat a řešit současnou situaci.

8.3.3 Zvýšení atraktivity území

Na problematiku územních plánů a vzniku míst k realizaci stavebních záměrů velmi úzce navazuje technický stav a množství nemovitostí (staveb, pozemků) uvnitř obcí, jejichž eliminace nesporně přidá na vzhledu obce a následně její atraktivitě. Tedy jedním z aspektů atraktivity je využití dosud nevyužívaného. Pojďme celý okruh nemovitostí rozdělit do dvou částí a ukázat tak všechny možnosti, které vidí strategické plány mikroregionů jako příležitosti rozvoje.

První část tvoří stavby, jejichž rekonstrukce je prakticky možná, leč z různých vlastnických či finančních důvodů vlastníků dlouhodobě nerealizovatelná. Zde se vytváří prostor pro uvážení podnětů ke změnám ve vlastnictví. Situace není nikterak složitá, neboť je velké míře ovlivněna pouze tímto aspektem. Na to navazují již vskutku zdevastované části či celé areály, které nesou nálepku tzv. brownfields a vznikem zejména Národní brownfields strategie se nesporně zvýšil zájem o regeneraci brownfields a podpořila se příprava konkrétních projektů. Také politická vůle zviditelnit problematiku brownfields na národní úrovni umožnila její zdůraznění v Národním strategickém rámci a to následně vedlo k ještě důležitějšímu začlenění brownfields v různých operačních programech.

Dlouhodobě nevyužívané pozemky a také neefektivně využívané budovy reprezentují druhou část. Jedná se o řadu pozemků dnes tvořící součást veřejné zeleně (okolí veřejných budov, bytových domů, sportovišť, autobusových zastávek, atd.). Při pohledu na krajinnou scenérii právě tato „šedá“ místa narušují místním obyvatelům i turistům pocit příjemného okolí. Do této skupiny lze zařadit také budovy. Exteriér některých budov ve správě zájmových organizací (svazy chovatelů, sportovní oddíly, atd.) je také ukázkou narušení vzhledu

¹⁰³ město Bílovec součást Mikroregionu Bílovecko, obec Háj ve Slezsku součást Mikroregionu Matice Slezská

obcí. Zde lze velmi laicky stanovit rovnítko mezi bezchybným atraktivním vzhledem obcí a stoprocentní využitelností všech nemovitostí zodpovědným vlastníkem.

Při sekundování současného životního trendu dnes a denně narážíme na stále atraktivnější potřebu obyvatel v rámci volnočasových aktivit. Neoddiskutovatelnými obecnými faktory atraktivity pro obyvatelé jakými jsou bydlení, zaměstnání, školy, sociálního a zdravotního zázemí. Nicméně kvalita trávení volného času se stává velkou devizou. Revitalizací hřišť, výstavbou nových sportovních areálů v kombinaci s různými službami pro veřejnost dochází k uspokojování potřeb mnoha lidí. Dle Centra pro výzkum veřejného mínění z roku 2010 uvádí 31 % respondentů jako svoji volnočasovou aktivitu sport, což představuje významnou část obyvatelstva.¹⁰⁴ Dnes je tento zájem všeobecně dobře vnímán a podporován. Ruku v ruce jde oblast sportu i s oblastí kultury a zábavy. De facto ve všech vybraných mikroregionech jsou financovány akce typů – soutěží, zábavných dnů, dětských či uměleckých představení, atd. Místní starostové si chválí účast i vzrůstající trend zájmu i z řad mládeže. Tato jednoznačně významná a celospolečensky vnímaná oblast představuje jakýsi základní marketing obce či mikroregionu, který je nutné zachovat a podporovat.

8.4 Hrozby SWOT analýzy mikroregionů

8.4.1 Zvýšení nezaměstnanosti

Kapitola 1.3. Volná a kvalifikovaná pracovní síla popisovala a uváděla tuto skutečnost jako jednu ze silných stránek mikroregionů. Ovšem mnozí mohou namítat, jak velký je ještě pozitivní rozsah volné pracovní síly. Zde se můžeme odrazit od hodnoty přirozené nezaměstnanosti. Z teorie platí, že přirozená míra nezaměstnanosti odpovídá úrovni potenciálního produktu. Při přirozené míře nezaměstnanosti jsou vyrovnány na trhu všechny síly, které by působily na vzestup či pokles cenové a mzdové inflace. Jde o součet frikční a strukturální nezaměstnanosti. Ponechme teorii a raději prakticky poukažme na trend vývoje míry nezaměstnanosti příkladně v Moravskoslezském kraji (viz tabulka č. 5 kapitoly 1.3.).

¹⁰⁴ Digizone.cz. *Češi tráví volný čas nejčastěji u televize.* (cit. 1.3.2011)
<http://www.digizone.cz/aktuality/cesi-travi-volny-cas-nejcasteji-u-televize/>

Eliminace této hrozby zejména spočívá v dlouhodobém profesním vzdělávání zaměstnanců zaměřeném na prohloubení, rozšíření, zvýšení, obnovení nebo udržení kvalifikace a získání dovedností, které zvyšují udržitelnost zaměstnání a zaměstnatelnost na trhu práce.

Celá sporná otázka různých opatření firem při boji s nezaměstnaností se přelévá do úrovně národní až celosvětové. Prvotními příčinami záporného trendu nezaměstnanosti posledních let je nedostatečný hospodářský růst, nedostatečná pružnost trhu práce a provázanost politiky zaměstnanosti s dalšími politikami (třeba lepší provázanost systému daní a dávek), nedostatečná geografická a meziodvětvová mobilita pracovní síly, nedostatečná a nevhodná struktura kvalifikace pracovní síly či nízké zapojení žen s dětmi do trhu práce (zejména v důsledku relativně dlouhé rodičovské dovolené).¹⁰⁵

8.4.2 Snížení příjmu obcí

Ekonomická recese v roce 2009 se odrazila v hospodaření obcí, zejména v jejich daňových příjmech, které se meziročně snížily o dramatických 11 %, tedy o téměř 12 mld. Kč. Někteří představitelé obcí totiž při návrhu rozpočtu na rok 2009 vycházeli z údajů uvedených ve státním rozpočtu o očekávaných daňových výnosech, které byly již v době jeho schvalování mnohými považovány v daných ekonomických podmínkách za nedosažitelné. A to se pak odrazilo v jejich rozpočtových výsledcích. Následně pak celkové hospodaření obcí podle jednotlivých krajů bylo v roce 2009 značně rozdílné. Přestože se meziročně celkové příjmy obcí snížily, ve třech krajích (Středočeském, Královéhradeckém a Moravskoslezském) se prakticky nezměnily, i když z různých příčin. V případě prvních dvou krajů šlo především o rychlý růst dotací, u posledně jmenovaného kraje pak o vysoký přírůstek kapitálových příjmů.¹⁰⁶

Právě v dotačních titulech a jejich efektivnějším využívání lze hledat cesty pro řekněme nejbližší tři roky do začátku nového programovacího období Evropské unie. Předpoklad změny zákona o rozpočtovém určení daní ve prospěch obcí se nedá brát za aktuální navýšení financí obcí. Jelikož probíhá řada politických debat, vše je otázkou parlamentní větši-

¹⁰⁵ Euroactiv.cz. *Evropa 2020: Zaměstnanost zvýšit lze, chce to ale reformy.* (cit. 2.3.2011)
<http://www.euroactiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-zamestnanost-na-75--zvysit-lze-potrebujeme-ale-reformy-007868>

¹⁰⁶ Oldřich Vlasák. *Odlišnosti hospodaření obcí v jednotlivých krajích České republiky.* (cit. 2.3.2011)
<http://www.vlasak.net/novinka/1407>

ny. Stále častěji je intervenována vláda a poslanci s ohledem na neférové podmínky malých obcí vůči větším městům. Samozřejmě se následně objevují protiargumenty. Současná vládní garnitura ovšem potvrzuje vyšší podporu malých obcí, ale stále více celou tuto situaci posouvá do úrovně změny celého komplexu zdrojů. Dotčené strany se příkladně zabývají situací, kdy nyní máme 476 národních dotačních titulů, zatímco třeba evropských je nyní 176, které je zapotřebí ještě krátit, co do množství finančních prostředků.¹⁰⁷ Toto je velké národní téma pro realizaci mnoha záměrů obcí a mikroregionů.

8.4.3 Zvýšení kriminality

V České republice platí aktuální Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 se systémem prevence kriminality, která se člení do 3 úrovní. Republiková úroveň je v gesci Ministerstva vnitra ČR a krajská úroveň v gesci příslušných 14 krajů. Hierarchicky nejnižším stupněm je úroveň městská s počtem obyvatel nad 25 tisíc. Úkolem městské úrovně je vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality. Cílem preventivních programů měst by měla být ochrana lokálních komunit před kriminalitou, posílení pocitu bezpečí občanů, kooperace všech institucí, které na místní úrovni působí a integrace Policie ČR do preventivních aktivit města.¹⁰⁸

Ovšem i přes preventivní opatření a restriktivní zásahy je číslo a 12. místo zjištěných případů příkladně pro Moravskoslezský kraj alarmující. Tato oblast přesahuje dlouhodobě problematické kraje, jakými jsou kraje Středočeský a Ústecký. Bližší srovnání mezi kraji hledejme v tabulce č. 6. Snad právě srovnání let 2009 a 2010 může obyvatelům přinášet pocit pozitivního trendu. Avšak berme v potaz dlouhodobou kritiku veřejnosti na adresu Policie ČR v oblasti objasněnosti trestných činů a tedy zvyšující se neochoty trestné činy hlásit.

¹⁰⁷ [Parlamentnilisty.cz](http://www.parlamentnilisty.cz). Polčák: *Změna rozpočtového určení daní? Od ledna 2012.* (cit. 2.3.2011) <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/183577.aspx>

¹⁰⁸ Moravskoslezský kraj. *Systém prevence kriminality v ČR.* (cit. 3.3.2011) <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/system-prevence-kriminality-v-cr-13172/>

Tabulka 6: Statistické přehledy kriminality (2009, 2010)

kraj	ČR	Pha	StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS	OL	ZL	VY	PU	LI	KV
Pořadí (objasňenost)		14	13	4	8	9	3	11	12	6	2	10	5	7	1
r. 2010 zjištěno	313 387	74 028	38 217	15 298	13 843	29 438	11 121	29 312	39 721	13 721	9 430	8 678	8 877	13 764	7 939
r. 2010 objasněno	117 685	13 986	13 778	7 538	6 436	13 532	5 499	11 105	14 814	6 506	4 885	3 890	4 234	6 403	5 079
tj. % úspěšnost	37,55	18,89	36,05	49,27	46,49	45,97	49,45	37,89	37,3	47,42	51,8	44,83	47,7	46,52	63,98
r. 2009 zjištěno	332 829	84 133	41 171	14 283	14 296	29 670	11 435	30 095	41 731	14 235	10 044	8 984	9 226	14 692	8 834
r. 2009 objasněno	127 604	15 778	14 405	7 793	6 734	14 910	5 862	12 273	16 124	6 733	5 256	4 136	4 571	7 407	5 622
tj. % úspěšnost	38,34	18,75	34,99	54,56	47,1	50,25	51,26	40,78	38,64	47,3	52,33	46,04	49,54	50,42	63,64

Zdroj: Policie ČR. Statistické přehledy kriminality. (cit. 2.3.2011) <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>

Při konfrontaci delšího časového období, příkladně námi uváděných posledních 10 let, vidíme dlouhodobý negativní trend (viz tabulka č. 7). Navzdory tomu je z úst představitelů mikroregionů slyšet, že řada obcí je téměř zbavena problémů závažných trestných činů. Upozorňují však, že tento patologický jev společnosti je velmi rychle se šířící a takřka neovlivnitelný z pozice obcí či sdružení obcí.

Tabulka 7: Kriminalita, dopravní nehody, požáry v Moravskoslezském kraji

co/kdy	2000	2002	2004	2006	2008	2009
Zjištěné trestné činy	41 792	37 732	35 163	36 993	40 952	41 731
Objasněné trestné činy	21 549	19 574	17 454	16 445	14 989	16 124
Stíhané, vyšetřované osoby	.	18 477	17 540	15 938	15 376	15 851
z toho recidivisté	.	8 377	9 234	8 520	8 172	8 612
Dopravní nehody celkem ¹⁾	19 069	18 186	19 972	19 248	16 466	8 572
z toho zaviněno pod vlivem alkoholu	.	1 106	940	753	796	630
Usmrcené osoby	142	122	128	101	96	93
Těžce zraněné osoby	455	469	452	358	337	316
Věcná škoda (tis. Kč) ¹⁾	484 413	663 007	784 537	743 932	665 408	449 494
Požáry celkem	2 393	2 409	2 318	2 195	2 612	2 430
z toho z nedbalosti	239	259	225	231	373	345
Přímá škoda (tis. Kč)	245 714	291 270	258 925	139 460	159 845	116 924

Zdroj: Český statistický úřad Moravskoslezský kraj. Kriminalita, dopravní nehody, požáry. (cit. 2.3.2011) <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/kriminalita-xt>

Oblast kriminality je obecnou otázkou národní politiky a zejména samotného fungování Policie ČR. Samotná hrozba pokračujícího trendu je dnes velmi ovlivněna krácenými finančními zdroji Policie ČR a jejím následnými úspornými opatřeními. Pomocná ruka Policie ČR v podobě městských či obecných policií se v současné době stává předmětem jed-

nání o jejím efektivním významu. Stále častěji se objevují názory na zrušení této policie z důvodu věcných a finančních. Mnohdy vyplývají jednak z dlouhodobě neobhajitelných výsledků při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a jednak ze skutečnosti, že obce či malá města nedisponují částkami v rozmezí cca 3 až 10 mil. Kč pro zajištění provozu skutečně funkční obecní policie z hlediska personálního a materiálně technického. Stav 322 obecních policií v rámci celé ČR dokládá „zájem“ měst a obcí o zřízení této organizační složky.¹⁰⁹ Navíc při počtu 622 obcí ČR nad 2 tis. obyvatel, jež můžeme považovat z každodenního života za minimální hranici veřejné potřeby a samosprávné efektivnosti.¹¹⁰

¹⁰⁹ Městská policie.cz. *Databáze obecních policií*. (cit. 3.3.2011) <http://www.obecnipolicie.cz/databaze.php>

¹¹⁰ Lucie Kocmankova. *Sídelní struktura v ČR*. (cit. 3.3.2011)

<http://pef.czu.cz/~kocmankova/Regionalistika%200405/Mat%20CV%208%20Sidl-str-cr.doc>

9 OBECNÉ NÁVRHY A OPATŘENÍ NA VYUŽÍVÁNÍ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU

Dle posouzení současného stavu rozvoje, realizovaných projektů a dosavadní praktické spolupráce vidím tři roviny změny působení dotčených subjektů v rámci rozvoje mikroregionů, ne-li na republikové úrovni, tak minimálně na úrovni mikroregionů Moravskoslezského kraje. Z vlastních zkušeností, podkladových materiálů, ústních konzultací s předsedy vybraných mikroregionů a dle dotazníkového šetření s občany těchto mikroregionů spatřuji zlepšení v jejich fungování v těchto oblastech:

- 1.) oblast personální a institucionální,
- 2.) oblast procesní,
- 3.) oblast finančních zdrojů.

Oblast personální a institucionální

Část personální považuji za zcela zásadní. V současné době je řada starostů zaneprázdněna agendou vlastní obce. Malé obce, které dnes nemají za sebou širokou úřednickou masu lidí specializující se na odbornou problematiku, nejsou schopny vyvinout další úsilí pro účely různých sdružení. V obcích je téměř vždy pouze asistentka a účetní. Jejich časová indispozice a neodbornost v problematice rozvoje území je pro jejich možné další zapojení eliminuje. Často se vytváří mikroregiony, kde ústředním členem celého svazku je „trojková“ obec. Ostatní zde spoléhají, že agenda sdružení obcí přenesou své těžiště do této obce. Namnoze platí, že jednání sdružení obcí jsou ukončena vizí a následně konkrétními úkoly, avšak praktické dopady s ohledem na místní zájmy jednotlivých obcí společný koncept posouvají do ústraní. Příklady lze hledat v Mikroregionu Bílovecko a jeho leaderovi městu Bílovec, taktéž v Mikroregionu Odersko s vedoucí obcí Odry. Veškeré fungování mikroregionů je fakticky udržováno jejím předsedou, případně místopředsedou. Proto dnes častými výstupy mikroregionů jsou pouze propagační materiály či místní značení turistických tras. Zejména aktuální výsledky voleb do obecních zastupitelstev z roku 2010 přinesly změny na postech starostů a tedy i členů sdružení obcí. V souvislosti se starosty nemůžeme, a poslední volby a obměna na těchto pozicích tuto skutečnost umocnily, spoléhat na odbornost starostů z pohledu strategického plánování a širokou znalost konkrétních dotačních titulů. Proto je personální záležitost těchto mikroregionů nejstěžejnější.

V této chvíli je nutné skutečně zavést samostatnou pozici pro tyto úkoly. O první kroky tímto směrem se vydal příkladně mikroregion Matice Slezská. Z mého pohledu velmi správně ustanovil pozici tzv. finančního a projektového manažera. Je však na zamyšlenou, zda fakticky takhle ustanovená pozice byla realizována důkladným výběrovým řízením. Zde se dle mého názoru objevuje vysoké riziko uspěchané volby daného uchazeče, který může z dlouhodobého hlediska způsobit negativní pohled na celé sdružení. Jeho budoucí neaktivita, slabá inovativnost a improvizace podpořena slabou motivací může pro veřejnost demonstrovat zcela zbytečnou pozici. Mzda tohoto manažera je složena ze 40 % z členských příspěvků obcí a z 60 % z dotací Moravskoslezského kraje z programu Podpora a obnova venkova. Už zde chybí motivační složka odrážející kvantitu předložených projektů, jejich úspěšnost a množství získaných financí. Naprosto efektivní a motivační pozici představuje uvolněná pozice manažera příkladně z místní akční skupiny Regionu Poodří. Tato skupina vytvořila systém odměňování tak, že je jen otázkou úspěšnosti projektů, jaká výše odměny bude vyplacena danému manažerovi. Ten jako osoba samostatně výdělečně činná je 100 % zainteresován na efektivitě předložených projektů.

Zde se dostáváme k další stránce a to k vlastnímu pojetí spolupráce sousedních obcí. Sdružení obcí – mikroregiony, nejsou dle mého názoru vnímány jako silný subjekt, navíc bez hierarchické struktury, proto jejich přínos zřejmě nebude do budoucna gradovat. Sama Evropská unie pojetí mikroregionů nahrazuje statusem LAG (Local Action Group). Označení LAG je spojeno s místními akčními skupinami, které EU považuje za základ mikroregionální spolupráce. Pro objasnění subjektů nazvaných místní akční skupiny musíme konstatovat, že právě tyto jsou součástí organizace jménem Národní síť Místních akčních skupin České republiky, o. s. (NS MAS ČR), která byla založena začátkem dubna roku 2007. Samotná síť vznikla ale již mnohem dříve, v listopadu roku 2005, jako neformální seskupení místních akčních skupin pod názvem Národní síť rozvoje venkova (NSRV). Cílem NS MAS ČR je především podporovat činnost místních akčních skupin, rozvíjet jejich vzájemnou spolupráci a přenos zkušeností. Činnost sítě je řízena třináctičlenným Výborem, který tvoří volení zástupci místních akčních skupin z jednotlivých krajů. NS MAS ČR, o. s.

je partnerem pro spolupráci s dalšími institucemi, jejichž činnost se dotýká rozvoje venkova.¹¹¹

Personální nastavení MAS a jejich méně omezené financování, ukazuje cestu pro další spolupráci obcí. MAS podporuje na rozdíl od mikroregionů skutečně podnikatelské prostředí. Další oblast veřejného života je životní prostředí, kde z úst zástupce MAS stále chybí větší podpora pro tyto subjekty. Celý tento soubor jevů nastiňuje směr ke stagnacím funkcí mikroregionu a významné akceleraci místních akčních skupin. Rozšiřující se základna těchto skupin s určitostí přinese efektivnější lobbying a celospolečensky šíře vnímaný význam těchto skupin a to navíc s potřebnou a již nastavenou podporou ze strany EU. Možná právě tam hledáme tížený efekt rozšíření podpory, třeba do zmíněné oblasti životního prostředí.

Oblast procesní

V této části lze tematiku pojmut ve dvou obecných okruzích – projekty a finance. První částí je vlastní příprava a předkládání projektů pro čerpání finančních prostředků. Všemi vybranými předsedy mikroregionů byla vyřčena známá fráze, při pohledu na konkrétní projekty bohužel i skutečnost, že příprava projektů je velmi složitá. Bylo konstatováno, že některé projekty nebyly realizovány pouze z důvodu časové indispozice díky složitosti dokladování (příkladně zateplování budov - energetické audity, technické zprávy, atd.). Zde bychom museli projít veškeré směrnice, abychom posoudili byrokratičnost procesů. V této fázi lze jako jediný a rychlý způsob řešení hledat v nové pozici, již zmiňovaného manažera. Případně hledat dohodu při využití stávajících úředníků zabývajících se v daném mikroregionu oblastí dotačních titulů. Upravením specializace pracovní náplně na tuto oblast, případně rozšíření o dalšího pracovníka, by byla negativní situace podpořena. De facto jedinou spornou otázkou budoucí vzájemné dohody by pak bylo financování mzdy či odměny pracovníků, což jsem představil v oblasti personální.

¹¹¹ Národní síť místních akčních skupin České republiky. *O nás*. (cit. 4.3.2011)
http://www.nsmascr.cz/index.php?id=o_nas.html

Ještě masovější a stále více omezující podmínkou je samotné financování projektů. Jednotlivé subjekty a to jak obce, tak jejich sdružení, stále častěji jsou nuceny výzvy k dotačním titulům neřešit, neboť subjekty nejsou schopny z vlastních peněz financovat průběh realizace investičního záměru. Volné finanční zdroje jsou jen výjimkou a možnost poskytnutí úvěrů naráží na obavy představitelů daných obcí, zda skutečně dojde k naplnění požadovaného procenta financování z příslušného fondu. Zde velmi často nastupují negativní názory z řad zastupitelů obcí, které jsou navíc v některých případech opodstatněné. Projekty jsou předkládány dle pravidel výzev a s vizí 100 % naplnění. Nicméně v průběhu procesu schvalování dojde ke změnám. Vystávají různé okolnosti, které nebyly v počátcích, zejména z pohledu technického, tak zřejmé. Uvedme příklady zateplování budov a jejich financování z ROP Moravskoslezsko. Subjektům je realizace těchto stavebních opatření doporučována s 92,5 % dotací. Skutečnost se pohybuje okolo 80 %. Zde plynou obavy také pro příslušnou část kofinancování.

V této chvíli vidím pouze směry, jak pomoci mikroregionům k aktivizaci projektů. Pod tlakem mikroregionů, Svazku obcí a měst či jiných organizací dojednat s představiteli zejména institucí poskytujících dotační tituly jasnou a pokud možno výstižnou metodiku pro čerpání prostředků. V rámci výzev skutečně v úvodu upozornit na všechny možné aspekty odůvodňující možné krácení vyhlášeného procenta finančních prostředků. Druhou možností je uváděný případ proplácení dosud neuhrazených faktur dodavatelským firmám. Navíc pro kompletní řešení financování celého projektu má příslušný mikroregion zpracovanou strategii úhrady úvěru pro část určenou ke kofinancování. Zde musím vyzdvihnout, že toto je cesta pro významné mikroregionální akce. Navíc považuji tento účetnický krok za jeden z efektivních nástrojů směřování podpory do oblasti zájmů. Chceme lepší životní prostředí? Podpořme tímto způsobem projekty příkladně z oblasti životního prostředí a vytvořme tak výhodnější podmínky pro prioritní oblasti.

Oblast finančních zdrojů

Jedním ze základních předpokladů využívání dotačních titulů je pravidelné a kompletní sledování všech možných zdrojů. Všichni mnou dotazovaní starostové uvádějí, že jejich vzájemné setkávání v rámci sdružení přináší potřebný efekt výměny zkušeností. Avšak

zapomíná se na 3 zásadní setkání, které mají jednoznačný význam pro rozšíření znalostí a možností:

1.) setkání pracovníků zabývajících se problematikou dotačních titulů

Informace ze vzájemných setkání starostů se již nepřenáší s úplností na pracovníky regionálních útvarů. Jejich setkávání řeší vždy jen otázku obecnou, zejména z pohledu komunální politiky a financování. Již dále neřeší technické zpracování a dokladování projektů a její kompletní proveditelnost. Proto musím doporučit setkání těchto pracovníků, kteří by si vzájemně prezentovali realizované projekty a navíc by si vzájemně konfrontovali názory nad aktuálními dotačními výzvami.

2.) setkání předsedů mikroregionů

Tato setkání beru jako nejdůležitější. Na základě mého setkání s pěti zástupci mikroregionů můžu z vlastní zkušenosti říci, že zejména přenos úspěšných, ale také neúspěšných záměrů mezi mikroregiony ve vybrané oblasti zcela chybí. Jak náhled na celkové fungování sdružení, jeho financování, jeho vlastního marketingu a také vize do budoucna, je markantně odlišný a to i přes to, že mikroregiony jsou si svými vlastnostmi velmi podobné. Pokud nebude fungovat tento způsob výměny zkušeností, budeme se i do budoucna se divit, jako já, že někde je s úspěchem realizován projekt, o kterém jiný region vůbec neví. A naopak se stále budou opakovat chyby nefunkčních projektů. Tím, že hierarchicky chybí další stupeň nad mikroregiony, musí být otázkou domluvy předsedů, jakým způsobem setkání konat.

3.) bilaterální spolupráce mikroregionů

Sám si dovedu představit, že v plénu více zástupců mikroregionů nelze bez zástupců regionálních útvarů, případně projektového a finančního manažera dojednat podrobnosti jednotlivých záměrů. Myslím si, že na základě setkání předsedů mikroregionů lze zmapovat

podobné mikroregiony. Mikroregiony, které mají jistou podobnost, kterou najdeme ve SWOT analýzách a kterou pochopíme při osobních jednání. Bližší vzájemná spolupráce obdobných mikroregionů přinese oběma stranám u vybraných projektů snížení časové náročnosti přípravy projektů a tedy i finanční úspory.

ZÁVĚR

Již od 90. let 20. století vznikají v naší republice sdružení obcí. Tato určitá forma spolku a možnosti výměny zkušeností z úst mnohých starostů nahrazuje dřívější okresní setkání svolávané přednostou příslušného okresního úřadu. Prvotním cílem, v té době neaktivnějšími sdruženími, bylo vytvořit celky se společnou kulturní a historickou tradicí, která i přes různé historické a politické poměry byla vždy silným charakteristickým rysem daného území. Následovala doba mnoha možností, kterou skýtaly předvstupní programy Evropské unie. Obcím i sdružením se začal zvyšovat byrokratický aparát s ohledem na stále se rozšiřující podmínky čerpání národních i evropských dotací. Obce začaly upřednostňovat individualistický přístup a zejména města s úřednickým zázemím začala význam mikroregionů vidět pouze v marketingové podpoře přírodního území. Proto mohutně vznikaly propagační materiály z oblasti chráněných území, historických památek, turistických tras, atd. Absence personální kapacit mikroregionů, jejich finanční zdroje a následně úzce účelové zaměření těchto zdrojů zcela eliminovalo aktivitu představitelů mikroregionů. Celý význam se technicky posunul do úrovně veřejného mediálního tlaku v případech staveb širšího rozsahu, administrativně do čtvrtletního setkání starostů obcí, kteří si aspoň vyměňují zkušenosti ze své práce.

Jinou, efektivní cestou se pak vydaly místní akční skupiny. Ty pochopily, že pokud chtějí skutečně se aktivně zapojit do rozvoje území, musí vytvořit kompletní personální zázemí. Dodnes jsou schopny pomocí programu Leader čerpat finanční prostředky s širší škálou použití. Skutečně se snaží pomoci sektoru podnikání, v této době nejdůležitější oblasti veřejného života. Zkrátka bez finančních zdrojů nelze realizovat rozvoj obcí.

Mikroregionální představitelé se dostávají do úzké uličky současných priorit. Na jedné straně je zde potřeba naplnění priorit volebního programu v dané obci. Zaměření se na konkrétní potřeby a zejména laikovi lehce viditelné výsledky. Sami starostové jsou veřejností tlačeni do záměrů současných životních trendů. Na druhé straně je tady možnost spolupráce při financování společných projektů, které ovšem nemusí být v rámci svazku pro jednotlivé obce stejně výhodné. Pro řešení technické a dopravní infrastruktury, podpory podnikání, aj., se ovšem mikroregionální spolupráce jeví jako pozitivní.

Tato práce ukazuje mnoho problémů, ale také ukazuje cestu, jak tyto problémy odstraňovat. Mým záměrem bylo provést průřez všemi částmi každodenního života zástupců mikro-

regionů. Zejména vybraní starostové mi dali nahlédnout do „své kuchyně“ dřívějších projektů, současného stavu a vizí do budoucna.

Jak tedy vše zhodnotit? Původní tvůrci mikroregionů dle mého názoru docílili svého. Obce skutečně spolupracují a vytvářejí různá sdružení. Ať už jsou rozdíly v kvantitě projektů daných mikroregionů, rozhodně u žádné nechybí zájem o komunikaci. Věřím, že nebylo jen záměrem vytvoření pouze akcí regionálních, ale také přenesení záměrů různých staveb a opatření do oblasti místní. Toto mé tvrzení dokládá vyjádření vybraných starostů, kteří cítí zájem ostatních spolupracovat a sami vyjadřují své obohacení znalostmi v rámci svolávaných setkání a osobních konzultací. A navíc, leč mnou trochu bagatelizované, obecné úspěchy zejména z oblasti marketingu území jsou bezesporu přínosné a pro rozvoj území i lidského potenciálu velmi důležité.

Zlepšení je možno hledat v celé anabázi souvisejících skutečností a procesů. Je zapotřebí opravdu zhodnotit komparativní význam místních akčních skupin a u nich iniciovat vznik a profesionální postup. Pro odbornost a časovou dispozici vytvořit pozici projektového a finančního manažera. Zaktivizovat všechny zájmové skupiny a sdružení pro celospolečenský lobbying u složek, jež vytvářejí a ovlivňují tvorbu pravidel pro čerpání dotačních titulů. A leč na závěr, ale hlavně, je zapotřebí vytvořit hlubokou a seriózní podporu malému a střednímu podnikání. Jestli chceme rozvíjet infrastrukturu, bydlení, služby, životní prostředí, turistiku, budeme potřebovat hlavně, a tady i píše jen, finanční zdroje. Jen podnikatelé jsou schopni svou výrobní činností zajistit pro nás tyto prostředky. Mobilita pracovní síly funguje a do budoucna bude fungovat ještě více. Proto region, jenž bude ztrácet pracovní příležitosti, následně ztratí obyvatele a jeho rozvoj bude dlouhodobě bezpředmětný. Současné programovací období EU končí rokem 2013, pojďme obratem využít všech možností.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HUDEČKOVÁ, H. a kol. Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. 189 s. ISBN 978-80-213-1413-9
- [2] HÁJEK, O., NOVOSÁK, J. Kohezní politika v širších souvislostech. 1. vyd. Žilina: GEORG, 2010, 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2
- [3] WOKOUN, R. Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7
- [4] WOKOUN, R. Strukturální fondy a obce I. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2
- [5] POTLUKA, O. a kol. Průvodce strukturálními fondy Evropské unie. 1. vyd. Praha: IREAS, 2003. 198 s. ISBN 80-86684-02-4
- [6] Vysoká škola regionálního rozvoje s.r.o. Řízení a potenciál regionálního rozvoje – aktuální otázky. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje s.r.o., 2010. 80 s. ISBN 978-80-87174-00-5
- [7] WOKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: LINDE, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3
- [8] BERAN, V a kol. Management udržitelného rozvoje region, sídel a obcí. 1. vyd. Praha: ACADEMIA, 2005. 320 s. ISBN 80-200-1201-X
- [9] RYŠAVÝ, D. Metody a techniky sociálního výzkumu. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 107 s. ISBN 80-244-0577-6
- [10] CHOBOTOVÁ, M. Tvorba strategie mikroregionu a její uplatnění v mikroregionu "Javornicko". 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2004. 126 s. ISBN 80-7248-286-6
- [11] Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5
- [12] KAŠPAROVÁ, L. Kohezní politika: osídlení v České republice. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. 91 s. ISBN 978-80-903928-7-8
- [13] SKOKAN, K. Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie. 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5

- [14] ZAHRADNÍK, P. Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence. 1. vyd.: Praha: C. H. Beck, 2003. 364 s. ISBN 80-7179-472-4
- [15] ŠKRABAL, I. Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů. 1. vyd. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2006. 182 s. ISBN 80-86902-39-0
- [17] ŠILHÁNKOVÁ, V. Veřejné prostory v územně plánovacím prostoru. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické, 2003. 144 s. ISBN 80-214-2505-9
- [18] Kol. autorů. Nové městské prostory. 1. vyd. Šlapanice: ERA, 2002. 263 s. ISBN 80-86517-09-8
- [19] HORČIČKOVÁ, E. Sdružené inženýrských sítí v urbanizovaných územích: řešení, rozvoj, ekonomika. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, 2010, 173 s. ISBN 978-80-01-04706-4
- [20] PAVELEK, P. Závěrečná bakalářská práce – Analýza strategického rozvoje Mikroregionu Bílovecko. Bílovec, 2008
- [21] Časopis – Urbanismus a územní rozvoj, dostupné z www.uur.cz

Interní zdroje:

- [22] Strategie rozvoje Mikroregionu Bílovecko, Třanovice služby, o.p.s. ve spolupráci se Sdružením obcí Bílovecka, Bílovec, 2001
- [23] Stanovy svazku obcí „Sdružení obcí Bílovecka“ ze dne 18.7.2001
- [24] Program rozvoje Města Bílovec na roky 2004 – 2007, Bílovec, 2003
- [25] Zpráva o činnosti svazku obcí 2006-2010 (Region Slezská brána, 2011)
- [26] Zpráva o činnosti Mikroregionu Matice Slezská za období 2000 – 2010 (2011)

Internetové zdroje:

- [27] Josef Čichovský. *Sociologický výzkum*. (cit. 11.2.2011) http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FTK-dokumenty/Katedra_rekreologie/Sociologicky_vyzkum_def_1.doc

- [28] Ministerstvo práce a sociální věcí ČR. *Komunitní plánování sociálních služeb*. (cit. 25.3.2011) http://www.mpsv.cz/files/clanky/4173/prac_materialy_5.pdf
- [29] prof. PhDr. Rudolf Kohoutek, CSc. *Dotazník jako průzkumná metoda*. (cit. 11.2.2011) <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>
- [30] Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. *Metody výzkumu v sociální práci*. (cit. 11.2.2011) http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/pore/czv/studijni_materialy-dokumenty/metody_vyzkumu_soc_prace/view
- [31] Metodická podpora regionálního rozvoje. *SWOT analýza*. (cit. 12.2.2011) <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>
- [32] Gymnázium Cheb. *Ekonomicky nejvyspělejší a nejzaostalejší regiony Evropské unie*. (cit. 3.8.2008) http://lide.gymcheb.cz/~kocvarro/seminarka_ze/vysledky.html
- [33] Ministerstvo vnitra ČR. *Mikroregiony a místní akční skupiny*. (cit. 25.3.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>
- [34] Ladův kraj. *Strategický plán rozvoje DSO Ladův kraj*. (cit. 25.3.2011) <http://www.laduv-kraj.cz/laduv-kraj/plan-rozvoje/>
- [35] Ústav územního rozvoje. *Monitoring mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů*. (cit. 4.2.2011) <http://www.uur.cz/default.asp?ID=1923>
- [36] Venkov. *Místní akční skupiny*. (cit. 6.3.2011) <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
- [37] Centrum pro komunitní práci západní Čechy. *Strategie rozvoje venkovských mikroregionů* (cit. 11.2.2011) http://odl.celodin.org/cd/cz/pdf/1_7.pdf
- [38] Centrum pro komunitní práci. *Benchmarking venkova*. (cit. 4.2.2011) <http://www.cpkp.cz/projekty-benchmarkingvenkova>
- [39] Ústav územního rozvoje. *Zásady urbánní politiky*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-03/01_zasady.pdf
- [40] Ústav územního rozvoje. *Nový urbanistický styl „Dům za domem“!*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-03/03_novy.pdf

- [41] Časopis Stavebnictví. *Satelitní městečka očima sociologa*. (21.2.2011)
http://www.casopisstavebnictvi.cz/satelitni-mestecka-ocima-sociologa_N298
- [42] Ústav územního rozvoje. *Dekáda zkušeností strategického plánování krajů v České republice*. (cit. 21.2.2011) http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-01/02_dekada.pdf
- [43] Ústav územního rozvoje. *Poznámky k systémovému pojetí veřejných prostorů českých měst*. (cit. 9.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-05/06_poznamky.pdf
- [44] Ústav územního rozvoje. *Stěhování českých domácností za pracovními příležitostmi a trh s bydlením na regionální úrovni*. (cit. 10.2.2011)
http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-04/08_stehovani.pdf
- [45] Ústav územního rozvoje. *Cestovní ruch – současné a budoucí výzvy pro územní rozvoj*. (cit. 10.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-03/15_cestovni.pdf
- [46] Ústav územního rozvoje. *Udržitelný rozvoj (nejen) v územním plánování*. (cit. 10.2.2011) http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-01-02/17_udrzitelny.pdf
- [47] Evropská centrální banka. *Smlouva o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství*. (cit. 2.7.2008)
<http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>
- [48] Euroskop.cz. *Regionální a strukturální politika Evropské unie* (cit. 10.5.2008)
<http://www.euroskop.cz/40542/110838/clanek/regionalni-a-strukturalni-politika-evropske-unie/strukturalni-politika/>
- [49] Euractiv.cz. *Strukturální fondy*. (online) c2008 (cit. 10.7.2008)
<http://www.euractiv.cz/strukturalni-fondy>
- [50] Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>
- [51] Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/strategicke-obecne-zasady-spolecenstvi-ceska-verze-1>

- [52] Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Regionalni_politika/Regionalni_politika_EU_2007_2013/Dokumenty/Rozhodnuti_Rady_SOZS_2006_702_ES.pdf
- [53] Fondy Evropské unie. *Regionální politika EU*. (cit. 5.5.2008) http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Regionalni_politika/Regionalni_politika_EU_2007_2013/Dokumenty/Narizeni_Rady_1698_2005_EAFRD.pdf
- [54] Fondy Evropské unie. *ESPO*. (cit. 13.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000006005>
- [55] Fondy Evropské unie. *Interact II*. (cit. 12.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/interact-ii>
- [56] Portál veřejné správy ČR. *Zákon č. 248/2000 Sb* (cit. 20.7.2008) http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/708/_s.155/701?l=248/2000%20Sb
- [57] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Oblast regionální politiky*. (cit. 15.5.2008) <http://www.mmr.cz/pravni-predpisy-mmr-oblast-regionalni-politiky>
- [58] Blansko. *Výklad zákona o obcích*. (cit. 15.5.2008) http://www.blansko.cz/urad/106/dok-vyklad_zakona_o_obcich.php
- [59] Portál veřejné správy ČR. *Zákony*. (cit. 15.5.2008) http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/695/_s.155/701?l=129/2000
- [60] Deník veřejné správy. *Regionální rady*. (cit. 25.7.2008) <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6231613>
- [61] Fondy Evropské unie. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013*. (cit. 17.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/nsrr>
- [62] Fondy Evropské unie. *Programy 2007 - 2013*. (cit. 17.5.2008) <http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013>
- [63] Regionální rada. *ROP Moravskoslezsko*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/rop/schema-rop-moravskoslezsko>

- [64] Fondy Evropské unie. *ROP NUTS II Moravskoslezsko*. (cit. 15.5.2008)
<http://www.strukturalni-fondy.cz/rop-ms>
- [65] Regionální rada. *ROP Moravskoslezsko*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/file/57/>
- [66] Regionální rada. *Aktuální výzvy*. (cit. 17.5.2008) <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/rop/aktualni-vyzvy>
- [67] Ústav územního rozvoje. *Grafické výstupy z monitoringu mikroregionů ČP (2009)*. (cit. 7.2.2011) <http://www.uur.cz/default.asp?ID=3781>
- [68] Ústav územního rozvoje. *Grafické výstupy z monitoringu mikroregionů ČP (2009)*. (cit. 17.2.2011) <http://www.uur.cz/default.asp?ID=3781>
- [69] Ústav územního rozvoje. *Metodické návody*. (cit. 7.2. 2011)
http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MetodickeNavody/Metodicky_navod_1A/Komentar_k_TI_20070710.pdf
- [70] Viamoravica. *Transevropský koridor*. (cit. 19.2.2011)
http://www.viamoravica.cz/index.php?menu=dalnice_d47
- [71] Ceskedalnice.cz. *Mapa dálnic a rychlostních silnic ČR*. (cit. 19.2.2011)
<http://www.ceskedalnice.cz/dalnicni-sit/rychlostni-silnice>
- [72] <http://www.mapy.cz>
- [73] Moravskoslezský kraj. *Příroda*. (cit. 21.2.2011) <http://o-kraji.kr-moravskoslezsky.cz/priroda.html#>
- [74] Ministerstvo vnitra ČR. *Současná česká suburbanizace a její důsledky*. (cit. 21.2.2011) <http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx>
- [75] Svaz průmyslu a dopravy ČR. *Statistické informace*. (cit. 23.2.2011)
<http://www.spcr.cz/statistika/indexn.htm>
- [76] Český statistický úřad. *Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo 2002-2009*. (cit. 23.2.2011) http://www.czso.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/uchaz_na_misto
- [77] Profit.cz. *Rozdíly mezi zemědělstvím v ČR a EU je propastný*. (cit. 25.2.2011)
<http://www.profit.cz/clanek/rozdil-mezi-zemedelstvim-v-cr-a-eu-je-propastny.aspx>

- [78] Euroskop.cz. *Zemědělský svaz: Rozdíly v dotacích by se mohly prohloubit.* (cit. 25.2.2011) <http://www.euroskop.cz/8963/13981/clanek/zemedelsky-svaz-rozdily-v-dotacich-by-se-mohly-prohloubit/>
- [79] Novinky.cz. *Mezi lety 2000 – 2008 přibylo téměř 160 000 zaměstnanců.* (cit. 26.2.2011) <http://www.novinky.cz/kariera/180697-mezi-lety-2000-a-2008-pribylo-temer-160-000-zamestnancu.html>
- [80] Evropský parlament. *Regiony v procesu úpadku: nové demografické a územní paradigma.* (cit. 3.2.2011)
<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=cs&file=22314#search=%20strategické%20plánování%20>
- [81] Občanská společnost – informační server. *Územní plánování staré.* (cit. 28.2.2011)
<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=1920520>
- [82] Digizone.cz. *Češi tráví volný čas nejčastěji u televize.* (cit. 1.3.2011)
<http://www.digizone.cz/aktuality/cesi-travi-volny-cas-nejcasteji-u-televize/>
- [83] Euroactiv.cz. *Evropa 2020: Zaměstnanost zvýšit lze, chce to ale reformy.* (cit. 2.3.2011) <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-zamestnanost-na-75--zvysit-lze-potrebujeme-ale-reformy-007868>
- [84] Oldřich Vlasák. *Odlišnosti hospodaření obcí v jednotlivých krajích České republiky.* (cit. 2.3.2011) <http://www.vlasak.net/novinka/1407>
- [85] Parlamentnílisty.cz. *Polčák: Změna rozpočtového určení daní? Od ledna 2012.* (cit. 2.3.2011) <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/183577.aspx>
- [86] Policie ČR. *Statistické přehledy kriminality.* (cit. 2.3.2011)
<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>
- [87] Moravskoslezský kraj. *Systém prevence kriminality v ČR.* (cit. 3.3.2011)
<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/system-prevence-kriminality-v-cr-13172/>
- [88] Český statistický úřad Moravskoslezský kraj. *Kriminalita, dopravní nehody, požáry.* (cit. 2.3.2011) <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/kriminalita-xt>
- [89] Městská policie.cz. *Databáze obecních policií.* (cit. 3.3.2011)
<http://www.obecnipolicie.cz/databaze.php>

[90] Lucie Kocmankova. *Sídelní struktura v ČR*. (cit. 3.3.2011)

<http://pef.czu.cz/~kocmankova/Regionalistika%200405/Mat%20CV%208%20Sidl-str-cr.doc>

[91] Národní síť místních akčních skupin České republiky. *O nás*. (cit. 4.3.2011)

http://www.nsmascr.cz/index.php?id=o_nas.html

[92] Svaz měst a obcí ČR. *Krajská setkání 2011*. (cit. 31.3.2011)

<http://www.smocr.cz/cz/nase-akce/krajska-setkani/2011/krajska-setkani-2011.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ROP	Regionální operační program
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MAS	Místní akční skupina
Sb.	Sbírky
Ust.	Ustanovení
Atd.	A tak dále
IT	Informační technologie
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
AV ČR	Akademie věd České republiky
HDP	Hrubý domácí produkt
SOZS	Strategické obecné zásady společenství
NRP	Národní rozvojový plán
ES	Evropské společenství
HND	Hrubý národní důchod
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
EÚS	Evropská územní spolupráce
LAU	Local Administrative Units
Mld.	Miliarda
Tzv.	Tak zvaných
MS	Moravskoslezsko
Aj.	A jiné
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným

o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
Odst.	Odstavec
Písm.	Písmena
Km ²	Kilometry čtvereční
Obr.	Obrázek
Č.	Číslo
Ks	Kusy
Cca	Circa
Mil.	Milión
Tis.	Tisíc
Kč	Korun českých
LAG	Local action group
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
NSRV	Národní síť rozvoje venkova
Např.	Například
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
€	Euro

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1: Zkušenosti s čerpáním finančních zdrojů v %.....</i>	<i>25</i>
<i>Graf 2: Názory občanů</i>	<i>57</i>
<i>Graf 3: Ve které oblasti dle Vašeho názoru funguje spolupráce mezi sousedními obcemi?</i>	<i>58</i>
<i>Graf 4: Ve které oblasti nefunguje a měla by fungovat bližší spolupráce mezi sousedními obcemi?</i>	<i>59</i>
<i>Graf 5: Co nejvíce oceňujete na regionu v němž bydlíte?</i>	<i>59</i>
<i>Graf 6: Údaje o nezaměstnanosti krajů ČR (leden 2011).....</i>	<i>69</i>

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Strategická a implementační část strategie mikroregionu</i>	23
<i>Obrázek 2: Řazení operační programů</i>	45
<i>Obrázek 3: Mikroregiony ČR</i>	51
<i>Obrázek 4: Vybrané mikroregiony ČR – detail</i>	52
<i>Obrázek 5: Mikroregion Matice Slezská</i>	53
<i>Obrázek 6: Zpracovatel strategického rozvojového dokumentu</i>	55
<i>Obrázek 7: Dálnice D47</i>	63
<i>Obrázek 8: Mapa dálnic a rychlostních silnic ČR</i>	64
<i>Obrázek 9: Část obce Řepiště</i>	65
<i>Obrázek 10: Část města Bílovec</i>	66
<i>Obrázek 11: Typologie regionů s klesajícím počtem obyvatel (2005–2030)</i>	75

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Zapojení obcí do mikroregionů v letech 2003-2008.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabulka 2: Statistické územní jednotky NUTS v ČR (stav k 31.12.2010).....</i>	<i>43</i>
<i>Tabulka 3: Schéma Regionálního operačního programu NUTS 2 Moravskoslezsko 2007-2013.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabulka 4: Důsledky suburbanizace</i>	<i>68</i>
<i>Tabulka 5: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v Moravskoslezském kraji.....</i>	<i>70</i>
<i>Tabulka 6: Statistické přehledy kriminality (2009, 2010)</i>	<i>84</i>
<i>Tabulka 7: Kriminalita, dopravní nehody, požáry v Moravskoslezském kraji.....</i>	<i>84</i>

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO OBYVATELE MIKROREGIONŮ

Dobrý den, mé jméno je Patrik Pavelek, jsem studentem 5. ročníků UTB ve Zlíně. Pro účely své diplomové práce zjišťuji v rámci dotazníkového šetření efekty vzniku a následného fungování vybraných mikroregionů. Prosím Vás o zodpovězení pěti otázek:

- 1.) Je Vaše obec součástí nějaké sdružení obcí v rámci mikroregionu, případně jakého?
- 2.) Realizoval se ve Vaši obci nějaký konkrétní projekt v rámci mikroregionální spolupráce, případně jaký?
- 3.) Ve které oblasti dle Vašeho názoru funguje spolupráce mezi sousedními obcemi?
- 4.) Ve které oblasti nefunguje a měla by fungovat bližší spolupráce mezi sousedními obcemi?
- 5.) Co nejvíce oceňujete na regionu v němž bydlíte?

Děkuji za Váš čas